

KAITSELIIDU KODUKORD

KAITSELIIDU PEASTAABI VÄLJAANNE
TALLINN, 1984. A.

Kinnitatud kaitseliidu
keskkogu poolt
3. detsembril 1934. a.

KAITSELIIDU KODUKORD

A 22690

~~Sf 1102~~

KAITSELIIDU PEASTAABI VÄLJAANNE
TALLINN, 1934. A.

Tall. Eesti Kirj.-Üh. trükikoda, Pikk 2. 1934.

SISUKORD.

	Lhk.
Kaitseliidu ülema käskkiri nr. 86, 14. dets. 1934. a.	7
I Üldosa	9
1. Kaitseliidu ülesanded	9
2. Kaitseliidu õigused	10
3. Kaitseliidu koosseis, liikmed ja nende liigitumine	13
4. Kaitseliidu organisatsioonilised alused .	14
5. Kaitseliidu eriorganisatsioonid	16
II Sisekord	17
1. Üldised alused	17
2. Pealikud ja malevlased	18
3. Vanemad ja nooremad	20
4. Kaitseliitlaste üldised õigused ja kohused	20
5. Kaitseliidu liikmeks astumine	26
6. Kaitseliitlaste üleminek ühest malevast ja üksusest teise	32
7. Lahkumine kaitseliidust	34
8. Kaitseliitlaste teenistuskohused ja nende täitmine	38
9. Kaitseliitlaste vastastikune suhtumine ja lugupidamise avaldamine	43
a. Üldisi aluseid	43
b. Kaitsevaelised kombad	45

10. Kaitseliitlase kohused relva ja varustuse suhtes	54
11. Kaitseliidu vahekorid teiste organisatsioonidega	56
III Juhtimine	57
1. Kaitseliidu üldine juhtimine	57
2. Malev	59
3. Malevkond	77
4. Pataljon	95
5. Laskurkompanii	96
6. Üksik laskurkompanii	110
7. Sisekaitse-kompanii	111
8. Lahingrühm	111
9. Sisekaitse-rühm	115
10. Üldrühm	115
11. Üksikrühm	117
12. Laskur-, kergekuulipilduja-, püstolkuulipilduja-, sidevaatlejate, sanitaride, majandus-, õppe- ja sisekaitse-jagu	118
13. Suurtükiväe divisjon	122
14. Patarei	127
15. Üksikpatarei	131
16. Eskadron	131
17. Üksikeskadron	134
18. Üksikratsarühm	134
19. Ratsakomando	135
20. Orkester	135
21. Eriüksused	139
22. Ajutised koondused	140

	Lhk.
IV Disttsipliin	141
1. Üldised alused	141
2. Disttsiplinaarkaristused ja pealike dist- siplinaarvõimu piirid	145
3. Kiitused	154
4. Kaebused	154
V Tseremooniad ja tradit- sioonid	157
1. Üldised alused	157
2. Üksused ja toimkonnad tseremooniaiks .	158
3. Vastuvõtu- ja saatetseremooniad . . .	166
4. Paraadid	169
a. Üldised alused	169
b. Rivistamine paraadiks ja paraadi juhataja ning temast kõrgemate pealike vastuvõtmine	170
c. Paraadi vastuvõtmine ja paraad- marss	174
5. Riigihümn ja riigilipp	180
6. Kaitseliidu lipud	181
a. Üldised alused	181
b. Lipu üleandmine	185
c. Lipu üksuse juure toomine ja hoiu- kohta liikumine	189
7. Kaitseliidupäev, maleva, malevkonna ja teiste kaitseliidu üksuste aastapäevad . .	192
8. Esinemised riiklikel ja seltskondlikel pi- dustustel	193
9. Kaitseliidu pühaliku töötuse andmine . .	194

	Lhk.
10. Esinemised ja visiidid	197
11. Jalutus- ja rongkäigud	198
12. Mälestustseremooniad	199
13. Leinaparaadid	200
14. Kaitseliitlaste matmise kord	200
 VI Koosolekud	 207
1. Üld- ja esindajatekogu koosolekud . . .	207
a. Üld- ja esindajatekogu koosolekute ettevalmistamine ja kokkukutsumine	207
b. Korrapidaja toimkond	208
c. Koosoleku avamine ja juhatamine .	209
d. Sõnavõtmine ja läbirääkimiste kord	210
e. Hääletamise kord	214
g. Koosoleku protokollimine	217
h. Korrapidamine koosolekul	218
2. Keskkogu koosolekud	219
3. Vanematekogu koosolekud	222
4. Keskjuhatuse koosolekud	224
5. Koosolekud kaitseliidu üksustes	226
Lisad:	
Nr. 1. Sooviavaldus.	227
Nr. 2. Akt	229
Nr. 3. Protokoll	230
Nr. 4. Kaitseliidu pealike ametikoh- tade vastavuse tabel.	231
Nr. 5. Kaitseliitlastele tarviliste raama- tute nimestik	235

KAITSELIIDU ÜLEMA KÄSKKIRI

nr. 86.

Tallinnas, 14. detsembril 1934. a.

§ 1.

On möödunud kümme aastat kaitseliidu töös. Tehes läbi jõupingutust nõudvad oragniseerimise ja murrangu-aastad on kaitseliit kujunenud tunnustatud ja korrastatud rahva oma- ja riigikaitse organisatsiooniks. See on kaitseliidu liikmeskonna ühise töö vili, mis on korda saadetud tänu kaitseliitlaste innukale tahtele, korra-armastusele ja tõsisele arusaamisele kaitseliidu suurtest aatelistest eesmärkidest ja ülesannetest.

Kandvaimaks aluseks kaitseliidu elule on olnud seni kaitseliidu põhikiri. Sellele lisaks hulik määravaid käskkirju, ringkirju ja juhendeid. Pealeselle pealikud ja juhatused eluliste nõuete kohaselt on ise lahendanud mitmesugused tühikud, millede kohta juhtivad määrused on puudunud.

Lähtudes tarvidusest koondada kokku kõike seda, mis määrab kaitseliidu elu ja tema töökorralduse, asuti kaitseliidu kodukorra koostamisele. Pingutava töö tulemusena esitati käesoleva aasta novembrikuus kaitseliidu keskjuhatusele ja vanematekogule seisukoha võtmiseks Kaitseliidu Kodukorra kavand, mis mõlemate kaitseliitu juhtivate ja korraldavate organite poolt leidis täit rahulolemist ja heakskiitmist. 3. detsembril 1934. a. arutas kodukorra kavandi läbi kaitseliidu keskkogu. Ta leidis selle kooskõlas olevat tegeliku eluga ning otsustas K. L. põhikirja § 31 p. 6 ja § 75 alusel kaitseliidu keskjuhatuse ja vanematekogu poolt heakskiidetud kodukorra kinnitada ja maksuma panna 1. jaanuarist 1935. a. alates.

Uus kodukord sisaldab eneses: ü l d o s a s — kaitseliidu põhikirja deklaratiivse ja üldmäärava osa laiema seletuse ja tõlgitsuse; s i s e k o r r a o s a s — kõik vajalised kaitseliidu sisemist elu korraldavad määrused; j u h t i m i s e o s a s — kaitseliidu jagunevuse, juhtimise põhialused ja pealike ülesanded juhtimise alal; d i s t s i p l i i n i o s a s — kaitseliitlase distsipliini alused, määrused karistuste, kiituste ja kaebuste kohta ning pealike distsiplinaarvõimu piirid; t s e r e m o o n i a t e j a t r a d i t s i o o n i d e o s a s — vajalised määrused ja normid ning traditsioonilised alused kõikideks võima-

liikeks juhtudeks, mis kaitseliidu elus võivad ette tulla; koosolekute osas — määravad juhtnõõrid koosolekute ja kokkutulemistele korraldamiseks kaitseliidus.

Kodukorras puuduvad mereüksuste kohta käivad juhtimise põhialused ja pealikute ülesanded, kuna kodukorra koostamise ajal alati vaid mereüksuste loomist. Mereüksuste kohta antakse täiendavad juhendid, mis reguleerivad mereüksuste elu ja tegevust.

Käsitades kaitseliidu keskkogu otsust 3. detsembrist 1934. a. käsen Kaitseliidu Kodukorra võtta tarvitusele kogu kaitseliidus siduvana, vahetult korraldajana ja töö määrajana nii iga üksuse kui ka üksiku kaitseliitlase kohta. Loodan, et kõik kaitseliidu liikmed kodukorra ilmumisel selle kiiresti ja põhjalikult omandavad ning tegelikult elus vankumatult selle järele käivad. Peame kõik oma tööga näitama, et kui suutsime seni laialipillatud korraldavate määruste juures edukalt ja tunnustatult oma organisatsiooni tööd korraldada — seda intensiivsemalt ja produktiivsemalt peab korraldama see nüüd tulevikus.

§ 2.

Kaitseliidu Kodukorra maksmahakkamisega kaotavad maksvuse ja asendatakse minu senised käskkirjad (nr. 50 § 1 — 1926. a., nr. 2 § 2 — 1927. a., nr. 6 § 3 — 1927. a., nr. 57 §§ 1 ja 2 — 1927. a., nr. 78 § 1 — 1927. a., nr. 16 § 5 — 1928. a., nr. 9 § 1 — 1930. a. ja nr. 35 § 1 — 1933. a.) ja ringkirjad ning muud juhendid, mis seni korraldasid neid kaitseliidu elunähtusi, millele nüüd ilmunud kodukord annab täpse ja igakülgse lahendamise. Kodukord ei taha tuua mingisugust järjekordset murrangujärku kaitseliidu ellu. Ta on suurel määral, välja arvatud mõned üksikud uuendused, juba praegu tegelikult kohtadel maksev elu. Kuna siiski võib ette tulla ümberkorraldusi allüksustes, käsen malevail alata otsekohe eelkorralduste töödega, nii et käesoleva majandusaasta möödumisel ilma eriliste raskusteta võimalik oleks lühikese aja jooksul kohandada kaitseliidu elu ja tegevust kodukorrale. Tarviline organisatsiooniline ümberkorraldamine viia läbi ja lõpetada 1. detsembriks 1935. a.

Üksiku kaitseliidu liikme kohta käivad kodukorra nõuded (vormisoetamine jne., Kodukord § 39) täita hiljemalt 15. juuniks 1935. a.

J. Roska,
kindralmajor,
kaitseliidu ülem.

I. ÜLDOSA.

1. Kaitseliidu ülesanded.

§ 1. Kaitseliit on apoliitiline, vabatahtlik, riiklike ülesannetega seltskondlik rahva omakaitse organisatsioon.

Kaitseliidu ülesandeks on:

1. seaduslike võimude abistamine Eestis maksva põhiseadusliku riigikorra ja kodanike julgeoleku kaitsmisel;

2. ühiskondlike õnnetuste (taudide, tulikahjude, metsade ja soode põlemise, veeuputuse jne.) puhul abi andmine;

3. oma liikmeile sõjalise õppuse ning kasvatuse andmine ja kodukaitse üldkasulikule tööle rakendamine;

4. noortesse vabaduse, koduarmastuse ja kaitsetahte sisendamine ning noorte väljakujundamine vaimselt ja kehaliselt tublideks ja kasulikeks Eesti Vabariigi kodanikeks ning tulevas-
teks kaitseliidu liikmeteks;

5. naiskodanike organiseerimine riigikaitse teostamise ja kaitseliidu abistamise eesmärgil;

6. kodanikes isamaaliste ja rahvuslike tunnete süvendamine;

7. rahva kehalise kasvatuse arendamine;

8. teiste ülesannete täitmine, mis seaduslikus korras tema peale pannakse.

2. Kaitseliidu õigused.

§ 2. Kaitseliidul on avalik-õigusliku juriidilise isiku õigused.

§ 3. Kaitseliidu malevatel, malevkondadel ja kaitseliidu eriorganisatsioonidel (§ 16) on juriidilise isiku õigused kaitseliidu keskjuhatuse otsusel, millest kuulutatakse „Riigi Teatajas“.

§ 4. Kaitseliidul, juriidilise isiku õigustega malevatel, malevkondadel ja kaitseliidu eriorganisatsioonidel on õigus, silmas pidades maksvaid seadusi ja määrusi, kaitseliidu põhikirja nõudeid ja kaitseliidu ülema korraldusi, kogu Eesti Vabariigi territooriumil:

1. omandada, võõrandada ja pantida kinnis- ja vallasvara ja asutada kapitale;

2. sõlmida lepinguid, võtta enda peale kohustusi kui ka kohtus nõuda ja kosta;

3. korraldada vastavate kavade kohaselt oma erialalist tegevust ja õppetööd ning panna toime manöövreid, sõjalisi õppusi ja laskeharjutusi;

4. soetada laskeradu, välju, platse, aedu ja ruume sõjalisteks ja sportlikeks õppusteks ning harjutusteks;

5. kutsuda ellu laske-, võimlemis-, vehklemis-, aerutamis-, ujumis-, ratsa-, jalgratta-, mootorratta-, auto-, õhusõidu- ja muid ringe ja klubisid, mis töötavad kaitseliidu ülema või maleva pealiku poolt kinnitatud põhikirja või kodukorra alusel;

6. korraldada pidustusi, etendusi, loteriisid, korjandusi, referaate, kõnekoosolekuid, näitusi, väljasõite ja igasuguseid sportliku ja

sõjalise iseloomuga võistlusi auhindade ja muude ergutiste väljaandmisega;

7. avada alkoholita einelaudu ja kodusid;

8. pidada oma tarvetele vastavaid tööko-
dasid ja kauplusi;

9. avada raamatukogusid;

10. anda välja oma tööde korraldamiseks ja ideede propageerimiseks vastavaid ajakirju, käsiraamatuid ja muid kirjatöid.

Malevad, naiskodukaitse ja noorte kotkaste peastaap võivad omandada, võõrandada ja pandida kinnisvara ainult kaitseliidu ülema loal.

Kaitseliidu malevkonnad ja teised üksused ning naiskodukaitse ja noorte kotkaste osad, kes omavad juriidilise isiku õigused, käesolevas paragraafis pp. 1—2 ja pp. 4—10 loeteldud õiguste igakordseks kasutamiseks peavad hankima maleva pealiku loa.

Laskeradasid võib kasutada vaid nende laskekõlvuliseks tunnistamisel kaitseliidu ülema poolt.

§ 5. Kaitseliidu majandus-administratiivüksustel (§ 13), kes juriidilise isiku õigusi ei oma, on õigus:

1. korraldada vastavate kavade kohaselt oma erialalist tegevust ja õppetööd ning panna toime manöövreid, sõjalisi õppusi ja laskeharjutusi;

2. soetada laskeradu, välju, platse, aedu ja ruume sõjalisteks ja sportlikeks õppusteks ning harjutusteks;

3. kutsuda ellu laske-, võimlemis-, vehkle-
mis-, aerutamis-, ujumis-, ratsa-, jalgratta-, mootorratta-, auto-, õhusõidu- ja muid ringe ja klubisid, mis töötavad kaitseliidu ülema

või maleva pealiku poolt kinnitatud põhikirja või kodukorra alusel;

4. korraldada pidustusi, etendusi, loteriisid, korjandusi, referaate, kõnekoosolekuid, näitusi, väljasõite ja igasuguseid sportliku ja sõjalise iseloomuga võistlusi auhindade ja muude ergutiste väljaandmiseks;

5. avada alkoholita einelaudu, kodusid ja raamatukogusid.

Käesolevas paragraafis pp. 2—5 loeteldud õiguste igakordseks kasutamiseks majandus-administratiivüksused peavad hankima maleva pealiku loa.

Laskeradasid võib kasutada vaid nende laskekõlvuliseks tunnistamisel kaitseliidu ülema poolt.

Kõigis küsimustes, mis vajavad juriidiliste vahekordade lahendamist, majandus-administratiivüksused võivad toimida maleva või malevkonna juhatuse volitusel, kui viimaseil on juriidilise isiku õigused.

§ 6. Kõigil vähematel kaitseliidu üksustel (majandus-administratiivüksuse õigusteta kompaniidel, rühmadel, jagudel ja teistel allüksustel) on õigus:

1. korraldada oma erialalist tegevust, õppetööd, sõjalisi õppusi ja laskeharjutusi;

2. korraldada laske-, sportlikke ja sõjalise iseloomuga võistlusi;

3. soetada laskeradu, platse ja ruume õppusteks ning harjutusteks.

Oma erialalist tegevust, õppetööd, sõjalisi õppusi ja laskeharjutusi võivad nimetatud üksused vastavate kavade kohaselt korraldada iseisvalt. Pp. 2—3 loeteldud õiguste igakord-

seks kasutamiseks peavad nad hankima maleva pealiku loa.

Laskeradasid võib kasutada vaid nende laskekõlvuliseks tunnistamisel kaitseliidu ülema poolt.

§ 7. Kaitseliidu tööd ja sihte sümboliseerivaks embleemiks on kaitseliidu vapp ja lipud.

Organisatsioonilise ühtekuuluvuse välistun- nusena on kaitseliidu liikmeil õigus kanda vormiriideid ja eraldusmärke.

Kaitseliidul, malevatel ja kõigil majandus- administratiivüksustel ning eriorganisatsioonidel on pitsatid.

Omada lippu on õigus kaitseliidu maleva- tel, malevkondadel ja malevkonnale vastavatel või temast suurematel üksustel.

3. Kaitseliidu koosseis, liikmed ja nende liigitumine.

§ 8. kaitseliit koosneb:

— v a b a t a h t l i k e s t — enese soovil kaitseliitu astunud, laitmatu minevikuga ja käitumisega, riigitruudest, meie rahvuslikke aateid, omariiklust ja Eesti põhiseaduslikku korda tunnustavaist kodanikest, kes oma töö eest kaitseliidus ei saa mingit ainelist tasu, vaid kellele töö ja teenistus kaitseliidus on au- ametiks;

— p a l g a l i s t e s t — kaitseliidu palga- listel ametikohtadel teenistuses olevaist ohvit- seridest, kaitseväeametnikest ja riigiteenijaist (ametnikud ja vabateenijad).

§ 9. Kaitseliidu liikmed liigituvad: t e- g e v-, t o e t a v- ja a u l i i k m e i k s.

§ 10. T e g e v - l i i k m e i k s võivad olla Eesti Vabariigi kodanikud, kes on vähemalt seitseteistkümmend aastat vanad ja on valmis võtma omaks kaitseliidu kandvad mõtted, eriti aga kodukorra §§ 1, 8 ja sisekorda käsitlevad reeglid (§§ 17—145).

T o e t a v - l i i k m e i k s võivad olla Eesti Vabariigi ja välisriikide kodanikud, kes tunnustavad kaitseliidu ideid ja tegelikult aitavad kaasa tema eesmärkide ja sihtide teostamisele (§ 59).

A u l i i k m e i k s võib valida Eesti ja välisriikide kodanikke, kel kaitseliidu suhtes on eriti silmapaistvaid teeneid. Auliikmed jagunevad: kaitseliidu auliikmeiks ja maleva auliikmeiks (§ 60).

4. Kaitseliidu organisatsioonilised alused.

§ 11. Organisatsiooniliselt kaitseliit jaguneb malevaiks.

Malev omakorda jaguneb üldiselt malevkondadeks.

Riviliselt kaitseliidu üksused jaotatakse analoogiliselt kaitseväge üksustele kompaniideks, patareideks, eskadronideks, rühmadeks, jagudeks ja neile vastavateks üksusteks. Kompaniisid, üksikuid rühmi ja eriüksusi võib tarbekorral koondada pataljonideks. Pataljon on taktikaline üksus. Patareisid võib koondada divisjonideks.

§ 12. Maleva jagunemisel malevkondadeks, kompaniideks ja teisteks vähemateks üksusteks võetakse aluseks territoriaalsuse põhimõte.

Kohalikest oludest tingituna võib kaitseliidu üksusi erilistel motiividel moodustada ka eks-territoriaalselt.

§ 13. Kaitseliidu majandus- ja administraatiivelu korraldamiseks malevad jagunevad majandus-administratiivüksusteks.

Majandus-administratiivüksuseks nimetatakse maleva alljaotust, mille eesotsas peale pealiku on juhatus ja mil on oma revisjonikomisjon, majanduslik asjaajamine ja arvepidamine.

Malevad ja malevkonnad on *eo ipso* majandus-administratiivüksusteks. Vastavalt kohalikele oludele võivad maleva pealiku sellekohasel otsusel majandus-administratiivüksuse õigused omada ka kompaniid, patareid, eskadronid, üksikud rühmad ja neile vastavad üksused.

Normaalselt majandus-administratiivüksusteks on:

— linna-malevais: malevkonnad, suurtükiväe divisjonid, patareid ja eskadronid;

— maa-malevais: kompaniid, patareid ja üksikud rühmad.

§ 14. Malevate, malevkondade ja kompaniide juures võib asutada ratsa-, suurtüki-, kuulipildujate, soomusautode, gaasikaitse ja teisi eriüksusi (§ 271).

§ 15. Malevate piirid määrab kindlaks Kaitseväge Juhataja kaitseliidu ülema ettepanekul. Õppepiirkonnad, malevkonnad, pataljonid, divisjonid, patareid, eskadronid, raskekuulipildujate, soomusmasinate, gaasikaitse ja mereüksused ning nende piirid määrab kindlaks kaitseliidu ülem maleva pealiku ettepanekul.

Kompaniid, üksikud rühmad, komandod ja nende piirid määrab kindlaks maleva pealik malevkonna pealiku ettepanekul või iseseisvalt. Kompanii pealik jagab kompanii rühmadeks ja rühmad jagudeks, määrates kindlaks nende piirid.

5. Kaitseliidu eriorganisatsioonid.

§ 16. Lahutamatuks osaks kaitseliidust on tema eriorganisatsioonid: naiskodanikest koosnev naiskodukaitse ja noortest organiseeritud noored kotkad ja kodutütred.

Naiskodukaitse peamiseks ülesandeks on olla abiiks kaitseliidule tema ülesannete täitmisel.

Noorte eriorganisatsioonide eesmärgiks on kasvatada noori vaimselt ja kehaliselt terveiks ja kasulikeks Eesti kodanikeks ja tublideks kaitseliidu või naiskodukaitse liikmeiks.

Iga eriorganisatsiooni üksikasjaline korraldus määratakse kindlaks tema põhimäärustes ja kodukorras.

Üksuse, mille juures tegutsevad naiskodukaitse, noorkotkaste, kodutütarde ja teised eriorganisatsioonid, pealik on õigustatud ja kohustatud valvama, et need oleksid elujõulised ja täidaksid neile ettenähtud ülesandeid.

Naiskodukaitse üksus oma tegevuseks ja tööks saab ülesandeid ja juhtnöore vastavalt kaitseliidu üksuse pealikult, s. o. ringkonna esinaine — maleva pealikult ja jaoskonna esinaine — malevkonna või vastava üksuse pealikult.

II. SISEKORD.

1. Üldised alused.

§ 17. Kaitseliidus üldiselt on maksev kaitseväeline kord, millest tuleb eriti kinni pidada relvakandmisel, rivis, õppustel, manöövris, vahiteenistuses ja esinemistel.

§ 18. Vabatahtlikkuse põhimõtte ja kaitseliitlase pühalik töötus eriliselt kohustavad kaitseliidu au pidama kalliks.

Kaitseliitlane peab pidama meeles, et iga üksiku liikme kohuste täitmisest, distsipliini austamisest ja viisakusreeglist kinnipidamisest oleneb kogu kaitseliidu hea nimi.

Lugupidamine oma organisatsioonist, vastastikune usaldus, ausameelsus, kohusetruudus ja sõprus on igal kaitseliitlasele nendeks abinõudeks, mis aitavad võita üldist lugupidamist ja olla eeskujuks kõrgete ülesannete taotlemisel.

§ 19. Olles ühise, kindla, lahkhelideta kaitseliidu pere liige peab iga kaitseliitlane õppima ära ja teadma kaitseliidu põhikirja ja kodukorra nõudeid.

Kaitseliitlane ei saa oma eksimusi vabandada põhikirja ja kodukorra nõuete mitteteadmiselega.

Vastavalt põhikirja ja kodukorra nõudeile peab iga kaitseliitlane oskama oma ülesandeid täita ja käituda:

— kaitseliiduteenistuskohuste täitmisel;

— kaitseliitlasena — väljaspool kaitseliiduteenistuskohuste täitmist ja

— vabakodanikuna.

§ 20. Kaitseliitlane loetakse:

1. kaitseliidu teenistuskohuste täitmisel olevaks, kui ta täidab kaitseliidu ülesandeid või oma pealiku käske;

2. kaitseliitlaseks väljaspool kaitseliidu teenistuskohuste täitmist, kui ta ei täida kaitseliidu teenistuskohuseid, kuid kannab kaitseliidu vormi, tunnuseid või kaitseliidu märki erariideil või kui ta, esinedes ka välistunnuseta, end esitab kaitseliitlasena;

3. vabakodanikuks, kui ta tegutseb eraelus kaitseliidu välismängita hariliku kodanikuna.

§ 21. Kaitseliidu kõrgeid ülesandeid ja sihte silmas pidades peab iga kaitseliidu liige olema valvel ja hoolitsema selle eest, et tema isiklik elu ja kaaskodanike kasvatus rajataks riigiustavusele, isamaa-armastusele, aususele ja rahvuslikule uhkusele.

§ 22. Väljaspool teenistuskohuste täitmist on iga kaitseliidu liige kohustatud meeles pidama, et ta on kaitseliitlane, mispärast ta peab ka hoiduma korravastasest, ebaviisakast, halvaks-pandavast ja väljakutsuvast tegevusest ja käitumisest.

2. Pealikud ja malevlased.

§ 23. Kaitseliidu ülesannete täitmise ja juhtimise alal kaitseliitlased jagunevad: pealikuks ja malevlaseks.

§ 24. Pealikuks nimetatakse kaitseliitlast, kes on määratud alatiselt või ajutiselt temale alluvat üksust juhtima ja korraldama, kandes selle eest vastutust (malevapealik, ma-

levkonnapealik, divisjonipealik, kompaniipealik, rühmapealik, jaopealik jne.).

Eri pealikuks nimetatakse kaitseliitlast, kes on määratud pealikul abiks juhtima mõnd erialalist tegevust või eritööharu alatiselt või ajutiselt üksuse pealiku poolt maksmapandud korras ja teadmisel (majanduspealik, relvurpealik, propagandapealik, spordipealik, juriskonsult jne.).

Malevlasiks nimetatakse kõiki teisi kaitseliitlasi, kes ei ole pealikud, eripealikud või nende abid.

§ 25. Kaitseliitlasele loetakse tema jao, rühma (komando), kompanii (patari, eskadroni), pataljoni, malevkonna, maleva pealik ja kaitseliidu ülem otseseks pealikuks. Lähimat otsest pealikut nimetatakse vahetuks pealikuks.

Kõik teised, mitteotsesed, pealikud loetakse vanemaks.

§ 26. Pealiku käsutusse määratud kaitseliitlasi (s. o. käsualuseid), nende ametikohast hoolimata, nimetatakse alluvaks.

§ 27. Pealikul on pandud kohustus ja temale on antud võim oma alluvaid kutsuda teenistuskohuste täitmisele, neid teenistuskohuste täitmisel ja kaitseliitlasena esinemisel (§ 20) käsutada ja kõigil neil juhtumel oma alluvailt nõuda käsutäitmist.

Pealikul on õigus ja võim alluvaid oma võimupiirides distsiplinaarselt karistada.

Eripealik (§ 24) käsutab kaitseliitlasi oma erialaliste teenistuskohuste täitmisel üksuse pealiku nõusolekul ja teadmisel (näiteks: malevkonna õppepealik käsutab malevkonna kaitseliit-

lasi malevkonna pealiku nõusolekul, teadmisel või nimel, kui talle selleks on luba antud, aga mitte iseseisvalt, nõusolekut küsimata). Distsiplinaarvõim eripealikul on ainult selle üksuse kaitseliitlaste suhtes, kelle pealikuks ta alatiselt või ajutiselt on määratud (näiteks gaasikaitsepealikul gaasikaitse komando suhtes, kui ta selle pealikuks alatiselt või ajutiselt on määratud). Teistel kordadel eripealikud teostavad distsiplinaarvõimu vastava üksuse pealiku kaudu (näiteks maleva propagandapealik, soovides kedagi karistada, esineb sellekohase ettepanekuga maleva pealikule või vastava üksuse pealikule).

3. Vanemad ja nooremad.

§ 28. Pealikud ja malevlased jagunevad omavahel vanemaks ja nooremaks.

§ 29. Pealikute seas vanemaks loetakse kõrgemal ametikohal seisev pealik, kusjuures riviüksuse pealik on vanemaks temale võrdsel ametikohal olevale eripealikule.

Võrdsete pealikute ja malevlaste hulgas loetakse vanemaks kõrgema Vabadusristi või kaitseliidu teenetemärgi omanik; on need võrdsed, loetakse vanemaks vanem eluaastailt.

4. Kaitseliitlaste üldised õigused ja kohused.

§ 30. Iga Eesti Vabariigi kodaniku auks ning ülimaks kohustuseks oma kodumaa vastu on olla kaitseliitlane.

§ 31. Igal kaitseliidu liikmel on õigus:

1. kanda kaitseliidu vormiriideid ja eraldusmärke;

2. hoida ja kanda kaitseliidu poolt temale väljaantud ja isiklike relvi;

3. võtta osa kaitseliidu ja ta allüksuste poolt korraldatud tööst ja tegevusest;

4. kasutada kaitseliidu ja ta allüksuste poolt ülalpeetavaid kodusid, töökodasid, kauplusi, raamatukogusid ja teisi ettevõtteid;

5. saada osa ja kasutada maksvates määrustes, seadlustes ja seadustes kaitseliidu liikmeks-konnale ettenähtud soodustusi.

§ 32. Kaitseliitlasil, kes kaitseliidu teenistuskohuste täitmisel või selle tagajärjel saadud haavade, vigastuste või haavadest ja vigastustest tekkinud haiguste läbi on kaotanud oma töö- võime osaliselt või täieliselt, samuti kaitseliitlaste perekondadel, kelle perekonnatoitja-kaitseliitlane on saanud surma kaitseliidu teenistuskohuste täitmisel või on surnud kaitseliidu teenistuskohuste täitmisel saadud haavade, vigastuste või haavadest ja vigastustest tekkinud haiguste tagajärjel, on õigus saada pensioni ja ühekordset toetusraha kaitseliidu pensioniseaduse alusel (Riigi Teataja nr. 57, 1930. a.).

§ 33. Kaitseliidu keskjuhatuse liikmed, pea- staabi osakondade ja jaoskondade pealikud, malevate pealikud ja nende abid, instruktorid, malevkondade pealikud ja nende abid, kompaniide ja neile vastavate üksuste pealikud, naiskodu- kaitse esinaine, ringkondade ja jaoskondade esi- naised saavad riigi raud- ja veeteedel igas klas- sis 50%-lise hinnaalandusega sõidu neile kaitse- liidu poolt väljaantud kaitseliidu liikmekaardi ettenäitamisel, mis on varustatud hinnaalandust õigustava märkusega. Viimane märkus kirju- tatakse alla kaitseliidu ülema või maleva pealiku

ja sekretäri poolt ja varustatakse vastava pitsatiga.

Kõik teised kaitseliidu liikmed saavad kaitseliidu ametisõitudel hinnaalanduse kaitseliidu sõidupiletite järele, missugused antakse välja peastaabi või malevate pealikute poolt iga ametisõidu jaoks eraldi (Riigi Teataja nr. 102, 1928. a.).

§ 34. Iga kaitseliitlase kohuseks on:

1. kaitsta Eesti Vabariiki ja tema põhiseaduslikku korda, vajaduse korral selleks ohverdades oma elu;

2. täita oma pealikute seaduslikke käske ja korraldusi;

3. võtta osa kaitseliidu tööst ja tegevusest korras ja määral nagu see käesolevas kodukorras, vastavates korradustes ja kavades on nähtud ette;

4. väljaõppeteel end valmistada ette, täiendada ning olla valmis kõigi nende riigikaitse ülesannete täitmiseks, mis ta kaitseliitu astudes vabatahtlikult on enda peale võtnud või mis kaitseliidu poolt temale on tehtud kohuseks;

5. igal juhul esineda ning käituda väarikalt, mis on auks ja kasuks kaitseliidule ja ta heale nimele;

6. tunda oma ümbruskonda, selle asulaid, elanikke ja maastiku iseäraldusi (metsad, sood, teerajad, kitsandikud, läbipääsud jõgedest jne.);

7. teatada oma pealikule või lähimale riigikaitse asutusele igast teost või kavatsusest, mis on sihitud Eesti Vabariigi või tema põhiseadusliku korra vastu;

8. muretseda endale kaitseliidu vormiriided;

9. muretseda kaitseliidu põhikiri ja kodukord;

10. tellida oma maleva häälekandja;

11. muretseda kaitseliidu poolt väljaantud raamatud, mis käsitlevad kaitseliitlase ülesandeid, tegevust, relva käsitamist ja hooldamist.

§ 35. Kaitseliitlane on kohustatud alati olema valmis ja ilma erilise kutseta töötama appi seaduslikele võimudele kõikide üldisele heakorrale ohtlike juhtumite likvideerimisel, nagu korratustel korra jaluleseadmisel, kurjategijate tabamisel, üldiste õnnetuste puhul jne.

§ 36. Kaitseliitlane ei tohi avaldada ega edasi anda ei suuliselt, kirjas ega muul teel teenistuslikke saladusi neile, kes ei ole õigustatud neid saladusi teadma.

§ 37. Kaitseliitlane ei luba Eestist ja kaitseliidust halvaks panevalt kõnelda ja hoolitseb selle eest, et süüdlane selles võetakse vastutusele.

§ 38. Iga kaitseliitlane seltskonnas peab olema korrektne ning esinema aususe ja julguse eeskujuna.

Ta peab hoolitsema hea ja sõbraliku vahekorra loomise ja säilitamise eest kaitseliidu ja teiste organisatsioonide ning asutuste vahel. Kaitseliitlane võimaluste piires võtab isiklikult osa ja aitab kõigiti kaasa seltskondliku tegevuse edukaks arendamiseks oma ümbruskonnas.

§ 39. Iga kaitseliitlane on kohustatud kaitseliidu teenistuskohuste täitmisel kandma kaitseliidu vormiriideid, mis ta muretseb oma kulul.

Kaitseliidu mütsi ja käesideme muretsemine on kohustuslik kolme kuu ja vormi (kuub või pluus ja püksid) muretsemine ühe aasta jooksul kaitseliitu astumise ajast arvates.

Vormipalitu ja välitegevuseks kõlvulised jalaõud muretseb kaitseliitlane esimesel võimalusel.

Kooliõpilased ja üliõpilased võivad kanda oma õppeasutuse või organisatsiooni peakatet ja vormiriideid, kusjuures kaitseliidu käesideme kandmine on neile kohustuslik.

Kaitseliitu astuvailt kodanikelt võetakse sooviavalduslehtedel kohustus, et nad muretsevad vormiesemed käesolevas paragraafis tähendatud korras ja aegadel.

Ajutiselt, kuni täie vormiriidetuse muretsemiseni, on lubatud kanda kaitseliidu vormimütsi ja käesidet tsiviilriiete (erariiete) juures. Teised segariidetuse viisid, nagu kaitseliidu vormipüksid, -kuub ja mitte-kaitseliidu peakate jne., on keeldud.

Kaitseliitlane kannab ainult korralikku ja hästihooldatud vormiriidet. Lohaka, määrdunud ja hooldamata vormiriide kandmine on lubamatu.

Määratud tähtajaks vormiesemete mittemuretsemise korral on üksuste juhatused kohustatud võtma kaalumisele nende liikmete kaitseliitu kuuluvuse küsimuse.

§ 40. Iga kaitseliidu tegevliige on kohustatud võtma osa kõikidest tema üksusele korraldatavatest õppetegevustest, koosolekutest, tööst ja teistest ülesannetest, mis käsu korras tema peale pannakse.

§ 41. Tegev-liikmed omavad üksuse koosolekuil sõna-, hääle- ja valitavuse õiguse.

Alaerialisil tegev-liikmeil on üksuse üldkoosolekuil sõna- ja hääleõigus, kuid neid ei või valida juhatustesse, esinduskogudesse, revisjonikomisjonidesse ja teistesse valitavatesse organitesse.

§ 42. Tegev-liikmeil on õigus kanda neile kaitseliidu poolt väljaantud kui ka isiklike relvi, missugused registreeritakse ja märgitakse liikmekaardile.

§ 43. Tegev-liikmeile, kes kaitsesväes sund-aega teeninud ei ole, antakse relvad ja laske-moon, samuti luba isikliku relva muretsemiseks, ainult pärast vastavate oskuste omandamist relvaga ümberkäimises ja relva kasutamises kaitseliidu ülema poolt kinnitatud õppekava alusel.

§ 44. Toetav-liikmete osavõtt õppetööst pole kohustuslik, vaid nad toetavad kaitseliitu kas teoga (loengud, referaadid jne.) või materjaalselt — rahalise või ainelise toetusega. Toetav-liikmeile võib maleva pealiku korraldusel anda välja relvi ja varustust, kuid relva nõudmise õigust neil ei ole.

Toetav-liikmeil on õigus üldistel alustel kanda kaitseliidu vormiriideid ja eraldusmärke.

§ 45. Kaitseliidu relvaga varustatud toetav-liikmed on kohustatud võtma osa alarmist, kontrollkogunemistest, vähemalt ühest laskeharjutusest aasta jooksul ja vahiteenistuse ning alarmi kava teostamise õppustest.

§ 46. Toetav-liikmeid, kes ei kuulu § 47 toodud erandi hulka, ei saa määrata ega valida juhtivatele kohtadele, samuti ei saa nad võistle-

jaina võtta osa kaitseliidu poolt korraldatavatest võistlustest, välja arvatud need, mis on eraldi korraldatud ainult toetav-liikmeile.

§ 47. Kaitseliitlasi-tegev-liikmeid, kes pikemat aega eeskujulikult ja silmapaistvalt on teeninud kaitseliidus ja vanaduse või tervisliku seisukorra tõttu ei suuda enam täita kõiki tegev-liikme kohuseid, võib üksuse juhatus otsusel ja maleva pealiku kinnitusel eriliste teenete hindamise mõttes arvata ümber toetav-liikmeiks. Sel puhul hoiavad nad alal kõik tegev-liikme õigused.

§ 48. Auliikmeil on kõik tegev-liikmete õigused.

§ 49. Kaitseliitlane on täieline vastutaja temale väljaantud kaitseliidu relva, laskemoona, varustuse ja muu varanduse eest isiklikult ja varanduslikult.

5. Kaitseliidu liikmeks astumine.

§ 50. Kaitseliidu liikmeks astumine on vabatahtlik ja sünnib iga kodaniku vabal soovil, see on, et ta võtab endale vabatahtlikult kõik need kohustused, mis ta kaitseliitlasena peab täitma. Neist vabaneb ta ainult kaitseliidust lahkumisel.

§ 51. Kaitseliidu koosseisudes ettenähtud kindlapalgalistel ametikohtadel teenivad mees-kodanikud loetakse kaitseliitlasiks nende teenistusaja vältel kaitseliidus, sooviavalduslehte täitmata ja üksuse juhatus otsuseta.

§ 52. Kaitseliidu tegev- ja toetav-liikmeiks vastuvõtmine sünnib kirjaliku sooviavalduse põhjal, mis esitatakse selle üksuse (rühma, ko-

mando, kompanii, patarei, eskadroni, malevkonna) pealikule, kelle piirkonnas elatakse ja kelle liikmeks soovitakse astuda.

Sooviavalduslehel peavad olema peale sooviavaldaja allkirja veel kolme soovitaja kaitseliitlase allkirjad, sooviavaldaja päevapilt ja allakirjutatud kaitseliitlase pühalik tõotus ning kohustus vormiriiete muretsemiseks.

Soovitajad, kirjutades oma nime sooviavalduslehele, võtavad sellega enda peale täielise vastutuse kaitseliitu astuda soovija Eesti riigi ustavuse, korralikkuse ja kaitseliidu põhimõtetele vastavuse suhtes. Kui selgub, et kaitseliitu vastuvõetud isik ei vasta riigiustavuse või korralikkuse mõttes kaitseliitlase nõudeile või kutsele, siis karistatakse soovitajaid kaitseliidus maksvate distsiplinaarkaristuste kohaselt. Raskemate eksimuste korral võib soovitajad kaitseliidust isegi eemaldada.

§ 53. Üksuse (malevkonna, kompanii, eskadroni, patarei, üksiku rühma, komando jne.) pealik esitab kaitseliitu astuja sooviavalduslehe üksuse juhatusele otsustamiseks. Enne juhatusele esitamist kogub üksuse pealik soovija kohta vastava allüksuse pealiku (kaudu või muul teel vajalised andmed.

Jaatavalt otsustatud isiku sooviavalduslehele kirjutab juhatus vastavasse lahtrisse „vastu võtta“, juhatuse protokoll nr., kuupäeva ja aasta. Eitavalt otsustatud sooviavalduslehele märgib ta „mitte vastu võtta“, protokoll nr., kuupäeva ja aasta. Mõlemal juhul sellele kirjutab alla üksuse pealik või tema abi ja juhatuse sekretär.

Üksuse juhatused protokollivad oma otsused protokolliraamatusse.

Jaatavalt otsustatud sooviavalduslehed esitab üksuse pealik maleva pealikule kinnitamiseks.

Malevkonna allüksuste juhatuste poolt vastuvõetud kaitseliitlaste sooviavalduslehed esitatakse üksuse pealiku poolt maleva pealikule malevkonna pealiku kaudu.

Eitavalt otsustatud sooviavalduslehed jäetakse alalhoidmiseks üksuse kirjakogusse, välja arvatud päevapilt ja dokumendid, kui need olid lisatud, mis kaitseliitu astuda soovijale ühes teatega „Juhatus otsustas Teid mitte vastu võtta“ üksuse pealiku poolt saadetakse tagasi.

Mittevastuvõtmise põhjusi kaitseliitu astuda soovijale ei nimetata.

Sooviavaldaja loetakse kaitseliitu vastuvõetuks üksuse juhatuse otsuse kinnitamisega maleva pealiku poolt, kinnitamise kuupäevast arvates. Kaitseliitu vastuvõtmine avaldatakse maleva pealiku käskkirjas ja teatatakse üksuse malevkonna (kompanii) pealiku poolt vastuvõetud liikmeile.

Siin toodud vastuvõtmise korda ja asjaajamise käiku üldiselt tuleb lugeda normaalseks. Vastavalt kohalikele oludele jääb malevate pealikuile või malevate juhatustele õigus teha erandeid üldisest korrast mõne instantsi ärajätmise näol (näiteks ära jätta linna-malevais või linnades või aleveis asja otsustamine kompaniide — resp. neile vastavate üksuste — juhatustes jne.). Kui soovitakse erandeid normaalsest korrast, siis avaldatakse see üldiseks teadmiseks ja käsitlemiseks maleva pealiku käskkirjas.

§ 54. Kaitseliidu liikmeks vastuvõtmine sünnib igal ajal, kui kaitseliidu ülem, maleva pealik, maleva juhatus või üksuse juhatus selle kohta muud eriootsust ei ole teinud.

Maleva pealik või maleva juhatus kaitseliidu ülema nõusolekul võib malevas panna maksma korra, mille alusel sooviavaldajaid esialgu teatud ajaks võetakse vastu liikme-kandidaatideks ja alles teatud aja möödumisel — kaitseliidu liikmeiks. Liikme-kandidaatidele ei anta välja relvi ja laskemoona, kuid sellest hoolimata peavad nad endid painutama kaitseliidu korra ja distsipliini alla ning tegema kaasa vastavad õppused ja harjutused. Liikme-kandidaadi peale enne liikmeks vastuvõtmist võib panna kohustusi vormiriiete muretsemise alal. Liikme-kandidaatide vastuvõtmist kaitseliidu liikmeiks on soovitatav siduda pühaliku töötuse andmise avaliku tseremoniaa-liga.

§ 55. Kaitseväe-teenistusest vabanenud endised kaitseliitlased võetakse uuesti kaitseliidu liikmeks harilikus korras (§§ 52 ja 53).

§ 56. Pärast kaitseliitu vastuvõtmise teate saamist vastuvõetud kaitseliitlane on kohustatud ilmuma: kaitseliidu maa-üksustes ühe kuu jooksul või selleks määratud päeval — oma kompanii (patarei, eskadroni, üksiku rühma), linna-üksustes kahe nädala jooksul või selleks määratud päeval — malevkonna (patarei, eskadroni, üksiku rühma) pealikule, kes temale annab välja relva, laskemoona ja muu varustuse või teeb korralduse nende väljaandmiseks ja tutvustab teda kaitseliitlase kohuste, üksuse traditsioonide ja ülesannetega (kodukorraga ja põhikirjaga), kui

selleks üksuses uutele liikmetele ei korraldata ühiseid eriõppusi. Samal korral kompanii või malevkonna pealik teatab vastuvõetud kaitseliitlasele, missuguse allüksuse (kompanii, rühma jne.) koosseisu ta kuulub ja kes on ta pealikud.

Malevlasele, kes kaitseväes sundaega teeninud ei ole, antakse relvad ja laskemoon kooskõlas kodukorra § 43-ga.

Kahe nädala jooksul pärast malevkonna või kompanii pealikule või vastavale majandus-administratiivüksuse pealikule esinemist vastuvõetud kaitseliitlane on kohustatud esinema oma rühma ja jao pealikule, kellelt ta saab alarmi ülesande ja lähima õppetegevuse kava.

§ 57. Pärast kaitseliitu vastuvõtmist esimesel võimalusel korraldab üksuse juhatus uutele liikmetele avaliku pühaliku töötuse andmise tseremoniaali (üksuse aastapäeval, pidulikul jumalateenistusel jne.), mille kohta seatakse kokku vastav akt (§ 410).

Kaitseliidu pühalik töötus on järgmine:

„Mina tunnistan Eesti demokraatliku Vabariigi täielikku iseseisvust ja tema põhiseaduslikku valitsust. Luban ja töotan tegelikult kaitsta põhiseadusega maksmapandud riigikorda, töötades ausasti kaitseliidu põhimõtete järele.

Kõik ülemate seaduslikud käsud, samuti ka juhatuse määrused ja korraldused, täidan tõrkumata.“

§ 58. Kaitseliidu liikmeiks ei või olla kodanikud, kes seisavad kohtu, eeluurimise või politsei valve all, samuti pillajad, vaimuhaiged ja nõdrameelsed.

Kaitseliitlased, kes on sattunud kohtu või eeluurimise alla kriminaalsüütegude eest või teiste asjaolude tõttu, mis võivad riivata kaitseliidu head nime või kohaliku üksuse tegevust ja elu, lahikuvad ise või, kui nad selleks ise soovi pole avaldanud, siis eemaldatakse nad kaitseliidu vastava majandus-administratiivüksuse juhatuse sellekohasel otsusel kaitseliidust kuni kohtu õigeksmõistva otsuse seaduslikku jõusse astumiseni.

§ 59. Toetav-liikmeid võetakse kaitseliitu teatud aja (perioodi), s. o. ühe, kolme, viie või kümne aasta, või eluaja peale. Iga perioodi kohta toetav-liikme maksumäär või kohustused määrab kindlaks majandus-administratiivüksuse üldkoosolek. Toetav-liikmed, kas oma liikmemaksum pole tähtajaks tasunud või oma kohustusi pole täitnud, loetakse majandus-administratiivüksuse juhatuse sellekohasel otsusel kaitseliidust lahkunuiks.

§ 60. Kaitseliidu auliikmed valitakse keskkogu poolt keskjuhatuse ettepanekul.

Maleva auliikmed valitakse maleva esindajatekogu koosolekul maleva juhatuse ettepanekul, kusjuures algatus võib tulla ka malevkondate või teiste majandus-administratiivüksuste juhatusele. Säärane algatus peab maleva juhatusele teatavaks tehtama vähemalt kaks kuud enne esindajatekogu koosolekut.

6. Kaitseliitlaste üleminek ühest malevast ja üksusest teise.

§ 61. Kaitseliitlasi, kes oma elukohta ajutiselt muudavad (üliõpilased ja õpilased koolivaheajal, puhkusel viibijad jne.), asudes elama teise maleva või üksuse territoriaalpiiridesse, ei loeta lahkunuiks oma maleva ja üksuse koosseisust. Alarmi (üldkogumiste) korral on nad kohustatud ilmuma selle üksuse pealiku käsutusse, kelle territoriaalpiirides nad ajutiselt viibivad.

§ 62. Kaitseliitlased, kes pikemaks ajaks asuvad elama väljaspoole oma maleva piire, teatavad sellest oma üksuse pealikule või vastavale juhatusele ja nad kustutatakse maleva ja üksuse nimekirjadest.

§ 63. Soovib ühest malevast lahkunud kaitseliitlane uuesti astuda teenistusse teise malevasse, esineb ta kohalikule (uuele) majandus-administratiivüksuse pealikule uue sooviavalduselehega või lihtsa kirjaliku sooviavaldusega (soovitajate allkirjadega või ilma nendeta), milles ta märgib oma teenistuse endises malevas ühes lahkumise põhjusega.

Majandus-administratiivüksuse pealik saab sooviavalduse, kui see on soovitajate allkirjadeta, edasi maleva pealikule, kes nõuab eelmisest malevast teenistuse kirjelduse kaitseliidus ja lahkumise põhjused sooviavaldaja kohta, mille saamisel kogu materjal saadetakse tagasi vastavale majandus-administratiivüksuse pealikule. Viimane esitab sooviavalduse ühes lisadokumentidega üksuse juhatusele, kes ka otsustab vastuvõtmise küsimuse. Juhatuse otsused astuvad jõusse maleva pealiku kinnitamisega (§ 53).

Nähes ette elukoha muutmise tõttu lahku-
mise võimalused lähemas tulevikus oma malevast
ja soovides kaitseliidus vahetpidamatult edasi
teenida, kaitseliitlane võib esineda vastava üle-
viimise sooviavaldusega oma üksuse pealikule,
kes selle korraldamiseks saadab edasi oma male-
va pealikule. Lahkuja kaitseliitlane märgib üle-
viimise sooviavalduses: mis malevasse ja milli-
sesse allüksusesse ta soovib üle minna, mis kuu-
päevast arvates ja ülemineku põhjused. Maleva
staap saadab sooviavalduse ühes tarviliste lisado-
kumentidega (ärakiri endisest sooviavaldus-
lehest ja teenistuse kirjast kaitseliidus jne.)
vastava maleva pealikule, kes selle omakorda
saadab vastava üksuse pealikule seisukoha võt-
miseks üksuse juhatuses, kes ka otsustab vas-
tuvõtmise küsimuse.

§ 64. Üleminek oma maleva ühest majan-
dus-administratiivüksusest teise sünnib kaitse-
liitlase kirjaliku põhjendatud sooviavalduse põh-
jal oma üksuse pealikule. Üleviimine teise ük-
susesse avaldatakse maleva pealiku käsikirjas.

§ 65. Üleminekul teise malevasse annab
kaitseliitlane ära kõik kaitseliidu relvad, las-
kemoona, varustuse, liikmekaardi ja muud te-
male kaitseliidu poolt väljaantud dokumendid.
On kaitseliitlase liikmekaardil registreeritud
isiklikud relvad, siis peab teise malevasse üle-
mineja ise kandma hoolt selle eest, et selleks
ajaks, kui ta kustutatakse ühe maleva nimekir-
jadest, ta oleks vastu võetud teise malevasse ja
sealt liikmekaardi ning relvade hoidmise ja
kandmise loa kätte saanud, sest vastasel korral
peab ta muretsema isiklike relvade hoidmise ja

kandmise loa politseilt või need andma hoiule kaitseliidu vastava üksuse ladusse.

§ 66. Üleminekul oma malevas ühest üksusest teise annab kaitseliitlane enne üleminekut oma üksuse pealikule ära kõik temale kaitseliidu poolt väljaantud relvad, laskemoona ja dokumendid, välja arvatud liikmekaart. Liikmekaardi annab kaitseliitlane uue üksuse pealikule, kes selle saadab maleva staapi tarviliste muudatuste sissekandmiseks ja paranduste tegemiseks.

§ 67. Üleminekul ühest malevast teise või oma malevas ühest üksusest teise on kaitseliitlasele õigus enesega kaasa võtta kaitseliidu relvi, mille eest tema ise on kannud ühe osa kulusid (täpsuspüssid jne.), kuid seda ainult sel juhtumil, kui teise osa kulusid kandis kaitseliit riiklikest toetussummadest, aga mitte üksus oma seltskondlikest summadest.

Viimasel juhtumil jääb kaitseliitlasele õigus edasi müüa relva, mille muretsemisel ta on kannud osa kulusid, mõnele teisele sama üksuse koosseisu kuuluvale kaitseliitlasele.

7. Lahkumine kaitseliidust.

§ 68. Kaitseliidust lahkumine on vabatahtlik või sunduslik.

Vabatahtlikult lahkumise sooviavalduse võib esitada igal ajal, välja arvatud aeg, millal kaitseliitlane viib kaitseliidu teenistuskohuste täitmisel.

Lahkumise küsimuse otsustab üksuse juhatuse. Üksuse juhatuse otsus astub jõusse maleva pealiku kinnitamisega. Kaitseliitlase kus-

tutamine kaitseliidu nimestikust sünnib selle avaldamisega maleva pealiku käskkirjas.

Vabatahtlikult lahkumise sooviavaldusi võib otsustada maleva pealik ka iseseisvalt, üksuse juhatuse seisukohti ära kuulamata.

§ 69. Lahkumise sooviavaldus peab olema kirjalik ja ta esitatakse oma üksuse pealikule või oma majandus-administratiivüksuse juhatusele.

Ühes lahkumise sooviavalduse äraandmisega peab lahkuja kaitseliitlane isiklikult andma ära oma majandus-administratiivüksuse pealikule või pealikule, kellele on ülesandeks tehtud üksuse dokumentide, vara ja relvade valitsemine (vastuvõtmine, hoidmine ja väljaandmine), kõik temale väljaantud kaitseliidu varanduse, relvad, laskemoona, liikmekaardi ja muud kaitseliidu poolt temale väljaantud dokumendid ning üldse isiklikult ja oma algatusel likvideerima oma majanduslikud vahekorrad üksusega.

Ei ole lahkuja ise ära annud kõiki tema käes olevaid kaitseliidu varandusi ja temale kaitseliidu poolt väljaantud dokumente, siis on vastav majandus-administratiivüksuse pealik oma algatusel kohustatud need kõige kiiremas korras ära võtma või sisse nõudma seaduslikus korras ühes kõikide kahjutasudega, mis selle läbi kaitseliidule on tekkinud.

§ 70. Kõik isiklikud relvad ja laskemoona peab kaitseliidust lahkuja andma hoiule majandus-administratiivüksuse pealikule kuni nende relvade hoidmise ja kandmise loa ettenäitamiseni või müümiseni isikule, kel on nende relvade hoidmise ja kandmise luba.

Majandus-administratiivüksuste pealike poolt hoiule võetud relvad ja laskemoon hoitakse alal:

majandus-administratiivüksuste ladudes — neli kuud;

maleva laos (saadetakse edasi majandus-administratiivüksuste ladudest) — kuni üks aasta.

Kui relva omanik selle aja jooksul ei esita relva kandmise ja hoidmise luba või ei ole seaduslikus korras relva edasi müünud, toimitakse relvaga seaduses ettenähtud korras.

Kui relva omanik ei anna isiklikku relva kaitseliidu ladusse hoiule ja samuti ei esita politsei poolt väljaantud relva hoidmise ja kandmise luba või ei ole seaduslikus korras relva edasi müünud või ütleb, et ta relva on kaotanud jne., — teatab vastav majandus-administratiivüksuse pealik sellest kirjaga ajaviitmata politseile.

Kaitseliitlaselt tagasivõetud liikmekaardile või sellele lisatud lehele tehakse märkus, mida üksuse pealik tõendab oma allkirjaga, kuhu jäid kaitseliidust lahkuja isiklikud relvad. Kui lahkuja on nad edasi müünud või muretsenud nende hoidmiseks vastava loa, siis märgitakse ära nende dokumentide numbrid ja see, millal, kust ja kellele nad on välja antud. Ei ole maleva staapi tagasisaadetud liikmekaardil või sellele lisatud lehel kõiki neid andmeid ning pole ühtlasi ka näha, et kohalik pealik asjast on politseile teatanud, või pole liikmekaarti ja samuti ka muud kirja lahkuja isiklike relvade asjus üksuse pealik üldse maleva staapi saanud, siis maleva pealik lahkunud kaitseliitlase

isiklike relvade suhtes teatab ajaviitmata poliitseile.

Täpsus- ja teised võistlusrelvad, mille eest kaitseliitlane on osaliselt tasu maksnud, jäävad tema lahkumisel kaitseliidust kaitseliidule. Kaitseliitlase poolt kantud tasusummat temale tagasi ei makseta.

§ 71. Kaitseliidu liikmeid, kes kaitseliidu põhikirja, kodukorra ja teiste määruste vastu eksivad, nende peale pandud kohustusi korralikult ei täida või oma tegevusega kaitseliidu huvidele toovad kahju, karistatakse distsiplinaarkorras või eemaldatakse nad kaitseliidust.

Eemaldamine kaitseliidust sünnib:

- nimekirjast kustutamise ja
- väljaheitmise näol.

Kaitseliidust eemaldamise õigus on maleva pealikul ja selle üksuse, kelle koosseisu karistatav kaitseliitlane kuulub, juhatusel.

Juhatusel poolt vastuvõetud kaitseliidust eemaldamise motiveeritud otsused esitatakse kinnitamiseks maleva pealikule.

Esituses peab olema tähendatud, kas eemaldamine sünnib nimekirjast kustutamise või väljaheitmise näol.

§ 72. Kaitseliidust eemaldamise otsus teatatakse üksuse pealiku poolt eemaldatavale kirjalikult, pärast selle otsuse kinnitamist maleva pealiku poolt.

Pealik või juhatus ei ole kohustatud eemaldatavale avaldama eemaldamise põhjusi.

Lahkuja on kohustatud oma majandusliku vahekorra üksusega likvideerima kahe nädala jooksul pärast eemaldamise teadaande saamist.

§ 73. Maleva pealiku käskkirjas avaldamisega loetakse kaitseliitlane kaitseliidust lõplikult lahkunuks ja vabastatakse kaitseliidust.

Kaitseliidust väljaheidetute nimed avaldatakse teadmiseks kaitseliidu ülema käskkirjas ja neid ei saa kaitseliidu ülema sellekohase loata enam kaitseliitu vastu võtta.

8. Kaitseliitlaste teenistuskohused ja nende täitmine.

§ 74. Kaitseliidu liikmeks olek paneb igale kaitseliitlasele peale kohustusi, mis ta peab täitma vabatahtlikult, ohverdades selleks aega, jõudu ja kandes tarbekorral ka ainelisi kulusid.

§ 75. Kaitseliitlase teenistuskohuste hulka üldiselt kuuluvad:

1. seaduslike võimude abistamine Eestis maksva põhiseadusliku riigikorra ja kodanike julgeoleku kaitsmisel ja ühiskondlike õnnetuste puhul abi andmisel;

2. alarmidest ja kontrollkogunemistest osavõtmine;

3. vahiteenistuse kohuste täitmine;

4. karikavõistlustest, manöövrimest, suvilaagritest, õppustest, laskeharjutustest, paraadidest ja kohustuslikuks loetud koosolekutest osavõtmine;

5. Kõigi muude ülesannete täitmine, mis tema peale pannakse käsu korras.

§ 76. Kaitseliitlane loetakse teenistuskohuste täitmisel olevaks momendist, millal ta lõpetas oma isikliku töö ja tegevuse ja asus ettenähtud kaitseliidu ülesande, käsu või korralduse täitmisele.

Teenistuskohuste täitmisest vabaneb kaitse-

liitlane momendist, millal ta lõpetas kaitseliidu ülesande, käsu või korralduse täitmise ja võis pöörduda tagasi oma isikliku töö ja tegevuse juure.

Minikul (koondumisel) kaitseliidu õppetööle või tegevusele (laagrisse, laskeharjutusele, manöövrise, paraadile jne.) ja samuti ka tagasitulekul kodukohta kaitseliitlane loetakse teenistuskohuste täitmisel olevaks ainult siis, kui koondumine või tagasitulek sünnib vastavas varem kindlaks määratud või rivikorras vastutava pealiku juhtimisel. Koondumisel kaitseliidu õppetööle ja tegevusele või tagasitulekul sealt üksikkorras või ka mitmekesi koos, kuid mitte rivikorras ja ilma vastutava juhita, või mööda minnes vastavast varem kindlaks määratud korrast — kaitseliitlasi ei loeta teenistuskohuste täitmisel olevaiks.

§ 77. Käsuaandja peab alati selgesti ette nägema, et tema poolt antavad käsud ja korraldused vastaksid kohapealsele olukorrale ja et neid oleks käsualuseil võimalik täita. Järelekaalumatu, kaitseliidu mõttele mittevastav ja ebaseadusepärane käsutamine ei ole lubatav.

§ 78. Kõik seaduslikud käsud ja korraldused teenistuskohuste täitmise alal on kaitseliitlane kohustatud täitma vastuvaidlematult ja kiiresti.

Kui käsusaaja on takistatud käsku täitmast, on ta kohustatud käsu saamisel vihmata sellest ühes põhjendusega käsuaandjale ette kandma, et käsu täitmisel ei tuleks takistusi.

§ 79. Kiire iseloomuga käsud, nagu alarmiteated, abi andmine valitsusvõimudele jne., täidetakse ajaviitmata.

§ 80. Käsu mittetäitmine ja teenistuskohuste täitmisele mitteilmumine on lubamatu. Teenistuskohuste täitmisele mitteilmumise korral võetakse vabandav põhjus arvesse ainult siis, kui kaitseliitlane sellest oma vahetule pealikule varakult on ette kannud (juhul, kui kaitseliitlane ise mitteilmumist võis ette näha) ja pealik selle loeb põhjendatuks. Ei võinud kaitseliitlane oma mitteilmumist ette näha (enda või perekonnaliikme haigus jne.) ja sellest varakult ette kanda, — kannab kaitseliitlane sellest hiljemalt 7 päeva jooksul, arvates korraldatud kogunemisest või õppusest, kirjalikult ette.

V a b a n d a v a t e k s p õ h j u s t e k s teenistuskohuste täitmisele mitteilmumisel loetakse:

— asendamatu teenistuskohuste täitmine oma ametialal;

— majapidamises ettetulev eri- või kiire iseloomuga edasilükkamatu töö;

— enda haigus;

— oma perekonnaliikme raske haigus;

— matus ja

— tähtsad perekondlikud sündmused.

Alarmi korral vabandavaks mitteilmumise põhjuseks loetakse ainult kaitseliitlase enese raske haigus ja täiesti asendamatu teenistuskohuste täitmine, nagu raudtee liikuva koosseisu ametisikute töö, politsei teenistuskohuste täitmine jne.

§ 81. Pealik on juht, kasvataja ja õpetaja. Ta peab omama teadmisi ja oskusi see-

võrra, et igas olukorras suuta oma üksust ja alluvaid edukalt juhtida ja heade tagajärgedega töötada nende õpetamisel.

Praktiliste oskuste ja teadmiste kõrval peab igal pealikul olema kindel töötahe, usk ja veendumus kaitseliidu aateisse ning kaitseliidu töö edusse meie riigikaitse ja põhiseadusliku korra kindlustamisel.

Pealiku töö, tõsine lugupidamine ja austus kaitseliidu organisatsiooni vastu, korralik välimus, korrektne esinemine ja oma käsualuste töö õiglane hindamine võidab igale pealikule üldise lugupidamise ja usalduse mitte ainult kaitseliidu peres, vaid ka väljaspool seda.

Pealik ei tohi end kunagi näidata säärases seisukorras, mis tema auametile on ebakohane ja lubamatu.

Ükski pealik ei tohi lubada lõtvust ja ükskõiksust oma käsualuseile teenistuskohuste täitmisel.

Pealiku kõik korraldused ja käsud peavad olema läbi mõeldud ja kooskõlas oma käsualuste eluliste nõuetega. Pealik peab jälgima, kas antud käsud leiavad käsualuste poolt täitmist, eitaval korral peab ta sellest tegema oma järeldused ning väärnähtused kõrvaldama.

Iga pealik määrab enesele kaks alatist asetäitjat, kes sel juhul, kui pealik oma ametipiirkonnast ootamatu lahkumise tõttu või mõnel muul ettenägematul põhjusel ei saa täita oma ametikohuseid, asub korraldust ootamata pealiku kohuste täitmisele. Esimeseks asetäitjaks loetakse kõrgemal ametikohal olev pealik.

Alatiste asetäitjate nimekirjad peetakse igas

asutuses ja üksuses ja tehakse teatavaks alluvatele ja kõigile asjaosalistele.

Alatised asetäitjad peavad põhjalikult tundma asendatava pealiku ülesandeid, eriti häirekavu, ja oskama neid teostada. Pealikute kohuseks on oma alatiste asetäitjate leidmine, nende väljakoolitamine ning juuretulevaist ja muutuvaist ülesandeist informeerimine.

§ 82. Malevlased oma enamuses moodustavad suurema osa kaitseliidu reaalsest jõust.

Iga malevlane peab:

— oskama osavasti, leidlikult ja kavalasti tegutseda üksikult ja ka üksuse koosseisus kõigil neil juhtumel, kus tal kaitseliidu teenistuse kohuste täitmiseks tuleb välja astuda;

— suutma vabalt ja osavasti käsitada oma relva;

— tundma oma relva ja oskama teda hästi hooldada;

— jõudma laskmises vähemalt klassilaskuri ja olema kinnitatud klassilaskuri kutses.

Sellele väljaõppe tasemele jõudmiseks, seal püsimiseks ja edasi arenemiseks peab iga kaitseliidu tegevliige aasta jooksul, vaatamata põhjustele, mis võimaldaksid ka vabandatult puududa, vähemalt võtma osa:

— igast alarmikorras kokkukutsumisest;

— igast kontrollkogunemisest;

— karikavõistlusest;

— ühest laskeharjutusest;

— ühest taktikaliseist õppusest (manöövrist) või laagrist;

— tarvilisel määral rivi-, vahiteenistuse ja

teistest õppustest, mis on korraldatud üksuses kava kohaselt vastavalt kaitseliitlase erialale.

Pealeselle peab iga tegevliige võtma osa:

- oma üksuse üldkoosolekust;
- vabariigi aastapäeva pühitsemisest ja
- oma üksuse aastapäeva pühitsemisest.

9. Kaitseliitlaste vastastikune suhtumine ja lugupidamise avaldamine.

a. Üldisi aluseid.

§ 83. Kaitseliidu ühisesse perre kuuluvus kohustab kõiki kaitseliidu ja ta eriorganisatsioonide liikmeid omavahelisele sõbralikule läbisaamisele ja koostööle.

§ 84. Teenistuskohuste täitmisel on maksev kindel kaitseväeline alluvuse kord ning kõik pealikute seaduslikud käsud ja korraldused täidetakse alluvate poolt vastuvaidlematult.

§ 85. Kaitseliidu teenistuskohuste täitmisel pealikuid üldiselt nimetatakse „härra pealik“. Alluvad oma otseseid pealikuid nimetavad ametikoha nimetuse lisamisega, näiteks „härra jaopealik“, „härra malevkonnapealik“ jne. Malevlasi nimetatakse nimetusega „malevlane“ või, kui on teada perekonnanimi, siis selle lisamisega, näiteks „malevlane Kask“.

Kaitseliidu teenistuskohuste täitmisel on sinatamine keeldud.

Ohvitsere-kaitseliitlasi võib nimetada ka aukraadi järele (näiteks h-ra leitnant, h-ra kapten jne.).

§ 86. Väljaspool teenistuskohuste täitmist, seltskonnas ja omavahelisel läbikäimisel ei ole teenistuslikke vahetordi pealikute ja ma-

levlaste vahel ning üksteist koheldakse harilike seltskonnakommete järele.

Võõras kohas kohtamisel kaitseliitlased tunnevad üksteist vormi või kaitseliidu märgi järele.

§ 87. Omavahelised arusaamatused kaitseliidu elu alal lahendatakse ettekande korras. Kui vahetu pealik arusaamatust lahendada ei suuda, saadab ta asja lahendamiseks edasi alluvuse korras.

Kiire iseloomuga küsimused (arusaamatused pidudel, koosviibimistel jne.) on kohustatud lahendama kohalviibiv vanem pealik seevõrra, et arusaamatus ei takistaks tegevust ega tõmbaks enese peale kaaskodanike tähelepanu.

Kohtuvõimude poole kaitseliitlased omavaheliste arusaamatuste, mis on tekkinud kaitseliidu töös ja tegevuses või kaitseliidu elu alal, lahendamiseks ei pöördu. Ei soovi kaitseliitlane sel alal alluda kaitseliidu sisekorrale ja pealiku otsusele ning pöördub siiski kohtuvõimude poole, peab ta enne seda lahkuma kaitseliidust. Ei lahku kohtuvõimude poole pöördunud kaitseliitlane ise, eemaldatakse ta kaitseliidust vastava juhatuse või maleva pealiku otsusel, mis avaldatakse kaitseliidu ülema käskkirjas.

§ 88. Pidudel, avalikus kohas ja seltskonnas korda rikkujaid kaitseliitlasi on iga kaitseliidu liige kohustatud korrale kutsuma.

Kõik kohalviibivad kaitseliitlased on kohustatud andma oma kaasabi korra jaluleseadmiseks.

Korra jaluleseadmise algatajaks peab olema vanem kohalviibija.

§ 89. Naiskodukaitse liikmed rakendavad end töösse peamiselt kaitseliidu heaks, mispärast peab vahekord naiskodukaitse organisatsiooniga olema lahkhelideta.

Naiskodukaitse tegutseb eriorganisatsioonina nende üksuste juures, kus ta on ellu kutsutud. Üksuse pealik on õigustatud ja kohustatud valvama, et naiskodukaitse jaoskond tema üksuse juures oleks elujõuline, saaks õigel ajal tegevuse ülesanded ja neid ka täidaks.

§ 90. Noorte eriorganisatsioonid, noorkotkad ja kodutütred, kasvatavad oma liikmeist eeskätt tulevase kaitseliitlase ja naiskodukaitse liikmeid ning kaitseliidu aate levitajaid, mispärast tuleb kõigil kaitseliidu liikmeil aidata kaasa nendele organisatsioonidele nende tegevuse edukaks arenemiseks.

Üksuse pealik on õigustatud ja kohustatud valvama, et noorte organisatsioonid tema üksuse juures oleksid elujõulised ja taoteleksid neile põhimäärustes ettenähtud sihte ja eesmärke.

b. Kaitsevälised kombed.

§ 91. Kaitsevälised kombed kaitseliidus avalduvad kaitsevälise viisakuse reeglite täitmises, üksikute kaitseliitlaste ja meeskondade tervitamisest, vastastikku nimetamisest, tervituses ja soovsõnades, ettekandega esinemises ja enese esitlemises, omavahelise läbikäimise viisides ja tseremoonias.

§ 92. Tervitamine kaitseliidu teenistuskohuste täitmisel või ka väljaspool seda, kui kaitseliitlane on kaitseliidu täielises või osalises vormiriietuses, on kohustuslik ja see

põhjened eeskätt ühisel oma liikmete vastastikusel lugupidamisel.

Tervituse eesmärgiks on:

— avaldada lugupidamist ja austustunnet kaitseliidu organisatsioonile, ta vormile, Vabandussõjas langenute mälestussammastele, Vabandussõja lahingmärkidele, kaitseliidu ja kaitseväe meeskondadele ja lippudele, matuserongidele, vastastikku üksteisele, ja

— anda võimalikult rohkem pidulikkust ja pühaliku talituse ilmet teatavatele kaitseliidu elu sündmustele, võites sellega ühtlasi ka kaaskodanike lugupidamist.

§ 93. Käesolevas kodukorras ettenähtud kaitseväeliste kommete mittetäitmine või lohkakas täitmine loetakse distsipliini rikkumiseks.

§ 94. Tervitamises ja kõigi teiste kaitseväeliste kommete täitmisel peavad pealikud (vanemad) olema eeskujuks käsualuseile (nooremale).

Tervitamise juures üksikkorras tuleb pidada kinni põhimõttest, et käsualune (noorem) on kohustatud pealikut (vanemat) varem tervitama. Võrdsed tervitavad üksteist ühel ajal. Paremini teeb aga see pealik või malevlane, kes tervitab esimesena. Tervitus jätta vastu võtmata on lubamatu.

Keegi ei või vabanduda tervituse ja viisakuse reeglite mittetäitmisel tähelepanematusiga.

Tervitus sünnib kaitseväes maksva viisi järele.

Peale vastastikku tervitamise üksikkorras kaitseliitlased tervitamise avaldavad oma

austust kaitseliidu ja kaitseväge lippudele ja matuserongidele.

§ 95. Kui käsualune (noorem) pealiku (vanema) juuresolekul kaitseväelisi kombeid rikub, siis on pealik (vanem) kohustatud süüdlasele ta eksimist meele tuletama. Kui meeletuletus ei mõju, peavad pealikud (vanemad) korra ja luleseadmiseks võtma tarvitusele vastavad abinõud.

Igasugune lõtvus ja järeleandmine pealiku (vanema) poolt selle kohustuse täitmisel on lubamatu.

§ 96. Pealiku (vanema) ees peab teenistusasjade ajamisel seisma valvel-seisangus.

§ 97. Käsusaamisel käsualused ja nooremad väljendavad käsust arusaamist ja kindlat tahtmist käsku täita ütlusega: „Saan aru, härra pealik, kolonel, jne.“ Kui aga käsk käsusaajale ei ole küllaldaselt selge, ei tohi ta asuda arusaamatu käsu täitmisele, vaid peab ütleva käsuandjale: „Ei saanud aru, härra pealik, kolonel jne.“

§ 98. Kui käsualune (noorem) annab edasi pealikule (vanemale) kõrgema pealiku käsku, peab käsusaaja käsu võtma vastu valvel-seisangus.

§ 99. Pealiku (vanema) lähenemisel käsualused (nooremad) peavad tõusma püsti ja pealikut (vanemat) kaitseväelisel tervitama.

§ 100. Kui pealik (vanem) pöördub käsualuse poole tervitusega või küsimusega või temaga alustab juttu, pöörab käsualune end riviliselt tema poole, tervitab ja jääb valvel-seisangusse.

§ 101. Kui käsualusel (nooremal) on vaja pealiku (vanema) poole pöörduda peakattes, läheneb ta valvel-sammul, jäädes seisma kahe sammu kaugusel, ning ühes jala juurepanemisega tõstab käe tervituseks peakatte juure. Käe laseb ta alla siis, kui pealik (vanem) on vastu tervitanud ja käe alla lasknud.

§ 102. Juhtumil, kui käsualune (noorem) ilmub kõrgemale pealikule või tundmata vanemale, alustab ta juttu enese esitelemisega ja kannab selgesti ja lühidalt ette ilmunise põhjuse.

Ilmunisel vahetule pealikule ja tuntud vanemale jääb esitelemine ära.

§ 103. Pealik ei esitele end käsualusele muidu kui viimane küsib: „Kellega on au rääkida?“ Sedasama küsib ka noorem vanemalt, kui viimane esitelemise peale ei vasta.

§ 104. Tervitamisel rivis kätt ei anta; väljaspool rivi antakse kätt pealiku (vanema) algatusel.

Käe andmisel peakattes kinnast käest ei võeta.

§ 105. Pealiku (vanema) hüüde või leppemärgi järele käsualused (nooremad), kes asuvad väljaspool rivi, pöörduvad kiiresti tema poole, tervitavad ja jäävad valvel-seisangusse, kuni pealik (vanem) on oma käsu avaldanud.

§ 106. Kohapeal tervitamisel tuleb alati pöörduda tervitatava suunas, liikumisel — pöörduda nagu tervitatava poole.

§ 107. Eemalt möödudes tervitavad üksused kuni 50 meetri, üksikud kuni 25 meetri kauguseni.

§ 108. Peakatteta kaitseliitlased liikumisel tervitavad ja vastavad tervituse peale järgmiselt:

— ohvitserid ja pealikud — mõõduka kumardusega ühes pea pöörmisega tervitatava suunas;

— malevlased — valvel-sammu võtmisega ja pea pöörmisega tervitatava suunas, kusjuures valvel-sammu võtmine ja pea pöörmine peab olema järsk ja selgesti märgatav.

Paigal olles tervitatakse samuti, kuid tervitatava suunas pöördakse kogu kehaga.

Pealiku (vanema) juure ilmumisel tervitavad kõik peakatteta kaitseliitlased valvel-seisangu võtmisega.

§ 109. Vormis on kaitseliitlasil keeldud tere tamiseks mütsi võtta maha.

§ 110. Eesti Vabariigi, samuti ka välisriikide hümnide ametlikku ettekandmist kaitseliitlased on kohustatud kuulama tervitusseisangus.

§ 111. Käsualused (nooremad), kes pealikuuga koos viibivad, tervitavad kaasa, kui pealik tervitab või tervituse peale vastab.

§ 112. Sõidu- ja veoriistadel tervitatakse istudes.

Autojuht, mootor- ja jalgrattur sõidu ajal ei tervita.

Kaitseliitlased, kel mõlemad käed on kinni hobuse juhtimisel, pakkide kandmisel, tervitavad samuti nagu peakatteta tervitamisel.

Kui pakikandmisel parem käsi on kinni, võetakse pakk vasakusse kätte ja tervitatakse üldises korras.

Kaitseliitlased, kel on käes püss, kerge kuulipilduja, signaalsarv või trumm, tervitavad ainult pea pöörmisega.

Rihmale võetud relvaga tervitatakse samuti nagu relvata.

Meie ja välisriikide kaitseväelasi (resp. kaitseliitlasi) tervitatakse samade reeglite järel kui oma kaitseliitlasi.

Viisakus nõuab, et külasviibivaid välisriikide ohvitsere (resp. kaitseliitlasi) meie kaitseliitlased oma auastmele ja ametikohale vaadata tervitaksid esimestena.

§ 113. Kohtamisel matuserongiga, surnu puusärgi kohale jõudes, avaldatakse tervitusega surnule oma viimset lugupidamist.

Teatrisaalides, kinodes, loenguil ja koosolekuil, kus tervitus võib segada, jääb see ettekande ajal ära.

Jalutamisel avalikes kohtades tervitatakse ainult esimesel kohtamisel.

§ 114. Rivis asuvad kaitseliitlased tervitavad ainult käskluse järel. Rivis tõstavad tervituseks käe peakatte juure kõik pealikud rühmapealikust alates. Rühmapealikust nooremad pealikud ja malevlased avaldavad tervitust valvel-seisangu võtmisega.

Kõrgema pealiku juuresolekul nooremale pealikule tervituskäsklust ei anta.

§ 115. Kaitseliidu meeskonnad tervitavad: kaitseliidu ja kaitseväe lippe, oma otseseid pealikuid, kõiki kindraleid, garnisoni ülemat ja vastastikku kaitseliidu ja kaitseväe meeskondi, kusjuures väiksema üksuse pealik annab käskluse esimesena.

Rännakuil, manöövreis ja taktikalistel õpustel meeskonnad vastastikku ei tervita.

§ 116. Malevkonna kolonnis liikumisel annab tervituskäskluse malevkonna pealik, kelle käskluse vahetult täidab suunav kompanii.

Järgmiste kompaniide pealikud annavad tervituskäsklused, jõudes tervitamiseks parajasse kaugusse.

Liigub aga kompanii rühmadena või jagudena, siis täidab kompanii või rühma pealiku käsklust ainult suunav üksus (rühm või jagu), kuna teised allüksused tervitavad parajasse kaugusse jõudes, oma vahetute pealikute käskluste järele.

§ 117. Kui pealik sõidab mööda üksuse liikumise suunas, siis annavad tervituskäskluse kolonni taga liikuvad üksuste pealikud. Nad annavad käskluse: „Valvel-sammu — marss!“, millele üksuse pealik lisab: „Vasakule (paremale) — vaat!“

§ 118. Meeskondade tervitamisel lõpeb tervitus käsklusega: „Taktsammu — marss!“, mis antakse väiksematele meeskondadele üksteisest möödumisel, aga suuremate meeskondade koosseisus liikuvatele üksustele siis, kui järgneva üksuse pealik on korranud tervituskäskluse. Ühes käsklusega „Taktsammu — marss!“ lasevad pealikud käe alla.

§ 119. Kui meeskond kohtab üksikut kaitseliitlast, kes on meeskonna pealikule vanemaks, temaga ühes auastmes või temast noorem, siis meeskonnale tervituskäsklust ei anta; tervitab või tervitab vastu ainult meeskonna pealik.

§ 120. Matuserongidele, Vabadussõjas langenud kangelaste mälestussammastele ja Vabadussõja lahingmärkidele avaldab meeskond oma lugupidamist § 114 korras.

§ 121. Tervituskäsklust kaitseliidu osadele ei anta taktikalistel õppustel ja manöövreis, laskeraja tulejoonel, peatustel rännakul ja surnute saatmisel. Viimaseil juhtumel tervitavad üksikud kaitseliitlased, kelle poole pealikud (vanemad) pöörduvad.

§ 122. Kõrgema pealiku lähenemisel meeskonnale või üksusele meeskonna või üksuse pealik, annud vastava käskluse, läheb tulijale vastu ettekandega ning jääb tema juure kuni kõrgema pealiku lahkumiseni meeskonna või üksuse piirkonnast või kuni vastava korralduseni. Samuti teeb meeskonna või üksuse pealik, kui kõrgem pealik peatus, et meeskonda või üksust lasta endast mööda.

Lippude ja surnute saatemeeskondade pealikud ettekandega ei esine.

§ 123. Kui meeskonda kohtab või meeskonna juure tuleb pealik ühes temale vanemaks oleva kaitseliitlasega, siis esinetakse ettekandega viimasele. Tervitussõnu meeskonnale ütleb sel juhul ainult vanem.

§ 124. Kui rivist möödumisel pealik pöörduv rivis asuva kaitseliitlase poole, ei tõsta viimane kätt tervituseks (välja arvatud § 114 ettenähtud isikud), vaid võtab valvel-seisangu.

§ 125. Käskluse järele tervitavad mitte ainult rivistatud, vaid üldse koos tegutsevad kaitseliitlased, näiteks: rivitutel õppustel, töödes, laagris jne. Neil juhtumel iga kaitseliitlane tervitab samuti nagu üksikult.

Tervituskäskluse annab kõige vanem kohalolijaist või see, kes esimesena tervitavat pani tähele.

§ 126. Vahtkondade tervitamise auavalduste kohta maksavad kaitseväge garnisoni määrustiku reeglid (G. m. §§ 273—277).

§ 127. Pealikule ettekandega esinema on kohustatud alluvad pealikud, kui kõrgem pealik ilmub neile alluva meeskonna või üksuse piirkonda.

Ettekandes peab sisalduma:

— pealiku nimetus (selle, kellele esinetakse);

— meeskonna (allüksuse) nimetus;

— käesoleva tegevuse nimetus;

— kohalolevate meeste arv;

— enese esitelemine, kui pealikule ollakse tundmatu.

Ettekande ajal võtavad esineja, ettekande vastuvõtja ja juuresviibijad tervitus-seisangu.

Lõpetanud ettekande, astub esineja sammu kõrvale, pöördes pealiku poole, ja laseb käe alla.

Kursustel, loenguil, auditooriumides või klassiruumides antakse vastavad käsklused ja esinetakse samuti ettekandega.

§ 128. Pealiku viibimisel üksuse piirkonnas (õppustel) saadab teda vastav (üksuse) pealik, liikudes sealjuures saadetava pealiku kõrval ning pool sammu tagapool. Rivi ees liigub saatja väljaspoolsel küljel.

§ 129. Teenistustoimkonnas olijad kaitseliitlased esinevad pealikule nende valve alla kuuluvates ruumides peakattes.

§ 130. Enda esitelemisel esineja nimetab pealiku (vanema) auastme või ametikoha, siis

oma auastme või ametikoha, perekonnanime, kui tarvis, maleva ja üksuse ja esinemise põhjuse.

§ 131. Esinemisel ruumis, kus viibitakse peakatteta, esinetakse ka peakatteta, välja arvatud teenistustoimkonda kuuluvad kaitseliitlased.

Säärasel korral hoitakse peakate käes „Jalaväe eeskirjas“ ettenähtud korras.

10. Kaitseliitlase kohused relva ja varustuse suhtes.

§ 132. Kaitseliitlane on kohustatud alati korras hoidma temale väljaantud kaitseliidu ja samuti ka omad isiklikud relvad.

Tema kätte usaldatud kaitseliidu varandust, eriti relva ja laskemoona, on kaitseliitlane kohustatud hoidma nii, et see ei oleks kahjulik varandusele ja tahtmatult ohtlik ümbrusele ega milgi kombel ei satuks soovimata isikute kätte. Hooletuse läbi kaduma läinud või rikutud kaitseliidu poolt väljaantud relva, selle üksikute osade, laskemoona või muu varustuse väärtus nõutakse süüdlaselt sisse.

Ei ole kaitseliitlane vabatahtlikult nõus tasuma tema süü või hooletuse läbi kaitseliidule tekkinud kahju, nõutakse temalt vastava varustuse väärtus sisse kohtu teel. Enne kohtu protsessi alustamist eemaldatakse kaebealune kaitseliidust, sest kaitseliit põhimõtteliselt oma liikmetega kohut ei käi.

Kaitseliidu relva või varustuse sihiliku rikumise, edasimüümise või omandamise eest langevad süüdlased kohtu alla.

§ 133. Kaitseliitlane ilmub alati oma teenistuskohuste täitmisele temale väljaantud relvaga, kui see käsu korras ei ole teisiti korraldatud.

Kaitseliidu relva kandmine on keeldud väljaspool kaitseliidu tegevust.

Samuti on keeldud viibimine kaitseliidu relvaga kohtadel ja toiminguil, kus see seltskondlike mõistete järele on ebakohane või ebasünnis, nagu: usulistel talitustel, avalikel pidustustel, koosolekutel, alkoholi-müügikohtades, einelaudades jne.

§ 134. Relvaga ümberkäimise juures peab kaitseliitlane alati pidama meeles, et relva tarvitatakse ainult seadusega lubatud tõi s i s t e l s i l m a p i l k u d e l.

Laskeharjutusi võib pidada pealikute või laskejuhatajate korraldusel ja ainult selleks määratud laskeradadel.

Kaitseliidu relva tarvitamine jahipidamiseks, juhuslikuks paugutamiseks, isikliike vahekordade õiendamiseks jne. on **kategeooriliselt keeldud.**

§ 135. Kaitseliitlane on kohustatud temale väljaantud relva hoidma kuivas ja soojas ruumis (elutoas) selleks eraldi määratud kohas ja nii, et kõrvalised isikud relva ja laskemoona ei saa kasutada.

Püssi ei tohi milgi tingimusel asetada ahju, pliidi ega ka välisukse juure või niiskesse kütmata ruumi.

§ 136. Relvade hoidmine ja puhastamine sünnib selleks ettenähtud erimääruste ja juhtnööride kohaselt, millede mitteteadmiseiga kaitseliitlane ei saa end vabandada.

§ 137. On keeldud oma pealiku korraldusest relva teisele kaitseliitlasele edasi anda, samuti on keeldud relva kandmine liikmekaardil oleva loata ja kaitseliidu välistunnuseta (vormiriieteta või käelindita).

§ 138. Laskeharjutusteks on keeldud kullutada puutumatuks tagavaraks väljaantud laskemoona. Puutumatuks tagavaraks väljaantud laskemoon peab olema alal, hooldatud ja alati tarvitamiskõlvuline.

§ 139. Kaitseliitlasele väljaantud kaitseliidu varustust ja rakmeid on keeldud kasutada väljaspool kaitseliidu teenistuskohuste täitmist või isiklikeks otstarbeiks või igapäevase töö juures. Kaitseliitlane on kohustatud hoidma temale väljaantud varustust nii, et see hoole tuse tõttu oma väärtusest ei kaotaks.

§ 140. Isikliku relva soetamiseks peab kaitseliitlane oma üksuse pealiku kirjalikul nõusolekul muretsema maleva pealikul loa. Kõik tema haldamisel olevad isiklikud relvad on kohustatud kaitseliitlane registreerima maleva staabis vähemalt 7 päeva jooksul relva soetamise ajast arvates.

Kaitseliidust lahkumisel või üleminekul teise üksusesse peab kaitseliitlane toimima käesoleva kodukorra §§ 65, 66, 67, 69 ja 70 kohaselt.

§ 141. Tulikahju korral tuleb päästa esimeses järjekorras laskemoon ja relvad, et võimaldada ohuta tulekustutamist.

11. Kaitseliidu vahetõtt teiste organisatsioonidega.

§ 142. Taotelles ühiseid sihte ja täites vastutusrikkaid ülesandeid meie riigi ja kodanike

julgeoleku ja heakorra kaitsel peab kaitseliidu vahekord teiste riigikaitse ja korralvalve organisatsioonidega olema kõigiti konsolidaarne ja tihe. See vahekord ja side avaldub organiseeritud koostöös, vastastikusel abistamises ja toetamises ning üksteisest lugupidavas sõbralikus suhtumises.

§ 143. Nähes kaitseväes heatahtlikku nõuandjat kaitseliidu väljaõppe alal ja head kooli oma koosseisu täiendamiseks niihästi pealike kui ka malevlastega peab kaitseliidu ja kaitseväe vahekord olema kõigiti sõbralik, pidev ja tihe.

§ 144. Politsei ja piirivalve tegevust toetab kaitseliit nende nõudmiste alusel. Kaitseliitu ei saa rakendada alaliselt politsei ja piirivalve teenistusse. Samuti ei või kaitseliit iseseisvalt segada asjadesse, mis kuuluvad ainult politsei ja piirivalve võimkonda.

§ 145. Vastastikuse sümpaatia ja lugupidamise avaldamiseks ja kaitseorganisatsioonidesse kuuluvuse tunnuseks tervitavad kaitseliitlased ja kaitseväelased mundri kandmisel üksteist vastastikku kaitseväelise korra järele.

III. JUHTIMINE.

1. Kaitseliidu üldine juhtimine.

§ 146. Kaitseliidu üksuste tegelikeks juhtideks on määratavad pealiked, kelle kohta on maksev alluvuse (subordinatsiooni) põhimõte. Neile abiks erialade juhtimisel on eripealiked, kes vahetult alluvad üksuse

pealikule, täidavad tema kärke ja korraldusi ning korraldavad ja kontrollivad üksuse pealiku nõusolekul ja teadmisel oma erialalist tegevust üksuses.

Üksuse pealiku nõusolekul ja teadmisel eri-pealikud täidavad ka kõrgema üksuse sama eriala pealiku (näiteks, malevkonna sanitaar-, spordi-, propaganda- jne. pealikud vastavalt maleva sanitaar-, spordi-, propaganda- jne. pealiku) teenistuslikke kärke ja korraldusi.

§ 147. Kaitseliidu üksuste pealikud ja nende abid määratakse ametisse järgmiselt:

1. maleva pealiku määrab Riigivanem Kaitseministri ja Kaitseväge Juhataja ettepanekul ja kaitseliidu ülema esitusel;

2. maleva pealiku abi ja temale vastavad pealikud — Kaitseväge Juhataja kaitseliidu ülema ettepanekul;

3. malevkonna pealiku, malevkonna pealiku abi, pataljoni pealiku, divisjoni pealiku ja neile vastavad pealikud — kaitseliidu ülem maleva pealiku ettepanekul;

4. kompanii, patarei, eskadroni, üksiku rühma pealikud ja nende abid ning neile vastavad pealikud — maleva pealik malevkonna pealiku ettepanekul või iseseisvalt;

5. rühma, komando, jao ja neile vastavad pealikud ning nende abid ja laskejuhatajad kinnitab maleva pealik üksuse pealiku ettepanekul.

Kui kompanii, rühm või mõni teine üksus on asutatud maleva staabi juures ja nende pealikud alluvad vahetult maleva pealikule, siis määratakse nende üksuste pealikud ja las-

kejuhatajad ametisse maleva pealiku poolt vahetult.

§ 148. Majandus-administratiivüksustes tegutsevad määratud pealikeste kõrval valitud juhatused. Üksuse pealik ja tema abi kuuluvad valimisteta juhatuse koosseisu. Pealik on juhatuse esimeheks, pealiku abi — juhatuse esimehe abiks.

Kõik juhatuse otsused pärast nende välja kuulutamist on maksivad nii pealikuile kui ka malevasile. Juhatuse otsused viib täide üksuse pealik.

Põhjapanevatest juhatuse otsustest on üksuse juhatus kohustatud esitama väljavõtte maleva pealikule.

2. Malev.

§ 149. Maleva tegelikuks ja vastutavaks juhiks kõigil aladel on maleva pealik. Ta allub vahetult kaitseliidu ülemale. Maleva pealikule aluvad kõik maleva üksused ja nende pealikud.

Maleva pealiku ülesanded on:

1. maleva üldise tegevuse, asjaajamise ja arvepidamise juhtimine ning maleva esindamine;

2. heade vahetkordade loomine ja säilitamine teiste organisatsioonidega ja asutustega ning võimalike arusaamatuste ja konfliktide kiire lahendamine;

3. õppe- ja muude tegevuskavade koostamine, juhtnõu andmine ja teostamine otsest, instruktore, pealikeste või eripealikeste kaudu;

4. endale kahe alatise asetäitja (§ 81) määramine, nende pühendamine oma ülesandesse, eriti häirekavadesse, juuretulevate täienduste ja muudatuste õigeaegne informeerimine ja oma alatiste asetäitjate nimede ja aadresside teatamine kaitseliidu peastaapi, allüksuste pealikuile ja vastavaile kaitseväge ja politsei juhtidele;

5. maleva kaitsekava ja alarminstruktsioonide väljatöötamine ning ühtlustamine koos teiste kaitseorganisatsioonide ülematega, nende kavade elluviimine asjaosaliste pealikute ja instruktorite kaudu ja tegelik kontrollimine;

6. kaitseliidu ülema korralduste elluviimine ja valvamine nende täitmise järele malevas;

7. maleva juhatuse otsuste teostamine;

8. maleva ja naiskodukaitse liikmete vastuvõtmise, lahkumise ja eemaldamise (väljaheitmise ja nimekirjast kustutamise) kinnitamine;

9. malevkonna pealiku, malevkonna pealiku abi, pataljoni pealiku, divisjoni pealiku ja neile vastavate pealikute ja ringkonna esinaise leidmine ja esitamine kaitseliidu ülemale ametikohale kinnitamiseks;

10. kompanii, patarei, eskadroni, üksiku rühma, rühma, komando, jao ja neile vastavate pealikute, nende abide, laskejuhatajate ja jaoskonna esinaste kinnitamine ametikohale;

11. õppepiirkonna, malevkonna, pataljoni, divisjoni, patarei, eskadroni, raskekuulipildujate, soomusmasinate, gaasikaitse ja mereüksuste moodustamiseks ja nende piiride määra-

miseks ettepanekute tegemine kaitseliidu ülemale;

12. kompanii, üksiku rühma, rühma ja neile vastavate üksuste piiride kindlaksmääramine malevkonna pealiku ettepanekul või iseisvalt;

13. maleva allüksuste, naiskodukaitse ringkonna ja jaoskonna juhatuste ametisse kinnitamine;

14. maleva allüksustele majandus-administratiivüksuse õiguste andmine;

15. riiklike summade eelarvekava koostamine ja õigeaegne esitamine, peastaabi poolt avatud krediitide kasutamine ja aruandmine;

16. maleva relvade, laskemoona ja kõige muu kaitseliidu või kaitseliidule kasutamiseks antud varanduse valitsemine, välja arvatud maleva seltskondlike summade eest soetatud varad, kui maleva juhatus on jätnud need enda valitsemisele;

17. maleva üksuste, eriorganisatsioonide ja nende allüksuste majapidamise, rahalise arvepidamise, varanduse ja asjaajamise revideerimine isiklikult või volinike kaudu;

18. maleva riiklike summade või varade alal tekkinud nõuete asjus tsiviilnõudmiste ning apellatsioon- ja kassatsioonikaebuste esitamine kohtuasutustele, samuti kohtus kostmine maleva vastu esitatud nõudeasjades;

19. naiskodukaitse ringkonnale ülesannete ja tegevuse juhtnööride andmine;

20. noorkotkaste ja kodutütarde organiseerimise ja tegevuse eduka arendamise eest hoolitsemine ja sellele kaasa aitamine;

21. noorkotkaste juhtide leidmine (maleva vanema, maleva pealiku, maleva pealiku abi) ja nende esitamine kinnitamiseks noorkotkaste peavanemale noorkotkaste põhimääruste kohaselt;

22. noorkotkaste malevale määratud riiklike summade kasutamise kontrollimine noorkotkaste eelarve piirides;

23. maleva palgalise koosseisu (instruktorite ja kantselei tööjõudude) väljaõppe ja teadmiste värskendamise eest hoolitsemine;

24. maleva staabi ja ladude julgeoleku eest hoolitsemine;

25. laskeradade esitamine kaitseliidu ülemale laskekõlvuliseks tunnistamiseks;

26. malevas korraldatavate pidude ja pidustuste kavade kinnitamine.

Kaitsevälise ülemana maleva pealik omab üksiku väeosa ülema õigused ja kohused.

§ 150. Maleva pealikul on abi, kelle määrab ametisse Kaitseväge Juhataja kaitseliidu ülema ettepanekul kohalikest väljapaistvaimaist seltskonnategelasist.

Maleva pealiku abi on maleva pealikuliseks kaitseliidu töö ja tegevuse korraldamise alal malevas. Maleva pealiku abi peamiseks ülesandeks on pideva sideme loomine maleva ja kohaliku seltskonna vahel ning maleva seltskondliku elu korraldamine.

§ 151. Ligemateks abilisteks maleva pealikuliseks väljaõppe ja majandusala korraldamisel on maleva vanem instruktor, instruktorid ja sekretär.

Vanem instruktor koordineerib ja juhhib maleva pealiku juhtnõõride kohaselt teis-

te instruktorite tööd. Temal on õigus maleva pealiku nimel ja teadmisel teha teistele instruktoritele korraldusi ning anda neile ülesandeid.

Instruktooreil, kaasa arvatud ka vanem instruktor, on oma õppepiirkond.

Instruktor on oma piirkonna õppe-, laske-, spordi- ja operatiivala vastutav korraldaja. Neil aladel on tal õigus kõigile pealikuile maleva pealiku nimel ja teadmisel teha korraldusi ja anda ülesandeid, kui see malevas ei ole teisiti korraldatud.

Instruktorite peamisteks ülesanneteks õppepiirkonnas on:

1. maleva pealiku juhtnõotide kohaselt õppe- ja sporditegevuskavade koostamine;

2. kõige lähemas kontaktis malevkonna ja teiste majandusadministratiivüksuste pealikutega õppe-, sportliku ja operatiivtegevuse korraldamine;

3. üksuste pealikuile kaitsekavade koostamisel ja korraldamisel juhtnõotide andmine ja abiks olemine, samuti nende kavade aegajaline kontrollimine;

4. kaitseliidu relvade, laskemoona ja muu varanduse arvutamise järelevalve ja tarviduse korral majandusliku asjaajamise ja raamatupidamise alal tegeliku õpetuse andmine ja puuduste kõrvaldamine;

5. relvade ja kõige muu kaitseliidu varanduse hoolekande järelevalve teostamine;

6. hoolitsemine selle eest, et üksuste pealikuks oleksid isikud, kes on kohapeal lugupeetud, energilised ja sõjalise ettevalmistuse poolest võimelised oma üksust juhtima;

7. naiskodukaitse jaoskondadele nõu andmine nende ühisel tegevusel maleva üksustega;

8. noorkotkaste ja kodutütarde abistamine nende tegevuses.

§ 152. Maleva kantselei juhatajaks on maleva sekretär. Ta ülesanded on:

1. kõikides vastavates seadustes, seadlustes ja juhtnöörides või korraldustes malevale ettenähtud rivi- ja majandusalasse puutuvate kirjalogude korraldamine ja raamatute pidamine isiklikult või kantselei teiste töäjõudude kaudu;

2. maleva staabi ruumide valitsemine ja puhtuse, korra ning kütte ja valgustusainete kokkuhoidliku tarvitamise järele valvamine, kui see maleva pealiku poolt pole tehtud ülesandeks mõnele teisele ametisikule;

3. maleva riiklike (ja seltskondlike, kui see pole teisiti korraldatud) summade vastuvõtmine pangast, hoidmine, aruandmine ja väljamaksmine maleva pealiku poolt kinnitatud dokumentide põhjal;

4. maleva varade vastuvõtmine, väljaandmine ja hoidmine maleva laos, kui see pole tehtud kellelegi teisele ülesandeks;

5. rivi- ja majandusala dokumentide ja kirjavahetuse koostamine, allakirjutamine, ärakirjade kinnitamine ja allkirjade tõestamine;

6. maleva palgaliste ametisikute ja kaitseliidu liikmete teenistuskirjade pidamine ja soovivalduslehtede korraldamine;

7. malevkondade, kompaniide, üksikute rühmade ja neile vastavate üksuste pealike alatiste asetäitjate nimestiku pidamine ja muudatuste ning täienduste tegemine;

8. maleva pealiku käskkirja kava koostamine;

9. kantseleimaterjalide muretsemine ja nende kokkuhoidlik tarvitamine;

10. koos maleva propagandapealikuga maleva kroonika pidamine, tegevuse ja tegelaste pildikogu korraldamine;

11. maleva arhiivi korraldamine;

12. maleva häälekandja tegev-toimetamine ja talitamine;

13. maleva pitsati hoidmine;

14. teiste ülesannete täitmine, mis maleva pealiku poolt tema peale pannakse.

Maleva raharaamatud, salajase kirjavahetuse lauajuhendi ja salajase kirjavahetuse peab ja korraldab maleva sekretär isiklikult, kuna teiste raamatute korraldamine ja pidamine võib sündida maleva kirjutajate poolt, kes alluvad sekretärile ja täidavad ülesandeid, mis nende peale pannakse.

§ 153. Maleva pealikule erialade juhtimisel abiks ja nende alade korraldajaiks malevas võib määrata kaitseliidu ülema poolt maleva pealiku ettepanekul: majanduspealiku, sanitaarpealiku, sidepealiku, mereüksuste pealiku, gaasikaitsepealiku, spordipealiku, juriskonsuldi, propagandapealiku, käskudetäitja-pealiku ja vajaduse korral maleva vaimuliku.

Majandus- ja sanitaarpealikuile tarviduse korral määratakse maleva pealiku poolt abid.

Käesolevas paragraafis loeteldud eripealikud alluvad vahetult maleva pealikule.

Majanduspealiku ja sanitaarpealiku abid aluvad vahetult oma eriala pealikuile.

Töö ühtlustamiseks ja koordineerimiseks on soovitatav, et maleva sanitaarpealiku abiks oleks naiskodukaitse ringkonna arst.

Kõik pealikud ja eripealikud peavad olema võimelised oma erialalist tegevust juhtima. Nad peavad teadma kõiki oma erialalise tegevuse kohta (vastavalt tegevuse ulatusele) maksmapandud ülesandeid, juhtnööre, korraldusi, eeskirju ja määrustikke.

§ 154. Maleva pealik, tema abi, instruktorid ja maleva palgalised ametisikud kuuluvad maleva staabi koosseisu. Samuti kuuluvad maleva staabi koosseisu kõik maleva eripealikud ja nende abid (§ 153), kui nad ei ole üksustes pealikud ja seega ei pea seisma oma üksuse nimekirjas.

§ 155. Maleva majanduspealik määratakse võimalust mööda kohalikest silmapaistvaimaist majandus- või äritegelasist või põllupidajaist.

Majanduspealiku ülesanded on:

1. maleva pealiku abistamine malevale seltskondlike summade ja muude sissetulekute muretsemiseks kavade koostamisel ja koostatud kavade teostamisel;

2. maleva manöövritel, õppustel, võistlustel või muudel kogunemistel ja neile ettevalmistumisel toitlustamise otstarbekohane korraldamine ja korterite muretsemine;

3. maleva majanduspersonaali ja naiskodukaitse ringkonna toitlus- ja majanduspersonaali juhtimine ja töö ühtlustamine nende ühisest tegevuses;

4. vormiriiete vajaduse propageerimine ja üksustele kaasaaitamine nende soodsaks muretsemiseks;

5. oma erialal maleva pealikule ettepanekutega esinemine ja kõigi ülesannete täitmine, mis maleva pealiku poolt tema peale pannakse.

§ 156. Maleva sanitaarpealik määratakse kohalikest praktiseerivatest arstidest. Ta ülesanded on:

1. maleva ja naiskodukaitse ringkonna sanitaarala tegevuskava ja eelarve koostamine, maleva pealikule esitamine ja viimase poolt kinnitatud kavade teostamine;

2. sanitaarpersonaali komplekteerimise ja ajakohase ettevalmistamise eest hoolitsemine;

3. tasuta abi andmise korraldamine alarmi korral, manöövrates, laagrites, võistlustel, õpustel, laskeharjutustel ja maleva teistel kogunemistel;

4. malevale tarvilise sanitaarvarustuse soetamise kava koostamine ja maleva pealikule kinnitamiseks esitamine;

5. sanitaarvarustuse kontrollimine maleva üksustes;

6. tervishoiu tarbe ja teadmiste levitamine rahva seas maleva piirides;

7. maleva sanitaararuande koostamine ja õigeaegne esitamine;

8. oma erialal maleva pealikule ettepanekutega esinemine ja kõigi ülesannete täitmine, mis maleva pealiku poolt tema peale pannakse.

§ 157. Maleva sidepealik määratakse eriteadlasist side alal. Ta ülesanded on:

1. maleva sideorganisatsiooni, sidevarustuse soetamise, eelarve ja väljaõppekavade koos-

tamine, maleva pealikule esitamine ja viimase poolt kinnitatud kavade teostamine;

2. side organiseerimine maleva manöövrites, õppustel, võistlustel ja maleva teistel kogunemistel;

3. sidevarustuse tehnilise korrashoiu järelevalve;

4. maleva piirides alatise sidevõrgu ja selle kasutamise võimaluste tundmine;

5. side organiseerimine ja säilitamine alarmi korral;

6. oma erialal maleva pealikule ettepanekutega esinemine ja kõigi ülesannete täitmine, mis maleva pealiku poolt tema peale pannakse.

§ 158. Maleva mereüksuste pealikuks määratakse mereväe-ohvitser või viimase puudumisel või mittekohase isiku leidmisel maleva piirides mõni teine eriteadlane-mereväelane. Ta ülesanded on:

1. mereüksuste dislokatsiooni, organisatsiooni, eelarve, väljaõppe ja pealikutega komplekteerimise kavade koostamine, maleva pealikule esitamine ja viimase poolt kinnitatud kavade teostamine;

2. maleva mereüksustes erialalise õppetegevuse ühtlustamine ja selleks juhtnööride andmine;

3. maleva pealikule vastavate ettepanekute tegemine ujuv- ja õppeabinõude muretsemiseks mereüksustele enestele või ajutiseks kasutamiseks õppetöö läbiviimisel;

4. oma erialal maleva pealikule ettepanekutega esinemine ja kõigi ülesannete täitmine, mis maleva pealiku poolt tema peale pannakse;

§ 159. Maleva gaasikaitse pealikuks määratakse gaasikaitseala eriteadlane. Ta ülesanded on:

1. maleva gaasikaitse, gaasikaitse varustuse soetamise, eelarve ja väljaõppe kavade koostamine, maleva pealikule esitamine ja viimase poolt kinnitatud kavade teostamine;

2. gaasikaitse vajaduse propageerimine ja selleks loengute ja demonstratsioonide korraldamine;

3. gaasikaitse varustuse (gaasitorbikute, ülikondade jne.) kõlvulisuse ja hoolekande kontrollimine maleva üksustes;

4. oma erialal maleva pealikule ettepanekutega esinemine ja kõigi ülesannete täitmine, mis maleva pealiku poolt tema peale pannakse.

§ 160. Maleva spordipealikuks määratakse asjatundja sporditegelane. Ta ülesanded on:

1. maleva sporditegelaste võrgu, spordiharjutuste, kursuste, võistluste ja demonstratsioonide organiseerimine, selleks kavade ja eelarvete koostamine ja maleva pealikule esitamine ning viimase poolt kinnitatud kavade teostamine;

2. sportliku tegevuse õhutamise ja levitamise oma ümbruskonnas ning sidemetega ja koostöö loomine teiste kohalike spordiorganisatsioonidega;

3. maleva üksustes sportliku tegevuse ühtlustamine ning selleks juhtnööride andmine;

4. oma erialal maleva pealikule ettepanekutega esinemine ja kõigi ülesannete täitmine, mis maleva pealiku poolt tema peale pannakse.

§ 161. Maleva juriskonsuldiks määratakse juriidilise haridusega isik. Ta ülesanded on:

1. oma arvamise avaldamine juriidilistes küsimustes;

2. maleva lepingute ja tehingute läbivaatamine juriidilisest küljest;

3. esinemine maleva pealiku ja juhatuse volinikuna maleva nõudmistes ja kostmistes.

§ 162. Maleva propandapealik on maleva seltskondliku elu ja kultuuriselgitustöö korraldaja. Ta määratakse kohapealseist lugupeetud seltskonnategelasist. Ta ülesanded on:

1. omariikluse, rahvusluse, isamaalsuse, riigikaitse vajaduse ja kaitseliidu aadete levitamine ja süvendamine rahva seas maleva piires;

2. kaitseliitlaste õhutamine elavaks osavõtuks kaitseliidu tööst ja tegevusest;

3. riigi, kaitseliidu ja maleva täht- või pidupäevadel ühiselt naiskodukaitsega või iseisvalt aktuste, pidulike jumalateenistuste või teiste pidulike ettevõtete korraldamine, selleks kavade ja eelarvete koostamine, nende esitamine maleva pealikule ja viimase poolt kinnitatud kavade kohane tegutsemine;

4. juhtnööride andmine üksuste propandapealikuile aktuste, sisukate meelelahutuste ja ajaviidete korraldamiseks;

5. koos maleva sekretäri ja maleva kroonika pidamine, tegevuse ja tegelaste piltide kogu korraldamine;

6. „Kaitse Kodu!“ ja maleva häälekandja

levitamine ja neile kaastöö tegemine ning kaastöö hankimine;

7. kindlate sidemete loomine kohaliku ajakirjandusega ja ajakirjanduses maleva pealiku teadmisel kaitseliidu aadete, tegevuse ja elu selgitamine artiklite avaldamisega;

8. oma erialal maleva pealikule ettepanekutega esinemine ja kõigi ülesannete täitmine, mis maleva pealiku poolt tema peale pannakse.

§ 163. Maleva käskude täitja pealik täidab maleva pealiku poolt antud eriülesandeid ja korraldusi.

§ 164. Malevas on: juhatus, esindajatekogu ja revisjonikomisjon.

§ 165. Maleva juhatuse moodustavad:

1. maleva pealik;
2. maleva pealiku abi ja
3. kolm kolmeks aastaks maleva esindajatekogu koosolekul valitud liiget.

Maleva pealik on juhatuse esimees, maleva pealiku abi abiesimees; ülejäänud kolme liikme vahel jaotab juhatus ametid (laekahoidja, sekretär jne.) oma esimesel koosolekul. Igal aastal lahkub üks valitud juhatuse liikmeist vanuse järjekorras, kelle asemele valitakse uus. Võrdsete vanuste juures otsustab väljalangemise liisk. Väljalangenud liikmeid võib valida tagasi. Juhatuse liikmeile valitakse iga aasta kaks kandidaati, kelle volitused kestavad ühe aasta.

§ 166. Maleva juhatus peab oma koosolekuid tarvidust mööda. Juhatuse koosolekud kutsutakse kokku maleva pealiku, viimase äraolekul — maleva pealiku abi poolt.

Koosoleku kutsed ühes päevakorraga saadetakse kõigile juhatuse liikmeile võimalikult aegsasti ja kirjalikult, erakordseil juhtumel — telefoni teel.

Juhatuse koosolekud on otsusevõimelised, kui koos on vähemalt maleva pealik või tema abi ja kaks valitud liiget. Koosolekuid juhatab maleva pealik, tema äraolekul — maleva pealiku abi.

Juhatuse koosolekul on igal juhatuse liikmel õigus algatada päevakorra täienduse küsimusi ja teha ettepanekuid. Juhatuse otsused tehakse liht-häälteenamusega ja protokollitakse juhatuse või maleva sekretäri poolt. Juhatuse liige, kes tehtud otsusega pole rahul, võib nõuda oma eriarvamise protokollimist. Juhatuse otsused protokollitakse ja kirjutatakse alla samal koosolekul koosoleku juhataja, protokollija ja koosolekust osavõtnud liikmete poolt, mille järele otsused võetakse täitmisele.

Juhatuse liige, kes lahkub kaitseliidust, asub elama teise maleva piiridesse, sõidab pikemaks ajaks ära, jääb haigeks või mõnel muul põhjusel ei saa ajutiselt pikema aja kestes täita juhatuse liikme kohuseid, peab sellest teatama maleva pealikule, kes ajutiselt kutsub asemele kandidaadi.

Paneb aga mõni juhatuse liige enne volituste aja lõppu oma volitused maha, kutsutakse tema asemele kuni järgmise maleva esindajatekogu koosolekuni (kuni valimisteni) juhatusekandidaat.

§ 167. Maleva juhatus ülesanded on:

1. maleva, naiskodukaitse ringkonna ja noorte organisatsioonide tegevusse puutuvate

kavade, suurimate ettevõtete ja tähtsaimate algatuste ning küsimuste arutamine, nende kohta seisukoha võtmine ja maleva seltskondliku elu korraldamine;

2. maleva sissetulekute eest hoolitsemine, abinõude otsimine sissetulekute suurendamiseks ja samal ajal ka ülejõu elamise takistamiseks, et mitte laskuda raskustesse;

3. maleva seltskondlike summade eelarve ja aruande koostamine ja esitamine maleva esindajatekogule kinnitamiseks ja kaitseliidu keskjuhatusale teadmiseks;

4. maleva seltskondlike summade ja nende eest soetatud varade valitsemine;

5. maleva kinnisvarade ja kinnisvara päraldiste valitsemine;

6. maleva seltskondlike summade ja varade alal igasuguste lepingute sõlmimine, tehingute tegemine ja volikirjade väljaandmine;

7. maleva seltskondlike summade eest soetatud varade kustutamine;

8. maleva seltskondlike summade ja varade alal tekkinud nõuete asjus tsiviilnõudmiste esitamine ja maleva vastu esitatavate nõuete asjus kostmine, samuti apellatsioon- ja kassatsioonikaebuste esitamise või nõuetest loobumise otsustamine;

9. maleva revisjonikomisjoni aktide läbi vaatamine ja tarviliste järelduste tegemine;

10. seisukoha võtmine kasvatusliku ja õpetegevuse kohta maleva noorte elus;

11. maleva esindajate valimine keskkogusse ja kaitseliidu auliikmete kandidaatide esitamine keskjuhatusale (§ 60);

12. maleva esindajatekogu koosoleku ettevalmistamine ja koosoleku päevakorra koostamine, kui maleva esindajatekogu koosoleku kokkukutsumine sünnib maleva juhatuse otsusel.

§ 168. Maleva esindajatekogu moodustatakse malevkondade ja malevale vahetult alluvate teiste majandus-administratiivüksuste esindajaist järgmiselt: üksused, milles on kuni 100 liiget — saadavad oma juhatusest 2 esindajat, 101—200 liiget — 3 esindajat, 201—300 liiget — 4 esindajat, 301 või rohkem liiget — 5 esindajat. Nimetatud arvus üksuse esindajate hulka peab kuuluma ka üksuse pealik või tema abi.

Maleva esindajatekogu koosolekuist võivad hääleõigusega võtta osa maleva juhatuse liikmed.

§ 169. Maleva esindajatekogu koosolekud on korralised ja erakorralised. Korraline koosolek peetakse üks kord aastas, aja jooksul 1. jaanuarist kuni 15. maini. Nii korralise kui ka erakorralise koosoleku kutsub kokku maleva pealik oma algatusel või maleva juhatuse otsusel. Koosoleku kutsed ühes päevakorruga saadab maleva pealik asjaosaliste üksuste pealikeile kirjalikult või teatab koosolekust „Maleva Teatajas“ vähemalt 10 päeva enne koosolekut.

Koosolekut juhatab maleva pealik või tema abi. Protokolli kirjutab koosolekul valitud sekretär. Protokolli kirjutavad alla koosoleku juhataja, protokollija ja koosoleku poolt valitud kolm protokollikiinnitajat hiljemalt 7 päeva jooksul pärast koosolekut, mille järele otsused astuvad jõusse.

Koosolek on otsusevõimeline, kui ta on kokku kutsutud käesolevas kodukorras ettenähtud korras ja kui on kohal maleva pealik või tema abi ja vähemalt pool maleva allüksuste esindajaist. Kui määratud ajaks tarvilist arvu maleva allüksuste esindajaid kokku ei tule, peetakse otsusevõimeline koosolek pool tundi hiljem sama päevakorraga kokkutulnud esindajate arvule vaatamata.

Otsused tehakse liht-hälteenamusega.

Maleva esindajatekogu:

1. arutab maleva üldtegevusse puutuvaid küsimusi;

2. kinnitab maleva seltskondlike summade eelarve ja aruande;

3. võtab seisukoha maleva seltskondlike summade eest soetatava või soetatud kinnisvara ja selle päraldiste omandamise, võõrandamise, pantimise ja müümise kohta;

4. valib maleva auliikmed maleva juhatuse ettepanekul;

5. valib maleva juhatuse ja revisjonikomisjoni liikmed ning kandidaadid neile (§§ 165, 170).

§ 170. Maleva seltskondlike summade, nende eest muretsetud vara ja arvepidamise revideerimiseks valitakse maleva esindajatekogu koosolekul kolmeks aastaks kolmeliikmeline revisjonikomisjon. Komisjoni liikmed valivad endi keskel revisjonikomisjoni esimehe. Iga aasta valitakse revisjonikomisjoni liikmeile kaks kandidaati üheks aastaks.

Revisjonikomisjoni koosolekuid juhatab komisjoni esimees. Komisjon on otsusevõimeline, kui on koos esimees ja kõik liikmed. Revisjo-

nikomisjoni otsusel võivad revideerimist toimetada ka üksikud liikmed.

Paneb revisjonikomisjoni liige enne volitusaja lõppu oma ameti maha, lahkub kaitseliidust, sõidab ära pikemaks ajaks, asub elama väljaspoole oma maleva piire või mõnel muul põhjusel ei saa pikema aja kestes, kuigi ajutiselt, oma kohuseid täita, kutsutakse maleva pealiku poolt järjekordne kandidaat ajutiselt revisjonikomisjoni liikme kohuseid täitma. Kandidaat täidab liikme kohuseid kuni järgmiste valimisteni. Järgnevatel valimistel valitakse lahkunud revisjonikomisjoni liikme asemele uus liige, kelle volitused kestavad varem valitud revisjonikomisjoni liikmete volitusaja lõpuni, s. o. täiendavalt juurevalitud liikme (liikmete) volitused on lühemad kui 3 aastat.

Maleva revisjonikomisjon on kohustatud:

1. revideerima maleva seltskondlikke summasid, nende eest muretsetud vara ja arvepidamist vähemalt üks kord aastas;

2. erakorraliselt maleva pealiku, maleva juhatuse või revisjonikomisjoni esimehe korraldusel revideerima maleva või allüksuste seltskondlikke summasid, nende eest muretsetud vara ja arvepidamist;

3. revideerima maleva seltskondlike summade aasta-aruannet ja selle tulemused kandma ette maleva esindajatekogu koosolekul.

Revideerimistel on revisjonikomisjonil õigus peale arvepidamise raamatute ja tõendavate dokumentide nõuda juhatuse protokolle ja seltskondlike summade kohta puutuva kirjavahetuse ettenäitamist.

Maleva revisjonikomisjonil või revisjoniko-

misjoni otsusel üksikul liikmel on õigus revideerida maleva allüksuste, naiskodukaitse ringkonna, jaoskondade ja noorte kotkaste ja kodutütarde üksuste majanduslikku asjaajamist, arvepidamist, rahalist ja varanduslikku seisu.

Revideerimise tulemuse kohta malevas esitatakse revisjonikomisjoni akt, esiteks, maleva juhatusele ja, teiseks, kantakse ette revisjonikomisjoni esimehe poolt esindajatekogu koosolekul. Kui revisjoni teostati malevale alluvais üksustes või nende juures tegutsevates eriorganisatsioonides, siis esitatakse revideerimise akt maleva pealikule ja ärakiri saadetakse selle üksuse või eriorganisatsiooni juhatusele või pealikule, kus revisjon teostati.

3. Malevkond.

§ 171. Malevkond on majandus-administratiivüksus (§§ 11—13). Ta koosseisus on vähemalt 300 kaitseliitlast.

§ 172. Malevkonna tegelikuks ja vastutavaks juhiks on malevkonna pealik. Malevkonna pealik on kõrgeimaks ja ühtlasi ka tähtsaimaks kohalikuks kaitseliidu töö ja tegevuse organiseerijaks ning elustajaks ja seepärast ta määratakse ka energilisemaist, teguvõimsamaist ja silmapaistvamaist kohalikest tegelasist — võimaluse korral reservohvitseridest, kes on näidanud üles teguvõimet ja on teeninud ümbruskonnas üldise lugupidamise.

Malevkonna pealiku määrab ametisse kaitseliidu ülem maleva pealiku ettepanekul. Malevkonna pealik allub vahetult maleva pealikule.

Malevkonna pealikule alluvad kõik malevkonna allüksused ja nende pealikud.

Malevkonna pealiku ülesanded on:

1. malevkonna üldise tegevuse juhtimine, asjaajamise ja arvepidamise korraldamine ning järelevalve ja malevkonna esindamine;

2. malevkonna erialade, kompanii ja üksiku rühma pealike, nende abide ja neile vastavate pealike leidmine ja esitamine maleva pealikule kohtadele määramiseks õppepiirkonna instruktori teadmisel; kõikide teiste pealike esitamine maleva pealikule kohtadele määramiseks õppepiirkonna instruktori teadmisel;

3. malevkonna relvade, laskemoona ja muu sõjalise varustuse ning igasuguse mittesõjalise iseloomuga vara valitsemine, kui need on muretsetud riiklike toetussummade eest ja nende väljaandmine sünnib malevkonna kaudu;

4. järelevalve teostamine malevkonna allüksustes relvade, laskemoona ja muude varade hoolekande alal;

5. malevkonnale laskeradade, õppe- ja spordiplatside ning kodude muretsemine ja nende korraldamise eest hoolitsemine;

6. maleva pealiku korralduste elluviimine ja malevkonna juhatuse otsuste teostamine;

7. endale kahe alatise asetäitja (§ 81) määramine, nende pühendamine oma ülesandesse, eriti häirekavadesse, juuretulevate täienduste ja muudatuste õigeaegne informeerimine ja oma alatiste asetäitjate nimede ja aadresside teatamine maleva pealikule, oma alluvaile pealikele ja vastavaile kaitseväge ja politsei juhtidele;

8. malevkonna kaitse- ja alarmikavade

väljatöötamine ja olukorrahane täiendamine maleva pealiku, instruktori või selleks õigustatud ametisiku instruksioonide kohaselt;

9. malevkonna pitsati, kaitsekavade ja salajase kirjavahetuse isiklik hoidmine ja korraldamine, kui seda maleva pealiku poolt teisiti ei ole korraldatud;

10. malevkonna ja naiskodukaitse jaoskonna ühises tegevuses naiskodukaitse jaoskonnale ülesannete ja tegevuse juhtnööride andmine;

11. noorkotkaste ja kodutütarde organiseerimise ja tegevuse eduka arendamise eest hoolitsemine ja selleks kaasaaitamine.

§ 173. Malevkonna pealikule ligemaks kaastööliseks kaitseliidu töö ja tegevuse korraldamise alal malevkonnas on tema abi. Malevkonna pealiku abi määrab ametisse kaitseliidu ülem maleva pealiku ettepanekul kohalikest silmapaistvaimaist seltskonnategelasist. Malevkonna pealiku abiks võib määrata ka mõne üksuse pealiku. Malevkonna pealiku äraolekul täidab abi tema kohuseid.

§ 174. Malevkonna pealikule erialade juhtimisel abiks ja nende alade korraldajaiks võib määrata ametisse malevkonna pealiku ettepanekul ja õppepiirkonna instruktori teadmisel: sekretäri; majanduspealiku; varahoidja; relvurpealiku; õppepealiku; sanitaarpealiku; sidepealiku; gaasikaitsepealiku; propagandapealiku; spordipealiku; juriskonsuldi; adjutandi ja vajaduse korral malevkonna vaimuliku.

Malevkonna pealik ja tema abi kuuluvad malevkonna staabi koosseisu.

Samuti võivad malevkonna staabi koosseisu kuuluda kõik ülalloeeteldud malevkonna eripealikud, kui nad ei ole üksustes pealikud ja selle tõttu ei pea seisma oma üksuse nimekirjas.

Kõik käesolevas § loeteldud pealikud alluvad vahetult malevkonna pealikule.

Kõik pealikud ja eripealikud peavad olema võimelised oma erialalist tegevust juhtima, Nad peavad teadma kõiki oma erialalise tegevuse kohta (vastavalt tegevuse ulatusele) maksmapandud ülesandeid, juhtnöore, korraldusi, eeskirju ja määrustikke.

§ 175. Malevkonna sekretär on malevkonna kantselei, kirjavara, rivilise ja majandusliku asjaajamise korraldaja niivõrd, kui võrd viimast (majanduslikku tegevusharu) malevkonna pealiku poolt ei ole tehtud ülesandeks malevkonna varahoidjale.

Sekretäri ülesanded on:

1. malevkonna asjaajamise korraldamine, vastavate raamatute pidamine (välja arvatud vararaamatud, kui need peetakse varahoidja poolt), kirjakogude korraldamine ja dokumentide valitsemine;

2. sissetuleva ja väljamineva kirjavahtuse (nii rivi- kui ka majandusliku) registreerimine ja esitamine malevkonna pealikule;

3. tähtajaliste rivialasse puutuvate teadete õigeaegne koostamine ja hoolitsemine selle eest, et teistel erialadel (majandus-, õppe-, sanitaarala, naised, noored jne.) vastavate ametisikute poolt tähtajalised teated vormikohaselt koostataks ja õigel ajal esitataks;

4. malevkonna koosseisu raamatu või koos-

seisuliste nimekirjade pidamine ja selles õigeaegsete sissekannete tegemine;

5. kompaniide, üksikute rühmade ja neile vastavate üksuste pealikute alatiste asetäitjate nimestiku pidamine ja muudatuste ning täienduste tegemine;

6. malevkonna pealiku käskkirja projekti koostamine;

7. kirjavahetuse täitmine ja täidetud dokumentide ning kirjade kausta paigutamine;

8. väljaminevate kirjade, dokumentide, aruannete jne. allakirjutamine koos malevkonna pealikuga, välja arvatud majanduslik kirjavahetus, majanduslikud nõudmised ja aruanded, kui see malevkonna pealiku poolt on tehtud ülesandeks malevkonna varahoidjale;

9. malevkonna juhatuse koosolekuil protokollija kohuste täitmine, kui see pole korraldatud teisiti;

10. kõigi ülesannete täitmine, mis malevkonna pealiku poolt tema peale pannakse.

§ 176. Malevkonna majanduspealik määratakse võimalust mööda kohalikest silmapaistvaimaist majandus- või äritegelasist või põllupidajaist. Ta ülesanded on:

1. malevkonna pealiku abistamine malevkonnale seltskondlike summade ja muude sissetulekute muretsemiseks kavade koostamisel ja koostatud kavade teostamisel;

2. malevkonna manöövrates, õppustel, laagrites, võistlustel ning teistel kogunemistel ja neile ettevalmistumisel toitlustamise otstarbekohane korraldamine ja korterite muretsemine;

3. malevkonna ja naiskodukaitse jaoskon-

na majanduspersonaali tegevuse ühtlustamine ja juhtimine nende ühises tegevuses;

4. vormiriiete vajaduse propageerimine kaitseliitlaste seas ja vahetalitus vormiriiete soodsaks hankimiseks;

5. oma erialal malevkonna pealikule ettepanekutega esinemine ja kõigi ülesannete täitmine, mis malevkonna pealiku poolt tema peale pannakse.

§ 177. Malevkonna varahoidja ülesanded on:

1. malevkonna varaaida korraldamine ja selles asetsevate relvade, laskemoona ja muu varustuse hoidmine;

2. ettepanekute tegemine malevkonna pealikule varustuse nõudmiseks maleva staabist või selle soetamiseks seltskondlike summade eest;

3. malevkonda sissetuleva varustuse vastuvõtmine ja malevkonnast väljasaadetava varustuse väljasaatmine;

4. relvade, laskemoona ja varustuse väljajagamine malevkonna pealiku poolt kinnitatud kava järele;

5. malevkonna majandusliku asjaajamise korraldamine, majandusliku kirjavahetuse täitmine, majanduslike tähtajaliste teadete ja aruannete koostamine niivõrd, kuivõrd see malevkonna pealiku poolt ei ole pandud malevkonna sekretäri või mõne teise ametisiku peale;

6. malevkonna vararaamatu pidamine ja selle juure kuuluvate dokumentide kaustadesse paigutamine ja hoidmine;

7. oma erialal malevkonna pealikule ette-

panekutega esinemine ja kõigi ülesannete täitmine, mis malevkonna pealiku poolt tema peale pannakse.

§ 178. Malevkonna relvurpealik määratakse laskeasjandust eriti tundjaist ja seda eriala armastajaist laskureist või küttidest.

Ta ülesanded on:

1. malevkonnale vajalise arvu relvade, laskeemoona, puhastusvahendite ja laskevarustuse (märklehed, märklauad jne.) nõudmiseks esituse tegemine malevkonna pealikule ja nende muretsemine, kui seda ei ole tehtud ülesandeks mõnele teisele ametisikule;

2. valvamine selle järele, et relvade hooldamise abinõud (püssiõli jne.) oleksid kaitseliitlasile kätte antud;

3. relvade ülevaatuse toimetamine iseseisvalt või abijõuna õppepiirkonna instruktori või malevkonna pealiku ülesandel;

4. malevkonna poolt korraldatud laskevõistlustel ja teistel malevkonna laskmistel laskeradade korraldamine;

5. laskeradadeks sobivate maa-alade otsimine ja esituste tegemine malevkonna pealikule nende saamiseks;

6. malevkonna laskeradade väljaehitamise ja sisustamise kavade koostamine, malevkonna pealikule esitamine, kinnitatud kavade teostamine ja laskeradade korrashoiu järelevalve;

7. oma erialal malevkonna pealikule ettepanekutega esinemine ja kõigi ülesannete täitmine, mis malevkonna pealiku poolt tema peale pannakse.

§ 179. Malevkonna õppepealik määratakse ametisse ohvitseridest, kes tunnevad huvi õppetegevuse vastu ja omavad vajalise värs-kuse kaitsevälise ettevalmistuse ja teadmiste alal. Ta ülesanded on:

1. eeloleva perioodi peale malevkonna õppetegevuse kava õigeaegne koostamine maleva põhikava alusel malevkonna pealiku ja õppepiirkonna instruktori näpunäidete järele ja koostatud kava esitamine;

2. kinnitatud kava ja korra kohaselt malevkonna pealiku teadmisel malevkonnas õppuste teostamine ja nende takistamatuks ning edukaks läbiviimiseks õpperuumide (resp. harjutusplatside) ja õppeabinõude muretsemine või korraldamine;

3. õppepiirkonna instruktori või malevkonna pealiku poolt korraldatud õppustel õppejõuna tegutsemine ja vajaduse korral abiõppejõudude kutsumine väljaspoolt, malevkonna pealikule vastavate ettepanekute tegemine;

4. oma erialal malevkonna pealikule ettepanekutega esinemine ja teiste õppealaliste ülesannete täitmine, mis õppepiirkonna instruktori või malevkonna pealiku poolt ta peale pannakse.

§ 180. Malevkonna sanitaarpealik määratakse malevkonna piirides praktiseerivatest arstidest. Ta ülesanded on:

1. malevkonna sanitaartegevuse kava ja eelarve koostamine, malevkonna pealikule esitamine ja viimase poolt kinnitatud kava teostamine;

2. malevkonnas sõjaväe tervishoiu alal õpetundide andmine;

3. malevkonna sanitaarpersonaali komplekteerimine ja ajakohane ettevalmistamine või selle eest hoolitsemine;

4. malevkonnale kinnitatud kavade kohaselt tarvilise sanitaarvarustuse muretsemine, hooldamise korraldamine ja järelevalve;

5. tasuta abi andmise korraldamine alarmi korral, manöövrites, võistlustel, õppustel, laskeharjutustel ja malevkonna teistel kogunemistel;

6. tervishoiu tarbe ja teadmiste levitamine malevkonna piirides;

7. malevkonna sanitaararuande koostamine ja õigeaegne esitamine;

8. oma erialal malevkonna pealikule ettepanekutega esinemine ja kõigi ülesannete täitmine, mis malevkonna pealiku poolt tema peale pannakse.

§ 181. Malevkonna sidepealik määratakse vastava ettevalmistusega kaitseliitlasist. Malevkonna sidepealik on ühtlasi ka malevkonna sideüksuse pealik. Ta ülesanded on:

1. malevkonna side- ja ühenduskavade väljatöötamine alarmi korraks;

2. oma piirkonna sidevõrgu tundmine;

3. sideüksuse juhtimine ja väljaõpetamine tema enese poolt üldkava alusel koostatud ja malevkonna pealiku poolt kinnitatud õppekava kohaselt;

4. side organiseerimine ja säilitamine alarmi korral;

5. side korraldamine malevkonna manööv-

ris, õppustel, laagrites, võistlustel, laskmistel ja teistel kogunemistel;

6. oma erialal malevkonna pealikule ettepanekutega esinemine ja kõigi ülesannete täitmine, mis malevkonna pealiku poolt tema peale pannakse.

§ 182. Malevkonna gaasikaitsepealikuks määratakse vastava ettevalmistusega kaitseliitlane. Malevkonna gaasikaitsepealik on ühtlasi ka malevkonna gaasikaitseüksuse pealik. Ta ülesanded on:

1. malevkonna gaasikaitsekava koostamine, selle esitamine malevkonna pealikule ja viimase poolt kinnitatud kava teostamine;

2. malevkonna gaasikaitseüksuse tegelik juhtimine ja väljaõpetamine kinnitatud kavade kohaselt;

3. malevkonnas gaasikaitse alal õppetundide andmine;

4. gaasikaitse vajaduse propageerimine rahva seas ja selleks loengute ning demonstratsioonide korraldamine;

5. malevkonnale gaasikaitse varustuse ja gaasikindlate ruumide muretsemine malevkonna pealiku heakskiitmisel;

6. kaitseliitlasile väljaantud ja malevkonnas alaloleva gaasikaitse varustuse (gaasitorbikud, ülikonnad jne.) kõlvulisuse ja hoolekande kontrollimine;

7. oma erialal malevkonna pealikule ettepanekutega esinemine ja kõigi ülesannete täitmine, mis malevkonna pealiku poolt tema peale pannakse.

§ 183. Malevkonna propagandapealik on malevkonna seltskondliku elu ja kul-

tuurselgitustöö korraldaja. Ta määratakse kohapealseist lugupeetud seltskonnategelasist. Ta ülesanded on:

1. kaitseliidu aadete, omariikluse, rahvuse ja riigikaitse vajaduse mõtte selgitamine, levitamine ja süvendamine kõigil selleks soodsatel võimalustel malevkonna piires;

2. malevkonna õhutamine elavaks osavõtuks kaitseliidu tööst ja tegevusest;

3. riigi, kaitseliidu, maleva ja malevkonna pidu- ja tähtpäevadel iseseisvalt või koos naiskodukaitse jaoskondadega aktuste, pidulike jumalateenistuste või teiste pidulike sündmuste organiseerimine, selleks kavade ja eelarvete koostamine, malevkonna pealikule esitamine ja kinnitatud kavade kohane tegutsemine;

4. sisurikaste meelelahutuste ja ajaviidete (laul, mängud, kursused, referaadid, koosviibimised, kino- ja valguspildid jne.) korraldamine;

5. kaitseliitlaste vormi muretsemisele õhutamine;

6. malevkonna kroonika pidamine, tegevuse ja tegelaste piltide kogu korraldamine;

7. „Kaitse Kodu!“ ja maleva häälekandja levitamine, neile kaastöö tegemine ja hankimine;

8. rahvushümnist, rahvuslipust, langenud kangelaste mälestussammastest ja kalmuküngastest ning lahingmärkidest lugupidamisele õhutamine;

9. sidemete loomine kohaliku ajakirjandusega ja selle kasutamine artiklite avaldamiseks kaitseliidu aadete ja tegevuse selgitamisel;

10. oma erialal malevkonna pealikule ettepanekutega esinemine ja kõigi teiste ülesan-

nete täitmine, mis malevkonna pealiku poolt tema peale pannakse.

§ 184. Malevkonna spordipealik on malevkonna sportliku elu ja tegevuse korraldaja. Ta ülesanded on:

1. malevkonnas sporditegelaste võrgu organiseerimine (võimeliste asjast huvitatud inimeste otsimine, leidmine ja nende arendamine erialade kohaselt), spordiharjutuste, võistluste ja demonstratsioonide korraldamiseks kavade ja eelarvete koostamine ja malevkonna pealiku kinnitusel nende kavade teostamine;

2. sportliku tegevuse õhutamine ja levitamine oma ümbruskonnas ning sidemete ja koostöö loomine teiste kohalike spordi-organisatsioonidega;

3. sportimiseks malevkonnale ruumide, platside ja abinõude muretsemine malevkonna pealiku nõusolekul;

4. malevkonna spordiabinõude otstarbekohase kasutamise korraldamine ja järelevalve;

5. oma erialal malevkonna pealikule ettepanekutega esinemine ja kõigi ülesannete täitmine, mis malevkonna pealiku poolt tema peale pannakse.

§ 185. Malevkonna juriskonsuldiks määratakse juriidilise haridusega kaitseliitlane. Ta ülesanded on:

1. oma arvamise avaldamine juriidilistes küsimustes;

2. malevkonna lepingute ja tehingute läbi vaatamine juriidilisest küljest enne nende allakirjutamist;

3. esinemine malevkonna juhatuse volinikuna malevkonna nõudmistes ja kostmistes.

§ 186. Malevkonna pealiku adjutant täidab malevkonna pealiku käske ja korraldusi malevkonna igasuguses tegevuses.

§ 187. Malevkonnas on:

- juhatus;
- üld- või esindajatekogu ja
- revisjonikomisjon.

§ 188. Malevkonna juhatuse moodustavad:

- malevkonna pealik;
- malevkonna pealiku abi ja
- kolm liiget, kes valitakse malevkonna üld- või esindajatekogu koosolekul ja tegutsevad samadel alustel nagu maleva juhatuse liikmed (§ 165). Juhatuse liikmeile valitakse iga aasta kaks kandidaati, kelle volitused kestavad ühe aasta.

Malevkonna pealik on juhatuse esimees, malevkonna pealiku abi — abiesimees, ülejäänud kolme liikme vahel jaotab juhatuse ametid oma esimesel koosolekul.

§ 189. Malevkonna juhatuse peab oma koosolekuid tarvidust mööda. Juhatuse koosolekud kutsutakse kokku malevkonna pealiku, viimase äraolekul — malevkonna pealiku abi poolt. Koosoleku kutsed ühes päevakorraga saadetakse juhatuse liikmeile võimalikult aegsasti ja kirjalikult, erakorralistel juhtumel — telefoni teel.

Malevkonna juhatuse koosolekud on otsusevõimelised, kui on koos vähemalt malevkonna pealik või tema abi ja kaks valitud liiget. Koosolekut juhatab malevkonna pealik, tema äraolekul — malevkonna pealiku abi.

Malevkonna juhatuse koosolekute pidamise,

otsuse tegemise, protokollimise, protokollide kinnitamise ja juhatuse liikmete asendamise kohta kandidaatidega on maksev analoogiline kord maleva juhatusega (§ 166).

§ 190. Malevkonna juhatuse ülesanded on:

1. maleva ja naiskodukaitse ringkonna tegevusse puutuvate kavade, suurimate ettevõtete ja tähtsaimate algatuste ning küsimuste arutamine, nende kohta seisukoha võtmine ja maleva seltskondliku elu korraldamine;

2. malevkonna sissetulekute eest hoolitsemine, abinõude otsimine sissetulekute suurendamiseks ja samal ajal ka ülejõu elamise takistamiseks, et mitte laskuda raskustesse;

3. malevkonna seltskondlike summade eelarve ja aruande koostamine ja malevkonna üldvõi esindajatekogu koosolekule kinnitamiseks esitamine;

4. malevkonna seltskondlike summade ja nende eest soetatud varade valitsemine;

5. liikmete vastuvõtmine ja eemaldamine maleva pealiku kinnitamisel;

6. malevkonna koosseisu nimestike revideerimine iga aasta detsembrikuus, passiivsete liikmete ja kauemat aega väljaspool malevkonna piire elavate kaitseliitlaste kustutamine, vaatamata sellele, et nad vastava sooviavaldusega ise pole esinenud, ning lõpliku malevkonna koosseisulise aruande esitamine maleva pealikele iga aasta jaanuarikuu esimese nädala kesks 31. detsembri andmeil.

7. esindajate valimine maleva esindajatekogu koosolekule;

8. malevkonna üldkoosoleku või esindajate-

kogu koosoleku ettevalmistamine ja päevakorra koostamine, kui nende koosolekute kokkukutsumine sünnib malevkonna juhatuse otsusel;

9. malevkonna seltskondlike summade eest soetatud varade kustutamine.

10. malevkonna seltskondlike summade ja varade alal lepingute sõlmimine, tehingute tegemine ja volikirjade väljaandmine;

11. malevkonna seltskondlike summade ja varade alal tekkinud nõuete asjus tsiviilnõudmiste esitamine ja malevkonna vastu esitatud nõuete asjus koostamine, samuti apellatsioonija kassatsiooni-kaebuste esitamise või nõuetest loobumise otsustamine;

12. malevkonna revisjonikomisjoni aktide läbivaatamine ja tarviliste järelduste tegemine;

13. seisukoha võtmine kasvatusliku ja õpetegevuse kohta malevkonna noorte elus.

Punktides 10 ja 11 tähendatud õigused, toimida oma nimel, on ainult juriidilise isiku õigustega malevkondadel (§ 4).

§ 191. Malevkonna üld- või esindajatekogu koosolekud on korralised ja erakorralised. Korraline koosolek peetakse üks kord aastas aja jooksul 1. jaanuarist kuni 1. maini. Nii korralise kui ka erakorralise koosoleku kutsub kokku malevkonna pealik oma algatusel või juhatuse otsusel. Koosoleku kutsed ühes päevakorraga saadab malevkonna pealik asjaosalistele kirjalikult või teatab koosolekust „Maleva Teatajas“ vähemalt 10 päeva enne koosolekut.

Koosolekut juhatab malevkonna pealik või tema abi; protokolli kirjutab koosolekul valitud sekretär. Protokolli kirjutavad alla koosoleku

juhataja, protokollija ja koosoleku poolt valitud kolm protokollini kinnitajat hiljemalt 7 päeva jooksul pärast koosolekut, mille järele otsused astuvad jõusse.

Koosolek on otsusevõimeline, kui ta on kokku kutsutud käesolevas kodukorras ettenähtud korras ja kui on kohal malevkonna pealik või tema abi ja vähemalt $\frac{1}{3}$ liikmeist.

Kui määratud ajaks tarvilist arvu liikmeid kokku ei tule, peetakse otsusevõimeline koosolek 1 tund hiljem sama päevakorraga, kokkutulnud liikmete arvule vaatamata.

Otsused tehakse liht-häälteenamusega.

§ 192. Malevkondades, milles liikmete arvu rohkuse või suurte kauguste tõttu ei ole võimalik kokku kutsuda üldkoosolekut, asendab viimast maleva pealiku otsusel malevkonna esindaja tekoгу.

Malevkonna esindajatekogusse saadavad malevkonna üksused iga 10 liikme kohta ühe esindaja.

Üksuse esindajate hulka peab kuuluma üksuse pealik või tema abi.

Esindajatekogu koosolekust võivad hääleõigusega võtta osa malevkonna juhatuse liikmed.

§ 193. Malevkonna esindajatekogu koosoleku kutsub kokku malevkonna pealik maleva pealiku nõusolekul kas oma algatusel või juhatuse otsusel. Koosoleku kokkukutsumisest teatab malevkonna pealik asjaosalisile ühes koosoleku päevakorraga, aja ja kohaga kirjalikult või „Maleva Teatajas“ vähemalt 10 päeva ette.

Koosolekut juhatab malevkonna pealik või tema abi; protokollini kirjutab koosolekul vali-

tud sekretär. Protokollid kirjutavad alla koosoleku juhataja, protokollija ja koosoleku poolt valitud kolm protokollid kinnitajat, hiljemalt 7 päeva jooksul pärast koosolekut, mille järele otsused astuvad jõusse.

Koosolek on otsusevõimeline, kui ta on kokku kutsutud käesolevas kodukorras ettenähtud korras ja kui on kohal malevkonna pealik või tema abi ja vähemalt pool malevkonna üksuste esindajaist. Kui vajalist arvu üksuste esindajaid kokku ei tule, peetakse otsusevõimeline koosolek 1 tund hiljem sama päevakorraga kokkutulnud esindajate arvule vaatamata.

Otsused tehakse liht-häälteenamusega.

§ 194. Malevkonna üldkoosolek ja esindajatekogu :

1. arutab malevkonna üldtegevusse puutuvaid küsimusi;

2. kinnitab malevkonna seltskondlike summade eelarve ja aruande;

3. võtab seisukoha malevkonna seltskondlike summade eest soetatava kinnisvara ja selle päraldiste omandamise, võõrandamise või malevkonna kinnisvara ja selle päraldiste pantimise ja müümise kohta;

4. Valib malevkonna juhatuse ja revisjonikomisjoni liikmed ning kandidaadid neile.

§ 195. Malevkonna seltskondlike summade, nende eest muretsetud vara ja arvepidamise revideerimiseks valitakse malevkonna üld- või esindajatekogu koosolekul kolme aasta peale kolmeliikmeline revisjonikomisjon. Revisjonikomisjoni liikmed valivad endi hulgast revisjonikomisjoni esimehe. Iga aasta valitakse revis-

jonikomisjoni liikmeile kaks kandidaati üheks aastaks.

Revisjonikomisjoni koosolekuid juhatab komisjoni esimees. Komisjon on otsusevõimeline, kui on koos esimees ja kõik liikmed. Revisjonikomisjoni otsusel võivad revideerimist toimetada ka üksikud liikmed.

Revisjonikomisjoni koosseisu täiendamine liikmete lahkumise puhul kas ajutiselt või jäädvalt sünnib analoogiliselt maleva revisjonikomisjoni koosseisu täiendamisega (§ 170).

Malevkonna revisjonikomisjon on kohustatud:

1. revideerima malevkonna seltskondlikke summasid, nende eest muretsetud vara, arvepidamist ja majanduslikku asjaajamist vähemalt üks kord aastas;

2. erakorraliselt maleva pealiku, malevkonna pealiku, malevkonna juhatuse või malevkonna revisjonikomisjoni esimehe korraldusel revideerima malevkonna või tema allüksuste seltskondlikke summasid, nende eest muretsetud vara ja arvepidamist;

3. revideerima malevkonna seltskondlike summade aastaaruannet ja selle tulemused kandma ette malevkonna üld- või esindajatekogu koosolekul.

Revideerimistel on revisjonikomisjonil õigus peale arvepidamise raamatute ja tõendavate dokumentide nõuda juhatuse protokolle ja seltskondlike summade kohta puutuva kirjavahetuse ettenäitamist.

Malevkonna revisjonikomisjonil või revisjonikomisjoni otsusel üksikul liikmel on õigus revideerida malevkonna üksuste ja nende juu-

res tegutsevate naiskodukaitse jaoskondade ja noorte üksuste asjaajamist, arvepidamist, rahalist ja varanduslikku seisu.

Revideerimise tulemuse kohta esitab revisjonikomisjoni esimees akti, esiteks, malevkonna juhatusesele ja, teiseks, kannab selle ette üld- või esindajatekogu koosolekul. Kui revisjoni teostati malevkonnale alluvas üksuses või nende juures tegutsevates eriorganisatsioonides, esitatakse komisjoni akt malevkonna pealikele ja ärakiri selle üksuse või eriorganisatsiooni juhatusele (või pealikele), kus revisjon teostati.

4. Pataljon.

§ 196. Tarviduse korral võib kompaniisid ja eriüksusi koondada pataljonideks. Pataljoni koosseisus on vähemalt kaks laskurkompaniid. Pataljon kuulub malevkonna koosseisu ja allub vahetult malevkonna pealikele.

Tarviduse korral võib pataljoni allutada vahetult ka maleva pealikele.

§ 197. Pataljon on taktikaline üksus (§ 11) ja ta ei oma majandus-administratiivüksuse õigusi.

Pataljoni pealikuks määratakse maleva pealiku ettepanekul kaitseliidu ülema poolt ohvitser, kes on saanud vastava kaitsevälise ettevalmistuse ja igakülgset (eriti taktikalisel ja rivilisel alal) on võimeline pataljoni juhtima. Pataljoni pealiku ülesanded on:

1. pataljoni taktikalise ja teiste väljaõppe tegevusharude juhtimine ja korraldamine;

2. endale kahe alatise asetäitja (§ 81) määramine, nende pühendamine oma ülesandesse,

eriti häirekavadesse, juuretulevate täienduste ja muudatuste õigeaegne informeerimine ja oma alatiste asetäitjate nimede ja aadresside teatamine malevkonna pealikule, oma alluvaile pealikuile ja vastavaile kaitseväge ja politsei juhtidele;

3. pataljoni kaitse- ja alarmikavade välja-töötamine malevkonna pealiku või selleks õigus-tatud ametisiku juhtnööride kohaselt.

Pataljoni pealikule võib määrata a b i patal-joni koosseisu kuuluvaist pealikuist ja adju-tandi. Pataljoni pealiku äraolekul täidab abi tema kohuseid. Adjutant peale igasuguste pataljoni pealikult saadud jooksva iseloomuga ülesannete täidab veel pataljoni sekretäri kohan-geid.

§ 198. Pataljone otsese alluvusega maleva pealikule nimetatakse ü k s i k p a t a l j o n i - d e k s. Üksikpataljon maleva pealiku sellekohas-el otsusel on majandus-administratiivüksuseks ja tal on kõik malevkonnale ettenähtud õigused (välja arvatud juriidilise isiku ja teised õigused, kui see on eraldi nimetatud vastavates seadus-tes, seadlustes või korraldustes) ja organid. Tema juhtimine, s. o. pealike määramine, nende õigused kaitsejõu töö ja tegevuse alal, ülesanded ja kohused on analoogilised malev-konna juhtiva koosseisu määramisega, õigus-tega, ülesannetega ja kohustega (§§ 171—195).

5. Laskurkompanii.

§ 199. Laskurkompanii normaalselt koosneb kolmest l a h i n g r ü h m a s t, ühest s i s e -

kaitse-rühmast (§ 223) ja ühest üld-rühmast. Eriistel kordadel kompanii võib koosneda ka kahest lahingrühmast ja ühest sisekaitse-rühmast.

Kohalikest oludest ja kaitseleidiu organisatsiooni iseäraldustest tingituna võivad kaitseväge mõiste kohaselt normaalselt üldrühma kuuluvad sidevaatlejad, sanitarid, majandusmehed, toetav-liikmed ja algajad (kes kaitseväes sundaega veel teeninud pole ja kel ühtlasi on ka läbi võtmata algajate õppekava kaitseleidiu) kuuluda igäiks oma elukoha kohaselt lahingrühma või lahingjao koosseisu või lahingrühmas selleks moodustatud erijao koosseisu (näiteks, kui lahingrühmas on kolm laskur- ja üks kergekuulipilduja-jagu, siis viienda — tarbekorral ka kuuenda, seitsmenda jne. — jao võib moodustada rühma piirkonnas elavaist sidevaatlejaist või sanitaridest või toetav-liikmeist või majandusmeestest või teistest ametmeestest eraldi või koondatult).

Kompaniide moodustamisel on normaalseks aluseks territoriaalsuse põhimõte, arvuline koosseis ja tingimus, et iga lahingrühma kohta tuleks vähemalt üks sisekaitse-jagu. Sisekaitse-jaod maaoludes moodustatakse iga lahingrühma territooriumil, s. o. üks (või enam) sisekaitse-jagu katab (katavad) lahingrühma territooriumi.

Kompanii territoriaalsed piirid määrab kindlaks maleva pealik. Kompanii minimaalne arvuline koosseis on 80 tegevliiget.

Maleva pealiku otsusel kompanii võib omada majandus-administratiivüksuse õigused.

§ 200. Kompanii tegelikuks ja vastutavaks juhiks on kompanii pealik. Malevkonna pealiku kõrval on kompanii pealik teiseks kõrgeimaks ja tähtsaimaks kohalikuks kaitseliidu töö ja tegevuse korraldajaks ning elustajaks. Kompanii pealikult on eriti nõutavad suur armastus kaitseliidu töö ja tegevuse vastu ning eriline aktiivsus ja algatusvõime, sest kompanii pealiku töö korraldamise oskustest ja võimeist on täiel määral sõltuvad ka kohalikud töötulemused. Kompanii pealikul peab olema üldine lugupidamine ja poolehoid kohapeal, sest vastasel korral ei suuda ta kaitseliidu tööd küllalt edukalt juhtida ja korraldada. Et kompanii on riviüksus, siis tema pealikuks võimaluse korral tuleb määrata ka ohvitser, kes on saanud vastava kaitseväelise ettevalmistuse. Ei ole kohast ohvitseri kompanii piirides, võib kompanii pealikuks määrata ka mõne teise teguvõimsa ja lugupeetud kaitseliitlase-mitteohvitseri.

Kompanii pealik allub vahetult malevkonna pealikule ja temale alluvad kõik kompanii allüksused ning nende pealikud. Kui kompanii omab majandus-administratiivüksuse õigused, siis kompanii majanduslik asjaajamine võib sündida vahetult maleva staabiga. Kui kompanii kuulub pataljoni koosseisu, allub ta operatiivselt pataljoni pealikule.

Kompanii pealiku määrab ametisse maleva pealik malevkonna pealiku ettepanekul või iseisvalt.

§ 201. Kompanii pealiku ülesanded on:

1. kompanii koosseisu komplekteerimine ja õigeaegne teadete andmine lahkunute, väljas-

poole kompanii piire elama asunute, passiivsete jne. liikmete kohta, kes tuleks kaitseliidu või kompanii nimestikest kustutada;

2. kompanii rivi- ja eripealikute ning nende abide leidmine ja esitamine ametisse kinnitamiseks;

3. rühmade territoriaalpiiride määramine;

4. kompanii igasuguse õppetöö (riviline ja taktikaline väljaõpe, laskeasjandus, sportlik ala jne.) korraldamine ja juhtimine ning selleks õigeaegsete kavade koostamine;

5. kompanii asjaajamise, arvepidamise ja aruandmise korraldamine ning järelevalve sel alal;

6. kompanii relvade, laskemoona ja muude kompaniile väljaantud varade valitsemine;

7. relvade ja laskemoona ülevaatuste teostamine, nende hoolekande ja järelevalve korraldamine;

8. kompaniile laskeradade ja muude harjutusplatside muretsemine või selleks ettepanekute tegemine ja nende korrashoiu eest hoolitsemine;

9. endale kahe alatise asetäitja (§ 81) määramine, nende pühendamine oma ülesandesse, eriti häirekavadesse, juuretulevate täienduste ja muudatuste õigeaegne informeerimine ja oma alatiste asetäitjate nimede ja aadresside teatamine malevkonna pealikule, oma alluvaile pealikuile ja vastavaile kaitseväge ja politsei juhtidele.

10. kompanii alarmi- ja kaitsekavade väljatöötamine ja olukorrakohane täiendamine saadud instruksioonide kohaselt;

11. kompanii pitsati, kaitsekavade ja sala-

jase kirjavahetuse isiklik hoidmine ja korraldamine;

12. kõrgemate pealike korralduste ja kompanii juhatuse otsuste täitmine;

13. naiskodukaitse jaoskonnale ühiseks tegevuseks kompaniiga ülesannete ja juhtnõu-ride andmine;

14. noorkotkaste ja kodutütarde organiseerimise ja tegevuse eduka arendamise eest hoolitsemine ja selleks kaasaaitamine;

§ 202. Kompaniis võib määrata ametisse: kompanii pealiku abi; sekretäri; varahoidja; relvurpealiku; sanitaarpealiku ja spordipealiku.

Vajaduse korral võib kompaniis ametisse määrata ka õppepealiku ja veltveebli.

Kõik käesolevas paragraafis loeteldud pealikud alluvad vahetult kompanii pealikule.

§ 203. Kompanii pealiku abi on ühtlasi ka kompanii majanduspealikuks. Ta ülesanded on:

1. kompaniile seltskondlike summade ja muude sissetulekute muretsemiseks kavade ja eelarvete koostamine ja esitamine kompanii pealikule ja kinnitatud kavade teostamine kas iseseisvalt või ühiselt naiskodukaitse jaoskonnaga;

2. kompanii õppustel, laagrites, võistlustel ning teistel kogunemistel ja neile ettevalmistumisel taretamise, toitlustamise ja varustamise otstarbekohane korraldamine;

3. kompanii ja naiskodukaitse jaoskonna ühises tegevuses majandusliku tegevuse ühtlustamine ja juhatamine;

4. vormiriiete muretsemisele õhutamise ja vahetalitus vormiriiete soodsaks hankimiseks;

5. kompanii pealiku asendamine tema äraolekul, selleks kompanii pealiku ülesannete, eriti häirekavade, põhjalik tundmine ja nende teostamise oskus;

6. oma erialal kompanii pealikule ettepanekutega esinemine ja kõigi ülesannete täitmine, mis kompanii pealiku poolt tema peale pannakse.

§ 204. Kompanii sekretär on kompanii kirjavara, rivilise ja majandusliku asjaajamise korraldaja niivõrd, kui võrd viimast (majanduslikku tegevusharu) kompanii pealiku poolt ei ole tehtud ülesandeks kompanii varahoidjale.

Kompanii sekretäri erilised ülesanded on:

1. kompanii nimestiku pidamine, asjaajamise korraldamine, vastavate raamatute pidamine (välja arvatud vararaamatud, kui need peetakse varahoidja poolt), kirjakogude korraldamine ja dokumentide valitsemine;

2. pealike tegevatiste asetäitjate nimestiku pidamine ja muudatuste ning täienduste tegemine;

3. sissetuleva ja väljamineva kirjavahetuse (nii rivilise kui ka majandusliku) registreerimine ja kompanii pealikule ettekandmine;

4. tähtajaliste rivilalasse ja koosseisu puutuvate teadete õigeaegne koostamine ja hoolitsemine selle eest, et teistel erialadel (majandus-, sanitaar- jne.) vastavate ametisikute poolt tähtajalised teated vormikohaselt koostataks ja õigel ajal esitataks;

5. kirjavahetuse täitmine ja täidetud dokumentide ning kirjade kausta paigutamine;

6. väljaminevate kirjade, dokumentide, aruannete jne. allakirjutamine koos kompanii pea-

likuga, välja arvatud majanduslik kirjavahetus, majanduslikud nõudmised ja aruanded, kui see kompanii pealiku poolt on tehtud ülesandeks kompanii varahoidjale;

7. kompanii kroonika kirjutamine ja tegevuse ning tegelaste piltide kogu korraldamine;

8. kõigi teiste ülesannete täitmine, mis kompanii pealiku poolt tema peale pannakse.

§ 205. Kompanii v a r a h o i d j a ülesanded on:

1. kompanii varaaida (panipaiga) korraldamine ja selles olevate relvade, laskemoona ja muu varanduse hoidmine;

2. ettepanekute tegemine kompanii pealikele varustuse nõudmiseks või soetamiseks;

3. kompaniisse sissetuleva varustuse (ka relvade ja laskemoona) vastuvõtmine ja väljasaadetava varustuse väljasaatmine;

4. relvade, relvade hooldamise abinõude, püssiõli, laskemoona ja muu varustuse väljajagamine kompanii pealiku poolt kinnitatud kava järgi;

5. relvade hoolekande kaustiku ja teenistuskirjade pidamine ja nende juure kuuluvate dokumentide kausta paigutamine;

6. kompanii majandusliku asjaajamise korraldamine, majandusliku kirjavahetuse täitmine, majanduslike tähtajaliste teadete ja aruannete koostamine ja koos kompanii pealikuga allakirjutamine niivõrd, kuivõrd seda kompanii pealiku poolt ei ole pandud kompanii sekretäri peale;

7. kompanii varustuse jagamise lehtede ja vararaamatu pidamine ja selle juure kuuluvate dokumentide kaustadesse paigutamine;

8. kontrollkogunemistel varustuse alaloleku ja korrashoiu kontrollimine.

§ 206. Kompanii relvurpealik määratakse laskeasjandust eriti armastajaist klassilaskureist või küttidest. Ta ülesanded on:

1. kompaniile vajalise arvu relvade, laskeemoona, puhastusvahendite, laskevarustuse (märklehed, märklauad jne.) saamiseks esituse tegemine kompanii pealikule ja nende muretsemine, kui seda ei ole tehtud ülesandeks mõnele teisele ametisikule;

2. kompaniis relvade ülevaatuse toimetamine iseseisvalt või abijõuna õppepiirkonna instruktori või kompanii pealiku ülesandel;

3. valvamine selle järele, et relvade hooldamise abinõud (püssiõli jne.) oleks kaitseliitlasile kätte antud;

4. relvade paranduste ja materjaalosa paremale järjele tõstmise eest hoolitsemine;

5. laskeradadeks maa-alade leidmine ja esituste algatamine nende saamiseks;

6. kompanii laskeradade ja nende sisse-seade täiendamine ning nende korrashoiu eest hoolitsemine;

7. laskevõistlustel ja kompanii teistel laskmistel laskeradade korraldamine;

8. oma erialal kompanii pealikule ettepanekutega esinemine ja kõigi ülesannete täitmine, mis kompanii pealiku poolt tema peale pannakse.

§ 207. Kompanii sanitaarpealik on kompanii sanitaarala korraldajaks. Ta määratakse kompanii piirides praktiseerivaist arstidest, velskereist või farmatsöitidest. Ta ülesanded on:

1. kompanii sanitaartegevuskava ja eelarve koostamine, kompanii pealikele esitamine ja kinnitatud kava täitmine;

2. kompanii sanitaarpersonaali komplekteerimine ja ajakohase ettevõtmistuse eest hoolitsemine;

3. kompaniile kinnitatud kavade kohaselt tarvilise sanitaarvarustuse muretsemine, selle hoidmise korraldamine ja järelevalve;

4. tasuta abi andmine alarmi korral, manöövrites, võistlustel, õppustel, laskeharjutustel ja kompanii teistel kogunemistel;

5. kaitseliitlasile väljaantud ja kompaniis alaloleva gaasikaitse varustuse (gaasitorbikud, gaasikaitseülidonnad jne.) kõlvulisuse ja hoolekande kontrollimine;

6. tervishoiu tarbe ja teadmiste levitamine kompanii piirides;

7. oma erialal kompanii pealikele ettepanekutega esinemine ja kõigi ülesannete täitmine, mis kompanii pealiku poolt tema peale pannakse.

§ 208. Kompanii spordipealik on kompaniis sportliku elu ja tegevuse korraldaja. Ta ülesanded on:

1. kompaniis sporditegelaste võrgu organiseerimine (võimeliste asjast huvitatute inimeste otsimine, leidmine ja nende arendamine erialade kohaselt), spordiharjutuste, võistluste ja demonstratsioonide korraldamiseks kavade ja eelarve koostamine ja kompanii pealiku kinnitamisel ja nõusolekul nende teostamine;

2. ettepanekutega esinemine kompaniile spordiabinõude, spordiplatside ja ruumide muretsemiseks, nende valitsemine ja korraldamine:

3. kompanii spordiabinõude otstarbekohase kasutamise korraldamine ja järelevalve;

4. spordi tarbe ja kasulikkuse selgitamine ja spordi levitamine üksuses ja selle piirides;

5. oma erialal kompanii pealikele ettepanekutega esinemine ja kõikide ülesannete täitmine, mis kompanii pealiku poolt tema peale pannakse.

§ 209. kompanii õppepealik on kompanii pealikele abiks õppetegevuse korraldamisel. Ta määratakse ametisse ohvitseridest või riviallohvitseridest, kes tunnevad huvi õppetegevuse vastu ja omavad vajalise värskuse kaitseväelises ettevalmistuses. Kompanii õppepealiku ülesandeid võib täita ka üks rühmapealikuist.

Õppepealiku ülesanded on:

1. eeloleva perioodi peale kompanii õppekava õigeaegne koostamine maleva ja malevkonna põhikava alusel ja õppepiirkonna instruktori näpunäidete järele ning koostatud kava esitamine kompanii pealikele;

2. kinnitatud kava ja korra kohaselt kompaniis õppuste korraldamine kompanii pealiku teadmisel;

3. õppepiirkonna instruktori või kompanii pealiku poolt korraldatud õppustel õppejõuna tegutsemine;

4. teiste õppealaliste ülesannete täitmine, mis õppepiirkonna instruktori või kompanii pealiku poolt tema peale pannakse.

Õppepealiku puudumisel täidetakse kõik loeteldud ülesanded kompanii pealiku enese poolt.

§ 210. Majandus-administratiivüksuse õigustega kompaniis on juhatus ja revisjonikomisjon. Kompanii juhatuse moodustavad:

1. kompanii pealik;
2. kompanii pealiku abi ja
3. kolm liiget, kes valitakse kompanii üldkoosolekul ja tegutsevad samadel alustel nagu maleva juhatuse liikmed (§§ 165, 166).

Juhatuse liikmeile valitakse iga aasta kaks kandidaati, kelle volitused kestavad ühe aasta.

Kompanii pealik on juhatuse esimees, tema abi — juhatuse abiesimees. Ülejäänud kolme liikme vahel jaotab juhatus ametid oma esimesel koosolekul (§ 165).

§ 211. Kompanii juhatus peab oma koosolekuid tarvidust mööda. Juhatuse koosolekud kutsutakse kokku kompanii pealiku, viimase äraolekul — tema abi poolt. Koosoleku-kutsed ühes päevakorruga saadetakse juhatuse liikmeile võimalikult aegsasti ja kirjalikult. Erakorralistel juhtumel teatatakse koosolekust telefoni teel.

Kompanii juhatuse koosolekud on otsusevõimelised, kui on koos vähemalt kompanii pealik või tema abi ja kaks valitud liiget. Koosolekut juhatab kompanii pealik, tema äraolekul — kompanii pealiku abi.

Kompanii juhatuse koosolekute pidamise, otsuse tegemise, protokollimise, protokollide kinnitamise ja juhatuse liikmete asendamise kohta kandidaatidega on maksev analoogiline kord maleva juhatusega (§ 166).

§ 212. Kompanii juhatuse ülesanded on:

1. kompanii ja kompanii juures asuva naiskodukaitse jaoskonna tegevusse puutuvate kavade, suuremate ettevõtete ja tähtsamate algatuste ning küsimuste arutamine, nende kohta

seisukoha võtmine ja kompanii seltskondliku elu korraldamine;

2. kompanii sissetulekute eest hoolitsemine, abinõude otsimine sissetulekute suurendamiseks ja samal ajal ka ülejõu elamise takistamiseks, et mitte laskuda raskustesse;

3. kompanii seltskondlike summade eelarve ja aruande koostamine ja üldkoosolekule kinnitamiseks esitamine;

4. kompanii seltskondlike summade ja nende eest soetatud varade valitsemine;

5. liikmete vastuvõtmine ja eemaldamine maleva pealiku kinnitusel;

6. kompanii koosseisu nimestike revideerimine iga aasta detsembrikuus, passiivsete liikmete ja kauemat aega väljaspool kompanii piire elavate kaitseliitlaste kustutamine, vaatamata sellele, et nad vastava sooviavaldusega ise pole esinenud, ja lõpliku kompanii koosseisulise aruande esitamine malevkonna pealikele igal aastal 31. detsembri andmeil;

7. kompanii üldkoosolekute ettevalmistamine ja päevakorra koostamine;

8. järelevalve teostamine ja seisukoha võtmine kasvatusliku ja õppetegevuse kohta kompanii juures töötavates noorteüksustes.

§ 213. Kompanii üldkoosolekud on korralised ja erakorralised. Korraline üldkoosolek peetakse üks kord aastas aja jooksul 1. jaanuarist 20. aprillini. Erakorralisi üldkoosolekuid peetakse tarviduse järel.

Nii korralise kui ka erakorralise üldkoosoleku kutsub kokku kompanii pealik oma algatusel või juhatusel otsusel. Koosoleku kokkukutsumisest ühes päevakorraga teatab kompanii pealik

liikmeile kirjalikult või „Maleva Teataja“ kaudu vähemalt 10 päeva ette. Koosoleku kutses tähendatakse ära koosoleku aeg, koht ja päevakord. Koosolekut juhatab kompanii pealik või tema abi; protokolli kirjutab koosolekul valitud sekretär.

Koosolek on otsusevõimeline, kui ta on kokku kutsutud käesolevas kodukorras ette nähtud korras ja kui on kohal kompanii pealik või tema abi ja vähemalt üks kolmandik liikmeist. Kui määratud ajaks tarvilist arvu liikmeid kokku ei tule, peetakse otsusevõimeline koosolek üks tund hiljem sama päevakorraga kokkutulnud liikmete arvule vaatamata.

Otsused tehakse liht-häälteenamusega.

§ 214. Kompanii üldkoosolek:

1. arutab tegevuse aruannet, eelolevat tegevuskava ja otsustab kompanii tegevusse puutuvaid üldküsimusi;
2. kinnitab kompanii seltskondlike summade aastaaruande ja eelarve;
3. valib kompanii juhatuse ja revisjonikomisjoni liikmed ja kandidaadid neile;
4. valib ühe aasta peale kompanii esindajad malevkonna (§ 192) või maleva (§ 168) esindajatekogusse.

§ 215. Kompanii seltskondlike summade, nende eest muretsetud vara ja arvepidamise revideerimiseks valitakse kompanii üldkoosolekul kolme aasta peale kolmeliikmeline revisjonikomisjon.

Kompanii revisjonikomisjoni liikmete valimise, komisjoni töökorra, koosolekute pidamise ja koosseisu täiendamise kohta on maksev ma-

leva revisjonikomisjoniga analoogiline kord (§ 170).

Kompanii revisjonikomisjon on kohustatud:

1. revideerima kompanii seltskondlikke summasid, nende eest muretsetud vara, arvepidamist ja majanduslikku asjaajamist vähemalt üks kord aastas;

2. revideerima kompanii seltskondlike summade aastaaruannet ja selle tulemused ning ühtlasi ka kõik aasta jooksul revideerimisel ilmsiks tulnud puudused kandma ette kompanii üldkoosolekul.

Revideerimisel on revisjonikomisjonil õigus peale arvepidamise raamatute ja tõendavate dokumentide nõuda juhatuse protokolle ja seltskondlike summade kohta puutuva kirjavahetuse ettenäitamist.

Kompanii revisjonikomisjonil või revisjonikomisjoni otsusel üksikul liikmel on õigus revideerida kompanii juures tegutseva naiskodukaitse jaoskonna ja noorte üksuste vara, arvepidamist, rahasummasid ja aastaaruannet.

Revideerimise tulemuse kohta esitab revisjonikomisjoni esimees akti kompanii juhatusele ja kannab selle ette kompanii üldkoosolekul. Kui revisjon teostati naiskodukaitse jaoskonnas või noorte üksuses, siis esitatakse akt kompanii pealikule ja ärakiri selle üksuse pealikule või juhatusele, kus revisjon teostati.

§ 216. Malevkondades, kus kompaniid ja neile vastavad üksused ei oma majandus-administratiivüksuse õigusi ja kus malevkond üldkoosolekut ei pea, peetakse kompanii üldkoos-

olek üks kord aastas, aja jooksul 1. jaanuarist kuni 20. aprillini. Üldkoosoleku kutsub kokku kompanii pealik, sellest teatades kirjalikult või „Maleva Teataja“ kaudu kompanii liikmeile ühes päevakorraga vähemalt 10 päeva enne koosolekut.

Üldkoosolekut juhatab kompanii pealik või tema abi, protokoll kirjutab koosolekul valitud sekretär. Koosolek on otsusevõimeline, kui ta on kokku kutsutud käesolevas kodukorras ettenähtud korras ja kui on kohal kompanii pealik või tema abi ja vähemalt $\frac{1}{3}$ kompanii liikmeid.

Kui nõutav arv liikmeid määratud ajaks kokku ei tule, peetakse kokkutulnud liikmete arvule vaatamata otsusevõimeline koosolek üks tund hiljem sama päevakorraga.

Otsused tehakse liht-häälteenamusega.

Käesolevas § tähendatud üksuse üldkoosolek:

1. arutab kompanii tegevuse aruannet, eelolevat tegevuse kava ja otsustab üksuse tegevusse puutuvaid üldküsimusi ja

2. valib ühe aasta peale üksuse esindajad malevkonna esindajatekogusse (§ 192).

6. Üksik laskurkompanii.

§ 217. Kui laskurkompanii on viidud vahe- tesse alluvusse maleva pealikule, nimetatakse teda ü k s i k u k s l a s k u r k o m p a n i i k s. Üksikul laskurkompaniil maleva pealiku sellekohasel nõusolekul on majandus-administratiiv- üksuse õigused. Üksiku laskurkompanii juhti- mine sünnib analoogiliselt laskurkompaniiga (§§ 199—216).

üksik laskurkompanii valib oma esindajad maleva esindajatekogusse ühisel alusel malevkonnaga (§ 168).

Pealikud üksikus laskurkompaniis kinnitab kohtadele maleva pealik, kompanii pealiku ettepanekul ja instruktori teadmisel.

7. Sisekaitse-kompanii.

§ 218. Sisekaitse-kompanii normaalselt moodustatakse linna-malevais igas malevkonnas ja maa-malevais — linna või alevi piirides asuvas malevkonnas.

Sisekaitse-kompaniisse määratakse eluaastalt vanad (43 a. ja vanemad) või tervislikel põhjustel rinde teenistuseks mittekõlvulised kaitseliitlased. Samuti määratakse sisekaitse-kompaniisse mehed, kes oma ametikoha iseäralduste tõttu mobilisatsiooni puhul kaitseväeteenistusest on vabastatud.

Sisekaitse-kompanii maleva pealiku sellekohasel nõusolekul võib omada majandus-administratiivüksuse õigused. Sisekaitse-kompanii juhtimine sünnib analoogiliselt laskurkompanii juhtimisega (§§ 199—216).

8. Lahingrühm.

§ 219. L a h i n g r ü h m (rindemeeste) koosneb normaalselt kahest kergekuulipilduja-, kahest laskur- ja ühest sisekaitse-jaost (218). Erandina rühmas võib olla kolm või kaks jagu, neist üks kk-jagu või püstolkuulipilduja-jagu või kõik laskurjaod ja üks sisekaitse-jagu. Arvesse võttes kaitseliidu organisatsioonilisi iseäraldusi ja territoriaalsuse põhimõtte nõudeid võivad lahingrühma koosseisu erijagudena või

ilma nendeta (§ 199) kuuluda kompanii sidevaatlejad, sanitarid, toetav-liikmed, majandusmehed ja algajad, kes kaitseväes sundaega veel teeninud pole ja kel ühtlasi on ka läbi võtmata noorte õppekava kaitseliidus, kes kaitseväelise mõiste järgi normaalselt peaksid kuuluma üldrühma koosseisu.

Rühmade moodustamisel on normaalseks aluseks territoriaalsuse põhimõte, arvuline koosseis ja tingimus, et igas rühmas või iga rühma kohta oleks vähemalt üks sisekaitse-jagu. Rühma territoriaalsed piirid määrab kindlaks kompanii pealik. Rühma minimaalne arvuline koosseis on 26 tegev-liiget.

§ 220. Rühma tegelik juht on rühma pealik. Ta määratakse ametisse ohvitseridest või allohvitseridest kompanii pealiku ettepanekul maleva pealiku poolt. Sobiva ohvitseri või allohvitseri puudumisel võib rühma pealikuks määrata ka kaprali või reamehe.

Rühma pealik allub vahetult kompanii pealikule ja temale alluvad kõik rühma kuuluvad jaod ja nende pealikud.

Rühma pealiku ülesanded on:

1. rühma koosseisu komplekteerimine ja õigeaegne teadeteandmine kompanii pealikule lahkunute, väljaspoole rühma piire elama asunute, passiivsete jne. liikmete kohta, kes tuleksid kaitseliidu või rühma nimestikest kustutada;

2. endale, abi, jaopealikute, jaopealikute abide ja laskejuhataja leidmine ja nende esitamine kompanii pealikule ametisse määramiseks;

3. endale kahe alatise asetäitja (§ 81) määramine, nende pühendamine oma ülesandesse, eriti häirekavadesse, juuretulevate täienduste ja muudatuste õigeaegne informeerimine ja oma alatiste asetäitjate nimede ja aadresside teatamine malevkonna, kompanii ja oma alluvaile pealikuile.

4. rühma õppuste, võistluste ja muu tegevuskava koostamine eelolevaks tegevusperioodiks ja selle kava esitamine kinnitamiseks kompanii pealikule;

5. rühmale õppuste ja võistluste korraldamine kompanii ja rühma õppekava alusel;

6. rühma relvade, laskemoona ja varustuse hoolekande kontrollimine;

7. rühmale laskeraja muretsemine ja selle korrashoiu eest hoolitsemine;

8. rühma tegevuse aruannete õigeaegne koostamine ja kompanii pealikule esitamine;

9. kaitseliitlaste vormiriiete muretsemisele õhutamine ja soodsatel tingimustel vormiesemete ühise muretsemise korraldamiseks ettepanekute tegemine kompanii pealikule;

10. rühma nimekirja ja tegevuse päevaraamatu pidamine;

11. kõigi ülesannete täitmine, mis kompanii pealiku poolt tema peale pannakse.

§ 221. Rühma laskejuhatajaks normaalselt on rühma pealik ise. Erilistel motiividel võib rühma laskejuhatajaks määrata ka mõne teise isiku, kes tunneb suurt huvi laskeasjanduse vastu, on ise laskeosavuses kohapeal tuntud ja suudab teisi laskeasjanduses enesega kaasa tõmmata. Laskejuhataja ülesanded on:

1. oma meeskonna väljaõpetamine osavaiks laskureiks;

2. heade laskeomadustega meeste otsimine, leidmine ja nende arendamine ning edasiõpetamine;

3. saadud juhtnööride kohaselt oma meeskonnale õppeperioodideks lasketegevuse töökava (laskeõppused, õppe- ja lahinglaskmised, laskevõistlused ja neile ettevalmistamine, püside ülevaatus, laskeraja korraldamine jne.) koostamine;

4. laskeharjutuste ja laskeõppuste korraldamine, laskurite käsutamine laskeõppustele ja laskeharjutustele;

5. laskejuhataja laskeraamatu pidamine ja laskurite edasijõudmise arvestamine;

6. relvade ülevaatamine, relvade juures vähemate puuduste ja rikete kõrvaldamine;

7. laskeharjutuste tarvis laskemoona ja relvade korrashoiuks püssi puhastusõli nõudmine ja selle hoidmine;

8. igal laskuril tema laskerajale ilmudes ja sealt lahkudes relva ülevaatamine;

9. laskerajal valvamine, et iga laskur pärast laskmist oma relva põhjalikult ära puhastab ja sisse õlitab;

10. laskemoona aruande õigeaegne koostamine ja esitamine.

Kui laskejuhatajaks on mitte-rühmapealik, siis laskejuhataja käsutab kaitseleitlasi ja kontrollib nende relvastust kas rühma pealiku korraldusel või ta nõusolekul ja teadmisel.

Laskejuhatajale võib tarviduse korral rühma kuuluvaist pealikuist määrata abisid.

Sel juhtumil on laskejuhatajal õigus vastutavalt nendega jagada ja neile panna osa oma ülesandeid. Relvade korrashoiu järelevalve ja laskemoona määrustepärase tarvitamise eest täiel määral vastutajaks jääb rühma pealik ise.

§ 222. Rühma pealikul on a b i. Ta määratakse maleva pealiku poolt rühma pealiku algatusel.

Rühma pealiku abi allub vahetult rühma pealikule. Ta on viimasele abiks õppuste korraldamise ja majandusliku tegevuse alal ning asendab rühma pealikut tema äraolekul.

9. Sisekaitse-rühm.

§ 223. Iga laskurkompanii kohta ja selle territooriumil (maa-malevais) moodustatakse vähemalt üks sisekaitse-rühm arvestusega, et iga lahingrühma kohta oleks vähemalt üks sisekaitse-jagu. Linna-malevais (resp. maa-malevais), linnades ja asulais asuvate malevkondate sisekaitse-rühmad normaalselt koondatakse kompaniideks (§ 218). Sisekaitse-rühma komplekteerimine sünnib § 218 aluseil.

10. Üldrühm.

§ 224. Kui territoriaalsed kaalutlused ja kaitseliidu organisatsiooni iseäraldused võimaldavad, võib kompaniis moodustada ka üldrühma. Üldrühma koosseisu normaalselt kuuluvad erijagudena kompanii sidevaatlejad, sanitarid, majandusmehed, toetav-liikmed, algajad, kes kaitseväes sundaega veel teeninud pole ja kel ühtlasi on ka läbi võtmata algajate õppekava kaitseliidus. Ei ole võimalik kompaniis üldrüh-

ma moodustada, määratakse käesolevas § tähendatud ametimehed lahingrühmadesse (§§ 199, 219).

§ 225. Üldrühma tegelik juht on rühma pealik. Ta määratakse ohvitseridest või allohvitseridest kompanii pealiku ettepanekul maleva pealiku poolt. Sobiva ohvitseri või allohvitseri puudumisel võib üldrühma pealikuks määrata ka kaprali või reamehe. Üldrühma pealik allub vahetult kompanii pealikele ja temale alluvad kõik rühma kuuluvad jaod ja nende pealikud.

Üldrühma pealiku ülesanded on:

1. kompanii ülema juhtnööride kohaselt üldrühma koosseisu komplekteerimine vastavate ametimeestega, toetav-liikmetega ja teiste kaitseliitlastega, keda soovitakse lahingrühmade koosseisust eraldada;

2. õigeaegne kompanii pealiku informeerimine lahkunute, väljaspoole kompanii piire (rühma piire) elama asunute, passiivsete jne. liikmete kohta, kes tuleksid kaitseliidu või rühma nimestikest kustutada;

3. endale abi, jaopealikute ja jaopealikute abide leidmine;

4. endale kahe alatise asetäitja (§ 81) määramine, nende pühendamine oma ülesandesse, eriti häirekavadesse, juuretulevate täienduste ja muudatuste õigeaegne informeerimine ja oma alatiste asetäitjate nimede ja aadresside teatamine malevkonna ja kompanii ning oma alluvaile pealikuile.

5. rühma erialade kohase õppe- ja tegevuskava koostamine, esitamine kompanii pealikele kinnitamiseks ja kinnitatud kava täitmine

iseseisvalt või kompanii pealiku määramisel kaitseliitlaste erialade ja liigituste kohaselt teiste õppejõudude kaudu;

6. rühma relvade, laskemoona ja muu varustuse hoolekande kontrollimine;

7. rühma tegevuse aruande õigeaegne koostamine ja esitamine;

8. rühma nimekirja ja tegevuspäevaraamatu pidamine.

§ 226. Üldrühma pealikul on abi, kes määratakse maleva pealiku poolt rühma pealiku algatusel. Rühma pealiku abi allub vahetult rühma pealikule. Rühma pealiku abi on rühma pealikule abiks õppetöö ja majandusliku tegevuse korraldamisel ja asendab rühma pealikut tema äraolekul.

Laskejuhatajaks on üldrühma pealik ise või selleks määratud eri laskejuhataja, kelle ülesanded on üldiselt analoogilised rühma laskejuhataja ülesannetega (§ 221).

11. Üksikrühm.

§ 227. Kui lahingrühm on viidud vahetusse alluvusse malevkonna või maleva pealikule, nimetatakse teda üksikrühmaks. Ta koosseisus peab olema vähemalt 3 laskurit ja 1 sisekaitse-jagu (§ 218). Ta arvuline koosseis peab olema vähemalt 34 tegev-liiget. Üksikrühma juhib rühma pealik, kel on abi. Pealeselle võib üksikrühmas veel ametisse määrata:

sekretäri, varahoidja, relvurpealiku, sanitaarpealiku ja laskejuhataja.

Üksikrühm maleva pealiku sellekohasel nõusolekul võib omada majandus-administratiivük-

suse õigused. Tema juhtimine ja pealike määramine sünnib analoogiliselt laskurkompaniiga (§§ 199—216).

12. Laskur-, kergekuulipilduja-, püstolkuulipilduja-, sidevaatlejate, sanitaride, majandus-, õppe- ja sisekaitse-jagu.

§ 228. Laskurjagu normaalselt koosneb jao pealikust, jao pealiku abist ja 8 malevlasest, kes kaitseväes sundaja on ära teeninud või kaitseliidus algaja kaitseliitlase õppekava kursuse läbi kuulunud. Olukorra kohaselt laskurjaos võib olla ka vähem mehi, kuid mitte alla 6 malevlase.

Laskurjaos mehed nummerdatakse alates paremalt tiivalt järgmiselt: nr. nr. 1—8 on laskurid, nr. 9 — jao pealiku abi.

Kui jaos on vastavalt välja õpetatud ja varustatud esikütte, siis need on nr. nr. 2 ja 3. Nr. 1 on normaalselt jao alusmalevlaseks, kelle järele kogu jagu teostab oma joondumist, liikumist ja tegevust.

§ 229. Kergekuulipilduja-jagu normaalselt koosneb jao pealikust, jao pealiku abist ja 7 malevlasest. Kk-jao rivis nr. 1 on sihturi abi; nr. 2 — sihtur, nr. nr. 3—7 — padrunikandjad-laskurid ja nr. 8 — jao pealiku abi. Nr. /nr. 1—4 moodustavad kk-jao tegevtoimkonna, nr. nr. 5—8 — tagavaratoimkonna. Tagavaratoimkond peab tarbekorral suutma täita tegevtoimkonna ülesandeid.

Kk-jao erivarustus on jaotatud nr. nr. vahel järgmiselt:

Nr. 1: tagavararaud, tagavaraosade karp, tööriistade karp, veekott, puhastusvarras ja puhastusmaterjal;

— Nr. 2: k-kuulipilduja, optiline sihik, päratugi ja väike magasinipaun;

— Nr. nr. 3 ja 4: mõlemal veekott ja kaks magasinipauna;

— Nr. nr. 5 ja 7: igalühel kaks magasinipauna.

§ 230. Püstolkuulipilduja- ja g u normaalselt koosneb jao pealikust, jao pealiku abist ja 6 malevlasest. Pk-jao rivis nr. 1 on sihturi abi, nr. 2 — sihtur, nr. nr. 3—6 — padrunikandjad-laskurid ja nr. 7 — jao pealiku abi.

Nr. nr. 1—3 moodustavad pk-jao tegev-toimkonna ja nr. nr. 4—6 tagavaratoimkonna. Tagavaratoimkonna mehed teevad pk eriõppused kaasa samas ulatuses nagu tegev-toimkonna mehed ja nad peavad tarbekorral suutma täita tegev-toimkonna ülesandeid.

Pk-jao erivarustus on jaotatud nr. nr. vahel järgmiselt:

— Nr. 1: tagavaraosad, puhastusmaterjal ja kaks magasinipauna;

— Nr. 2: p-kuulipilduja ja kaks magasinipauna;

— Nr. 3: kannab padruneid magasinidesse laadimatult;

— Nr. 4—6: täidavad laskurite ülesandeid ja tarbekorral kannavad kaasas p-kuulipilduja padruneid tagavarasid.

§ 231. Sidevaatlejaite jagu normaalselt koosneb jao pealikust, tema abist ja sidevaatlejaist. Sidevaatlejaid jao koosseisus peab olema järgmises arvus:

— iga lahingrühma kohta — kaks sidevaatlejat ja

— kompanii pealikule — kaks sidevaatlejat.

§ 232. Sanitaride jagu normaalselt koosneb kompanii sanitaarpealikust (velskerist või arstist), kes täidab jaopealiku kohuseid, ja 4—6 sanitarist vastavalt lahingrühmade arvule kompaniis.

§ 233. Majandusjagu normaalselt koosneb jao pealikust, tema abist, kompanii majanduspersonaalist (relvunpealik, varahoidja jne.) ja toetav-liikmeist, kui neid soovitakse koondada erijakku.

§ 234. Õppejagu normaalselt koosneb jao pealikust, tema abist ja algajaist malevlasist, kel kaitseväes sundaeg on teenimata. Õppejao malevlased, kui nad on läbi kuulunud algajate õppekava, viiakse üle teise, nende edaspidisele teenistuserialale (laskur-, k-kuulipilduja-jagu jne.) vastavasse, jakku.

§ 235. Sisekaitse-jagu normaalselt koosneb jao pealikust, tema abist ja vähemalt 6 malevlasest-sisekaitsemehest, s. o. kaitseliitlasest, kes oma eluaastailt rindeteenistuseks on vanad (43 aastat ja vanemad), kuid tarbekorral suudavad veel küllalt täita sisekaitse ülesandeid. Ka tuleb sisekaitse-jakku arvata need kaitseliitlased, kes terviselikel põhjustel rindeteenistuseks on kõlbmatud, kuid sisekaitse-teenistust siiski suudavad täita, ja mehed, kes oma ametikoha järgi mob. korral kaitseväge-teenistusest on vabastatud. Iga lahingrühma kohta tuleb moodustada vähemalt üks sisekaitse-jagu (§§ 199, 218, 223).

§ 236. Jao tegelikuks juhiks on jao pealik. Ta allub vahetult rühma pealikele. Jao pealiku määrab maleva pealik üksuse pealiku ettepanekul. Algatuse jao pealiku ametisse määramiseks teeb rühma pealik.

Jao pealiku ülesanded vastavalt jao koosseisu erialadele ja ülesandeile on:

1. jao väljaõppe ja laskeasjandusliku tegevuse juhtimine;

2. jao relvade, laskemoona ja varustuse korraliku hoolekande ja puhastamise kontrollimine;

3. jao eeskujuliku esinemise ja kaitseliitlase vaimu süvendamise ning säilitamise eest hoolitsemine;

4. kaitseliitlaste vormiriiete muretsemisele õhutamise;

5. jao nimekirja ja tegevuse märkmiku pidamine;

6. endale kahe alatise asetäitja (§ 81) määramine, nende pühendamine oma ülesannetesse, eriti häirekavadesse, juuretulevate täienduste ja muudatuste õigeaegne informeerimine ja oma alatiste asetäitjate nimede ja aadresside teatamine malevkonna, kompanii ja rühma pealikele;

7. kõikide ülesannete täitmine, mis rühma pealik tema peale paneb.

§ 237. Jao pealikul on abi. Ta määratakse ametisse maleva pealiku poolt. Algatuse jao pealiku abi ametisse määramiseks teeb jao pealik. Jao pealiku abi on jao pealikele abiks ta ülesannete täitmisel ja on tema äraolekul ta alatine asetäitja.

13. Suurtükiväe divisjon.

§ 238. Suurtükiväe divisjoni moodustavad vähemalt kaks patareid. Maleva pealiku sellekohasel otsusel on ta iseseisev majandus-administratiivüksus (§ 11).

§ 239. Suurtükiväe divisjoni tegelikuks ja vastutavaks juhiks on divisjoni pealik, kes määratakse suurtükiväe ohvitseridest. Divisjoni pealik on kõrgemaks ja ühtlasi ka tähtsaimaks kohalikuks kaitseliidu, peamiselt suurtükiala, töö ja tegevuse organiseerijaks ning elustajaks ja see pärast ta määrataksegi energilisimaist, teguvõimsaimaist ja silmapaistvaimaist tegelasist, kes on teeninud ümbruskonnas üldise lugupidamise.

Divisjoni pealiku määrab ametisse kaitseliidu ülem maleva pealiku ettepanekul. Divisjoni pealik allub vahetult maleva pealikule. Divisjoni pealikule alluvad kõik divisjoni allüksused ja nende pealikud.

Divisjoni pealiku ülesanded on:

1. divisjoni tegevuse juhtimine, asjaajamise ja arvepidamise korraldamine ning järelevalve ja divisjoni esindamine;

2. divisjoni õppetöö üldine korraldamine;

3. divisjoni erialade ja patarei pealikute leidmine ning nende esitamine maleva pealikule kohtadele määramiseks; kõikide teiste pealikute esitamine maleva pealikule kohtadele määramiseks;

4. divisjonile väljaantud relvade, laske-moona ja igasuguse muu vara valitsemine, kui nende väljaandmine sünnib divisjoni kaudu, aga mitte otsekohe patareidesse;

5. järelevalve varade valitsemise ning nende hooldamise alal divisjoni allüksustes;

6. divisjonile laskeharjutuspaikade ja ratsasõidu harjutusplatside muretsemine ning nende korrashoiu eest hoolitsemine;

7. endale kahe alatise asetäitja (§81) määramine, nende pühendamine oma ülesandesse, eriti häirekavadesse, juuretulevate täienduste ja muudatuste õigeaegne informeerimine ja oma alatiste asetäitjate nimede ja aadresside teatamine maleva pealikule, oma alluvaile pealikuile ja vastavaile kaitseväge ja politsei juhtidele.

8. divisjoni kaitse- ja alarmikava koostamine ja olukorrakohane täiendamine, maleva pealiku, instruktori või selleks õigustatud ametisiku instruktsioonide kohaselt;

9. divisjoni pitsati, kaitsekavade ja salajase kirjavahetuse hoidmine ning korraldamine;

10. divisjoni ja naiskodukaitse jaoskonna ühises tegevuses naiskodukaitse jaoskonnale ülesannete ja tegevuse juhtnööride andmine;

11. oma erialal maleva pealikule ettepanekutega esinemine ja kõigi ülesannete täitmine, mis maleva pealiku poolt tema peale pannakse.

§ 240. Divisjoni pealikule ligemaks kaastööliseks on tema a b i, kelle määrab ametisse kaitseliidu ülem maleva pealiku ettepanekul kohalikest silmapaistvaimaist seltskonnategelastest, võimalikult suurtükiväge ohvitseridest. Divisjoni pealiku äraolekul täidab abi tema kohuseid.

§ 241. Divisjoni pealikule erialade juhtimisel abiks ja nende alade korraldajaiks võib määrata ametisse maleva pealiku poolt divis-

joni pealiku ettepanekul järgmised eripealikud: sekretäri; majanduspealiku; varahoidja; relvurpealiku; õppepealiku; sidepealiku (spetsialistide k-do pealiku); suurtükitehniku; sanitaarpealiku ja adjutandi.

Vajaduse korral võib divisjonis veel määrata ametisse: spordipealiku; gaasikaitsepealiku; veterinaarpealiku; propagandapealiku; juriskonsuldi ja mehhaaniliste liikumisvahendite korraldaja.

§ 242. Divisjoni sekretäri, majanduspealiku, varahoidja, relvurpealiku, õppepealiku, sidepealiku, sanitaarpealiku, adjutandi, spordipealiku, gaasikaitsepealiku, propagandapealiku ja juriskonsuldi ülesanded ja kohused ning vajalised eeltingimused nende määramiseks (erialaline ettevalmistus) on analoogilised samanimeliste pealike ülesannetega, kohustega ja määramistingimustega malevkonnas (§§ 174—186).

Kõik divisjoni eripealikud alluvad vahetult divisjoni pealikule.

§ 243. Divisjoni suurtükitehnik määratakse ametisse vastava ettevalmistusega eriteadlasist, võimaluse korral ohvitseridest või kaitseväge ametnikest. Tema ülesanded on:

1. suurtükkide puhastamise, määramise ja hoiunõuete kohase paigutamise järelevalve suurtükipargis;

2. suurtükkide ja suurtükkide eelike õigeaegse ning korraliku värvimise kontroll;

3. rännakuil ja laagreis suurtükkide materjalosa eest hoolitsemine;

4. laskeharjutustel suurtükkide korraliku töötamise järelevalve, eriti tähele pannes kompressori ja luku tegevust;

5. suurtükkide ja tehnilise varustuse kontrollimine ja kohapeal vähemate rikete parandamine; suuremate rikete kõrvaldamiseks ettepanekutega esinemine varustuse relva- või optilisse töökotta saatmiseks;

6. suurtükkide laskemoona puhastamise ja nõuete kohase hoidmise järelevalve;

7. suurtükkide teenistuslehtede pidamine.

8. oma erialal divisjoni pealikule ettepanekutega esinemine ja kõikide ülesannete täitmine, mis divisjoni pealiku poolt tema peale pannakse.

§ 244. Divisjoni mehhaaniliste liikumisvahendite korraldaja määratakse ametisse vastava ettevalmistusega eriteadlasist.

Ta ülesanded on:

1. liikumisvahendite korrashoiu teostamine;

2. liikumisvahendite puhastamise, määrimise ja hoiunõuete kohase paigutamise teostamine;

3. liikumisvahendite remondi ja igasuguste paranduste eelarvete koostamine, kinnitamiseks esitamine ja kinnitatud kavade kohane tegutsemine;

4. rännakul, laagris ja manöövril liikumisvahendite hooldamine;

5. liikumisvahendite teenistuslehtede pidamine;

6. liikumisvahendite kütteinete aruannete koostamine;

7. oma erialal divisjoni pealikule ettepane-

kutega esinemine ja kõikide ülesannete täitmine, mis divisjoni pealiku poolt tema peale pannakse.

§ 245. Divisjoni veterinäärpealik on divisjoni hobuste tervishoiu ja nende eest hoolitsemise juhiks ja korraldajaks. Ta määratakse veterinäärarstidest.

Ta ülesanded on:

1. patareide veterinäärpersonaali komplekteerimine ja nende teadmiste värskendamise eest hoolitsemine;

2. tarvilise veterinäärvarustuse muretsemiseks esituste tegemine;

3. õppusel, laagris, rännakul, manöövril ja divisjoni muu õppetöö juures divisjoni hobuste vigastuste puhul esimese abi andmine;

4. hobustega ümberkäimise ja hobuste eest hoolitsemise nõuete selgitamine;

5. loomade gaasikaitsesse puutuvate küsimuste selgitamine;

6. vähemalt üks kord aastas divisjoni oma või temal tasuta kasutada olevate hobuste tasuta järele vaatamine.

§ 246. Divisjonis analoogiliselt malevkonnaga on divisjoni juhatus, revisjonikomisjon ja peetakse ära üld- või esindajatekogu koosolekud.

Divisjoni juhatuse ja revisjonikomisjoni koosseis, ülesanded ja õigused on analoogilised malevkonna juhatuse ja revisjonikomisjoni koosseisuga, ülesannetega ja õigustega (§§ 188 kuni 191 ja 195). Üld- või esindajatekogu koosolekud divisjonis peetakse ära samade organite kohta maksva korra järgi malevkonnas (§§ 191 kuni 194).

14. Patarei.

§ 247. Patarei koosneb kahest lahingrühmast — 46 meest — ja ühest üldrühmast — 20 meest. Patarei minimaalne koosseis on 66 tegevliiget.

Lahingrühmad on: esimene — suurtükirühm, teine — siderühm. Suurtükirühmas on 2 suurtükki, 2 suurtükipealikut, 16 suurtüki numbrit ja 6 sõitjat. Siderühm jaguneb kahte komandosse: telefonistide komando — komando pealik ja 3 töökonda — kokku 10 meest; luurekomando — komando pealik ja 6 meest — kokku 7 meest.

Üldrühma moodustavad majandusmehed, velskerid ja voorimeeskond — kokku 20 meest.

Kui patarei on divisjoni või malevkonna koosseisus, allub ta vastavalt divisjoni või malevkonna pealikule. Kui patareid pole koondatud divisjoni või nende asukohad on üksteisest suuremas kauguses, nii et kooskäimine divisjonile on raskendatud, või on malevas ainult üks patarei, siis võib patarei maleva pealiku loal moodustada enesest majandus-administratiivüksuse, alluvusega vahetult maleva pealikule (üksik patarei).

§ 248. Patarei tegelik ja vastutav juht on patarei pealik, kes määratakse normaalselt suurtükiväe ohvitseridest.

Divisjoni pealiku või malevkonna pealiku kõrval on patarei pealik teiseks kõrgeimaks ja tähtsaimaks kohalikuks kaitseliidu töö ja tegevuse korraldajaks ning elustajaks suurtükiväe alal. Patarei pealikult on eriti nõutav suur armastus kaitseliidu töö ja tegevuse vastu ning eriline aktiivsus ja algatusvõime suurtükialal.

korraldamises, sest patarei pealiku töökorraldamise oskusest on täiel määral olenevad ka töötulemused.

Patarei pealikul peab olema üldine lugupidamine ja poolehoid kohapeal, sest vastasel korral ta ei suuda kaitseliidu tööd küllalt edukalt korraldada. Et patarei on riviüksus, siis tema pealikuks võimaluse korral tuleb määrata ka ohvitser, kes on saanud vastava kaitsevälise ettevalmistuse. Ei ole kohast ohvitseri patarei piires, võib patarei pealikuks määrata ka mõne teise teguvõimsa ja lugupeetud kaitseliitlase-suurtükivälise-mitteohvitseri.

Patarei pealik määratakse ametisse maleva pealiku poolt divisjoni või malevkonna pealiku ettepanekul või iseseisvalt.

Ta ülesanded on:

1. patarei koosseisu komplekteerimine ja õigeaegne teadete andmine vastavalt alluvusele divisjoni, maleva või malevkonna pealikule lähkunute, väljaspoole patarei piire elama asunute, passiivsete jne. liikmete kohta, kes tuleksid kaitseliidu või patarei nimestikest kustutada;

2. patarei rivi- ja eripealikute ning nende abide leidmine ja nende esitamine vastavalt alluvusele divisjoni, malevkonna või otseselt maleva pealikule ametisse kinnitamiseks;

3. patarei igasuguse õppetöö (rivilise ja taktikalise väljaõppe, laskeasjanduse, sportliku ala jne.) korraldamine ja juhtimine ning selleks õigeaegsete kavade koostamine;

4. patarei relvade, laskemoona ja muude patareile väljaantud varade valitsemine;

5. patarei relvade ja laskemoona hoolekan-
de ja ülevaatuste teostamine ja järelevalve kor-
raldamine;

6. patareile laskeharjutuspaikade ja ratsa-
sõidu harjutusplatside leidmine ning nende kor-
rashoiu eest hoolitsemine;

7. endale kahe alatise asetäitja (§ 81)
määramine, nende pühendamine oma ülesan-
deisse, eriti häirekavadesse, juuretulevate täien-
duste ja muudatuste õigeaegne informeerimine
ja oma alatiste asetäitjate nimede ja aadresside
teatamine divisjoni või malevkonna pealikuile,
oma alluvaile pealikuile ja vastavaile kaitsevæe
ja politsei juhtidele;

8. patarei alarmi- ja kaitsekavade välja-
töötamine ning olukorrakohane täiendamine
selleks õigustatud ametisiku juhtnõrde ko-
haselt;

9. patarei pitsati, kaitsekavade ja salajase
kirjavahetuse isiklik hoidmine ning korralda-
mine;

10. naiskodukaitse jaoskonnale ühiseks te-
gevuseks patareiga ülesannete ja tegevusjuht-
nõrde andmine;

11. patarei asjaajamise, arvepidamise ja
aruandmise korraldamine ja järelevalve sel
alal;

12. oma erialal vahetule pealikuile ettepane-
kutega esinemine ja kõigi ülesannete täitmine,
mis vahetu pealiku poolt tema peale pannakse.

§ 249. Patarei pealikul on abi. Patarei pea-
liku abi on patarei pealiku ligem kaastööline ja
abiline tema ametikohuste täitmisel. Patarei
pealiku äraolekul täidab abi tema kohuseid.
Üldiselt patarei pealiku abi ülesanded ja kohused

ning vajalised eeltingimused tema määramiseks (erialaline ettevalmistus) on analoogilised kompanii pealiku abi ülesannetega, kohustega ja määramistingimustega kompaniis (§ 203).

§ 250. Patarei pealikule erialade juhtimisel abiks ja nende alade korraldajaiks võib määrata ametisse patarei pealiku ettepanekul järgmised eripealikud: sekretäri; varahoidja; suurtükimeistri; relvurpealiku; sanitaarpealiku; õppepealiku ja veltveebli.

§ 251. Patarei eripealikute — sekretäri, varahoidja, relvurpealiku, sanitaarpealiku ja õppepealikute — rühmapealiku, veltveebli, rühmapealiku abi ja jaopealiku ning jaopealiku abi (suurtüki-pealiku, komandopealiku ja nende abide) — ülesanded ja kohused ning vajalised eeltingimused nende määramiseks (erialaline ettevalmistus) on analoogilised samanimeliste pealikute ülesannetega, kohustega ja määramistingimustega kompaniis (§§ 204—209).

Suurtükimeistri ja veterinäärpealiku ülesanded, kohused ja erialalise ettevalmistuse nõuded patareis on analoogilised samanimeliste pealikute ülesannetega, kohustega ja erialalise ettevalmistuse nõuetega divisjonis.

Patarei veterinäärpealik on kohustatud vähemalt kaks korda aastas patarei oma või temal tasuta kasutada olevaid hobuseid tasuta järele vaatama.

§ 252. Majandus-administratiivüksuse õigustega patarei juhatuse ja revisjonikomisjoni koosseis, ülesanded ja õigused on analoogilised majandus-administratiivüksuste õigustega kom-

panii samanimeliste organitega (§§ 210—212 ja 215). Patarei üldkoosolekud peetakse korras, nagu see on ette nähtud kompaniile §§ 213—214.

Divisjoni koosseisus olev patarei, kes ei oma majandus-administratiivüksuse õigusi, peab üldkoosoleku § 216 korras.

15. Üksikpatarei.

§ 253. Kui patarei on viidud vahetusse alvusse maleva pealikule, nimetatakse teda üksikpatareiks. Üksikpatarei koosseis on vähemalt:

- lahingkoosseisus — 46 meest ja
- üldrühma koosseisus — 20 meest.

Üksikpatarei maleva pealiku sellekohasel otsusel on majandus-administratiivüksus. Tema juhtimine, pealike määramine jne. sünnib analoogiliselt divisjoniga (§§ 239—246).

16. Eskadron.

§ 254. Eskadroni normaalne koosseis on kolm või neli lahingrühma ja üks üldrühm; viimasesse kuuluvad majandusmehed, sanitaar- ja veterinäärpersonaal. Üldrühma võivad erijagudena kuuluda ka malevlased, kel algajate õppekava on läbi võtmata, toetav-liikmed ja sisekaitse-mehed. Eskadroni minimaalne koosseis on — kaks lahingrühma ilma üldrühmata (analoogia mõttes vaata § 199).

Eskadroni arvuline minimaalne koosseis on 80 tegev-liiget-ratsanikku. Eskadron võib omada maleva pealiku otsusel majandus-administratiivüksuse õigused.

§ 255. Eskadroni tegelik ja vastutav juht on eskadroni pealik, kes määratakse võimaluse korral ratsaväe ohvitseridest. Ta allub vahetult malevkonna pealikule ja temale alluvad kõik eskadroni allüksuste pealikud ja allüksused. Eskadroni pealiku määrab ametisse maleva pealik iseseisvalt või malevkonna pealiku ettepanekul. Eskadroni pealiku ülesanded, kohused ja eeltingimused tema määramiseks on analoogilised kompanii pealiku ülesannetega, kohustega ja määramistingimustega (§§ 200—201).

§ 256. Eskadronis määratakse ametisse eskadroni pealiku abi ja samad eripealikud, mis kompaniis (§ 202). Nende pealikute ülesanded, kohused ja määramistingimused on analoogilised samanimeliste pealikute ülesannetega, kohustega ja määramistingimustega kompaniis (§§ 203—209).

Eskadroni allüksuste (rühma ja jao) ja eripealikud määratakse ametisse maleva pealiku poolt eskadroni pealiku esitamisel.

Peale eelnimetatud pealikute eskadronis määratakse ametisse veel veterinäärpealik, kelle ülesanded, kohused ja määramistingimused on analoogilised suurtükiväe patarei veterinäärpealiku ülesannetega, kohustega ja määramistingimustega (§§ 245 ja 251).

§ 257. Eskadroni allüksuste (lahingrühmade, üldrühma ja jagude) juhtimine ning korraldamine vastavalt kaitseliidu oludele, kaitseväeliste teenistuste (kergekuulipilduja-, löögi- ja teised eriteenistuse jaod) ja kaitseliidu koosseisulistele iseäraldustele (tegev- ja toetav-liikmed,

algajad, kel vastav õppekava on läbi võtmata, ja sisekaitsemehed) sünnib võimalikult analoogiliselt samanimeliste üksustega jalaväes (§§ 219—237).

Ratsajaod (lahingjaod) jagunevad löögi- ja k-jagudeks. Jao normaalses koosseisus on ratsanikke:

- jaopealikuid — 1;
- jaopealiku abisid — 1;
- malevlasi — 8.

Löögijao minimaalne koosseis on 8 malevlast. Ratsajagu, missugune on varustatud püstolkuulipildujaga, võib nimetada pk-jooks. Pk-jao koosseis ja numbrite ülesanded on analoogilised pk-jao koosseisuga ja numbrite ülesannetega jalaväes (§ 230).

Lahingrühma normaalne koosseis on 4 jagu, neist kaks kergekuulipilduja- ja kaks löögijagu. Minimaalselt rühmas peab olema 3 löögijagu, neist üks varustatult püstolkuulipildujaga või ilma selleta. Arvuliselt rühmas peab olema vähemalt 32 tegev-liiget-ratsanikku.

§ 258. Majandus-administratiivüksuse õigustega eskadronis on juhatus ja revisjonikomisjon, mille koosseis, ülesanded ja õigused on analoogilised majandus-administratiivüksuste õigustega kompanii samanimeliste organitega (§§ 210—212 ja 215). Eskadronis peetakse ära üld- või esindajatekogu koosolekud (§ 192). Nende organite ülesanded ja koosolekute pidamise kord on analoogilised majandus-administratiivüksuse õigustega kompanii samanimeliste organite ülesannetega ja koosolekute pidamise korruga (§§ 213 ja 214). Esindajate-

kogu koosolekud peetakse ära §§ 191—194 ettenähtud korras.

Eskadron, kes ei oma majandus-administratiivüksuse õigusi, peab üldkoosolekut käesoleva kodukorra § 216 korras.

17. Üksikeskadron.

§ 259. Kui eskadron on viidud vahetusse alluvusse maleva pealikele, nimetatakse teda üksikeskadroniks. Üksikeskadroni organisatsiooniline ja arvuline koosseis on sama, mis eskadronis (§ 254).

Üksikeskadronil maleva pealiku sellekohasel otsusel on majandus-administratiivüksuse õigused ja tema juhtimine on analoogiline üksiklaskurkompaniiga (§ 217).

Peale üksiklaskurkompaniile ettenähtud eripealike määratakse üksikeskadronis ametisse veel veterinäärpealik, kelle ülesanded, kohused ja määramistingimused on analoogilised patarei veterinäärpealiku ülesannetega, kohustega ja määramistingimustega (§§ 245 ja 251).

18. Üksikratsarühm.

§ 260. Kui ratsarühm on viidud vahetusse alluvusse malevkonna või maleva pealikele, nimetatakse teda üksikratsarühmaks. Üksikratsarühma organisatsiooniline ja minimaalne arvuline koosseis on sama, mis harilikus ratsalahingrühmas (§ 257).

Üksikratsarühm võib maleva pealiku otsusel omada majandus-administratiivüksuse õigused. Tema juhtimine ja pealike määramine sünnib analoogiliselt üksiklahingrühmaga jalaväes (§ 227).

Peale jalaväe üksiklahingrühmale ettenähtud eripealikute määratakse üksikratsarühma ametisse veel veterinäärpealik, kelle ülesanded ja määramistingimused on analoogilised patarei veterinäärpealiku ülesannetega, kohustega ja määramistingimustega (§§ 245 ja 251).

19. Ratsakomando.

§ 261. Ratsakomandod moodustatakse malevkondade, kompaniide ja neile vastavate üksuste juures. Ta koosseisus on vähemalt k-do pealik, k-do pealiku abi ja 6 malevlast. Ratsakomando tegelik ja vastutav juht on komando pealik. Ratsakomando pealik allub vahetult selle üksuse, mille koosseisu ta kuulub, pealikule ja ta määratakse ametisse maleva pealiku poolt iseseisvalt või üksuse pealiku ettepanekul.

Ratsakomando pealiku ja tema abi ülesanded, kohused ja määramistingimused on analoogilised üksikratsarühma pealiku ja tema abi ülesannetega, kohustega ja määramistingimustega (§ 260).

Kui ratsakomando jaguneb jagudesse, siis alluvad jaopealikud vahetult komando pealikule. Ratsajaopealiku ülesanded ja kohused jao juhtimisel on analoogilised jalaväe jaopealiku ülesannetega ja kohustega (§§ 236 ja 237).

Ratsajagude moodustamisel tuleb silmas pida § 257 toodud nõudeid.

20. Orkester.

§ 262. Kaitseliidu orkestrid asutatakse malevate, malevkondade või teiste majandus-ad-

ministratiivüksuste juures kaitseliidu üksuste ja võimaluste piirides ka kohaliku seltskondliku elu muusikaliste tarvete rahuldamiseks. Orkestrid võivad endist maleva pealiku loal moodustada majandus-administratiivüksused.

Majandus-administratiivüksuse õigusteta orkestri liikmed kuuluvad selle kaitseliidu üksuse koosseisu, kelle juures orkester töötab.

§ 263. Kaitseliidu orkester võib esineda ainult siis, kui ta on laitmatus kaitseliidu vormiriietuses.

Kaitseliidu orkestri liikmed on kohustatud tasuta esinema:

1. kaitseliidu aasta- ja pidupäevadel, paraadidel, aktustel, jalutuskäikudel ja kaitseliitlaste matustel;

2. oma üksuse piduõhtutel, õppustel ja teistel esinemistel, kuhu üksuse pealiku poolt on orkester välja käsutatud;

3. kaitseliidu, naiskodukaitse, noorte, maleva või oma üksuse töö või tegevuse juures (manöövreis, võistlustel jne.) sellekohase korralduse põhjal;

4. teistel kordadel — kaitseliidu, riikliku või kohaliku tähtsusega sündmuste puhul, — kui seda peab võimalikuks maleva või üksuse pealik, kellele orkester allub.

§ 264. Orkestri tegelik ja vastutav juht on orkestri pealik. Ta määratakse ametisse maleva pealiku poolt iseseisvalt või selle üksuse pealiku ettepanekul, kelle juures orkester töötab.

Orkestri pealiku ülesanded on:

1. orkestri koosseisu komplekteerimine mängijatega ja õpilastega;

2. orkestri liikmeile muusikaliste õppuste ja harjutuste korraldamine;
3. orkestri juhatamine mängudel ja kõikidel esinemistel;
4. orkestri kui riviüksuse juhatamine;
5. orkestri pillide ja muu vara valitsemine ning hooldamine;
6. orkestrile maksuliste mängude hankimine;
7. hoolitsemine meeskonna vormiriiete eest;
8. orkestri tegevuse aruannete õigeaegne koostamine ja esitamine;
9. oma erialal vahetule pealिकule ettepanekutega esinemine ja kõigi ülesannete täitmine, mis vahetu pealiku poolt tema peale pannakse.

§ 265. Orkestris määratakse ametisse: orkestri pealiku abi ja sekretär.

Esitused orkestri pealiku abi ja sekretäri ametisse määramiseks maleva pealिकule teeb orkestri pealik alluvuse korras.

§ 266. Orkestri pealiku abi, kes ühtlasi on ka majanduspealikuks, ülesanded on:

1. orkestri juhi abistamine ta ülesandeis, eriti aga orkestrile sissetulekute ja maksuliste mängude hankimise alal;
2. orkestri juhi kohuste täitmine viimase äraolekul.

§ 267. Orkestri sekretäri (ühtlasi varahoidja) ülesanded on:

1. orkestri asjaajamise, noodikogu, raamatute, dokumentide ja arhiivi korraldamine;
2. sissetulevate ja väljaminevate kirjade registreerimine;

3. tähtajaliste teadaannete koostamine ja õigel ajal esitamine;
4. orkestri meeskonna nimestiku pidamine;
5. orkestrile sissetuleva varustuse vastuvõtmine ja väljasaadetava varustuse väljasaatmine;
6. orkestri pealiku poolt kinnitatud kava järele orkestri meeskonnale varustuse väljajagamine;
7. orkestri vararaamatu pidamine.

§ 268. Orkestri liikmed maleva pealiku otsusel võivad olla varustatud relvadega.

Relvakandjana on iga orkestrant kohustatud osa võtma:

- igast alarmikorras kokkukutsumisest;
- igast kontrollkogunemisest;
- karikavõistlusest ja
- aasta jooksul vähemalt ühest laskeharjutusest.

Selle sõjalise ettevalmistuse teostajaks määratakse igasse orkestrisse maleva pealiku poolt ametisse õ p p e p e a l i k, kas orkestri koosseisust või väljaspoolt.

Orkestri õppepealiku ülesanded on:

1. orkestrile rivilise ja muu kaitsevälise ettevalmistuse andmine ja selleks õppuste ja laskeharjutuste korraldamine kas iseseisvalt või koos mõne riviüksusega;
2. alarmi ülesannete selgitamine;
3. orkestri relvade, laskemoona ja muu sõjalise varustuse hoolekande järelevalve teostamine ja relvade ülevaatuse korraldamine;
4. orkestri õppuste päevaraamatu pidamine;

5. laskejuhatajana tegutsemine.

Orkestri liikmed on kohustatud läbi tegema vajalised riviõppused, hoolimata sellest, kas nende relv on välja antud või mitte.

§ 269. Majandus-administratiivüksuse õigustega orkestris juhatuse ja revisjonikomisjoni valimine ja töökord on sama, mis samanimelistes organites üksikus rühmas (§ 227).

Orkestri üldkoosolekud peetakse §§ 213, 214 ettenähtud korras.

Orkestri juhatuse ülesanded on:

1. hoolitsemine orkestri sissetulekute eest;
2. orkestri aastaaruande ja eelarve koostamine ja üldkoosolekule esitamine;

3. orkestri liikmete vastuvõtmine ja eemaldamine maleva pealiku kinnitusel;

4. mängutasu ühe osa jaotamine orkestri meeskonna vahel maleva pealiku või malevkonna pealiku (vastavalt orkestri alluvusele) poolt kinnitatud tasunormide kohaselt. Neis orkestreis, kes ei oma majandus-administratiivüksuse õigusi, orkestri juhatuse ülesandeid täidab selle üksuse juhatus, kelle juures orkester töötab.

§ 270. Orkestrite üksikasjaline sisekorraldus määratakse kindlaks erikorraga, mis kinnitatakse maleva pealiku poolt iga orkestri kohta eraldi.

21. Eriüksused.

§ 271. Erialaliste ülesannete täitmiseks võib asutada malevate, malevkondade, divisjonide, patareide, kompaniide ja eskadronide juures eriüksusi, s. o. kuulipilduja-, side-, gaasi-, suusk-rattur-, mere-, õhu- või teiste

erialade kohaseid kompaniisid, rühmi, jagusid ja komandosid.

Eriüksuste (kompanii, rühma, jao, komando) minimaalne arvuline koosseis ei või olla vähem vastavast jalaväe riviüksuse arvulisest koosseisust.

§ 272. Eriüksused:

1. vahetu alluvusega maleva pealikule omavad maleva pealiku loal majandus-administratiivüksuse õigused ja nende juhtimine vastavalt organisatsioonilisele koosseisule ja arvulisele suurusele sünnib analoogiliselt üksiklaskurkompaniiga (§ 217) või üksikrühmaga (§ 227);

2. vahetu alluvusega malevkonna pealikule võivad maleva pealiku loal omada majandus-administratiivüksuse õigused ja nende juhtimine sünnib analoogiliselt üksikrühmaga (§ 227);

3. vahetu alluvusega kompanii pealikule juhitakse vastavalt jalaväe rühmale või jaole (§§ 219—237).

22. Ajutised koondused.

§ 273. Väljaõppe, manöövri, laagri, võistluste jne. eesmärgil võib moodustada mitme üksuse nimekirjas seisvaist kaitseleitlasist ajutisi koondusi — rügemente, pataljone, kompaniisid, rühmi, komandosid, jagusid või neile vastavaid üksusi (patareisid, eskadrome jne.).

Ajutiste koonduste ja nende allüksuste pealike, pealike abide ja eripealike õigused ja kohused on analoogilised vastavate alatiste

üksuste pealike, pealike abide ja eripealike õigustega ja kohustega ajal, kui ajutine koondus ja selle allüksused tegelikult seisavad esimeste (s. o. ajutisse koondusse määratud pealike, pealike abide ja eripealike) käsutuses.

IV. DISTSIPLIIN.

1. Üldised alused.

§ 274. Distsipliin kaitseliidus avaldub:

— kaitseliitlaste selges arusaamises oma kohustest, mis on kindlaks määratud kaitseliidu põhikirjas ja kodukorras;

— oma kohuste ja pealike käskude kohusetruus, kiires ja täpses täitmisel;

— kaitseliitlaste viisakas ja korrektne esinemine ja käitumine.

§ 275. Käskude mittetäitmise, kaitseliitu kandvate mõtete, distsipliini ja kodukorra reeglite vastu eksimise, lodeva teenistuskohuste täitmise, ebaviisaka ja ebakorrekse esinemise ja käitumise eest karistatakse kaitseliitlasi distsiplinaarselt käesolevas kodukorras määratud alusel.

§ 276. Kaitseliitlaste üleastumise hindamise ja karistuse määramise õigus on ainult nende otsesel pealikul (§ 25).

Pealike õigused karistamise alal distsipliin

linaarkorras lähevad automaatselt üle ka nende kohuste täitjaile.

Eripealikud (§ 27) võivad karistada ainult neile otseselt alluvate üksuste koosseisu kuuluvaid kaitseliitlasi. Teiste kaitseliitlaste suhtes eripealik teeb karistamise ettepaneku vastavale üksuse pealikule.

Igavanem (§§ 28 ja 29) on kohustatud kaasa aitama distsipliini ja korra säilitamiseks kaitseliitlaste seas ja ta peab nooremate tähelepanu juhtima nende distsipliinivastastele tegudele, kui neid ette tuleb, kutsudes neid korrale. Igasugune tegevusetus ja lõtvus vanema poolt seal, kus on vaja kaitseliitlasi nende eksimuste puhul korrale kutsuda, loetakse vanemale teenistuskohuste rikkumiseks.

Vanem, tarvitades abinõusid üldise distsipliini rikkumise takistamiseks ja lõpetamiseks, omab mitte ainult õiguse, vaid ka kohustuse selleks.

§ 277. Karistuse määramisel tuleb silmas pidada järgmist:

1. pealik määrab karistuse õiglaselt ja erapooletult, mitte aga viha, ägeduse, isiklike vahetõrgete ega mõne muu meeleliigutuse mõjul;

2. enne karistuse määramist peab pealik oma käsualuse süü kohta jõudma kindlale selgusele. Kui tekib kahtlus süü suuruse ja sellega ühenduses seisva olukorra kohta, siis on soovitatav lasta toimetada selgitav ülekuulamine või juurdlus;

3. kui karistuse määramine esitatakse kaitseliidu ülemale, siis peab esitusele lisatama juurdlus;

4. distsiplinaarkaristus peab vastama süü suurusele; karistuse suuruse ja laadi määramisel peab võetama arvesse:

— üleastumise iseloom;

— sellega ühenduses olevad tingimused ja olukord;

— süüdlase minevik ja ta harilik käitumine;

— neis üleastumistes, mis puutuvad teenistuskohustesse, teenistuses viibimise aeg ja süüdlase teenistuslikud kogemused;

— süüdlase iseloom ja psüühika;

— ühesuguste üleastumiste kordumised;

— üleastumise toimepanekud käsualuste juuresolekul;

— üleastumise toimepanekud teenistuskohuste täitmisel ja eriti veel siis, kui varem sellegaadiliste üleastumiste eest oli hoiatatud;

— kui üleastumine sisaldab asjaolusid, mis võivad tekitada korralagedust või heita halba varju kaitseliidu või kaitseliidu ettevõtte peale kaaskodanike silmis;

5. on keeldud ühe süüteo eest määrata mitut karistust, välja arvatud juhtumid, kus kõrgem pealik kõvendab distsiplinaarkaristust, kui ta leiab, et lähema ülema poolt määratud karistus on nõrk;

6. mitme ühel ajal avalikuks tulnud üleastumise pärast võib süüdlasele määrata iga üleastumise eest karistuse eraldi või kõikide eest ühiselt.

§ 278. Pealik võib määrata karistusi ainult temale antud võimu piirides. Kui ta leiab, et distsiplinaar-

karistused, mis kuuluvad tema võimupiiri, ei ole küllalt vastavad üleastumise tähtsusele, siis ta võib esitada karistuse määramise oma vahetule pealikule.

§ 279. Kõrgem pealik määrab vahetult distsiplinaarkaristuse:

1. kui üleastumine on pandud toime tema silma all või temale teatavaks saanud ja ta ei ole karistuse määramist annud süüdlase lähema pealiku hooleks;

2. kui süütegu on pandud toime mitme isiku poolt, kes kuuluvad mitmesse temale alluvasse üksusse;

3. kui lähem pealik esitab karistuse määramise temale otsustamiseks;

4. kui lähem pealik on jätnud kaitseliitlase süüteo eest karistamata.

Kõrgem pealik võib kõvendada distsiplinaarkaristust, kui ta leiab, et lähema pealiku poolt määratud karistus on nõrk.

§ 280. Kõrgemal pealikul ei ole õigust muuta noorema pealiku poolt määratud distsiplinaarkaristust selle valjuse tõttu.

Kõrgem pealik on kohustatud muutma lähema pealiku poolt määratud karistuse, kui viimane on oma võimupiiridest üle astunud või kui karistus on määratud üleastumise eest, mida karistatu ei ole toime pannud.

§ 281. Kui distsiplinaarkaristus on määratud, annab pealik, kes karistuse on määranud, sellest teada või käseb sellest teatada karistatule.

§ 282. Kohtuvõimude poole kaitseliitlased omavaheliste arusaad

matuste, mis on tekkinud kaitseliidu töös ja tegevuses või on tingitud või kuidagi seoses kaitseliidu elu-oluga, lahendamiseks ei pöördu. Kõik säärased omavahelised arusaamatused tuleb lahendada ettekande korras oma peres.

Pöördub siiski keegi kaitseliitlane, hoolimata eeltoodud põhimõttest, kohtuvõimude poole, siis heidetakse ta viivitamata vastava juhatuse otsusel kaitseliidust välja (§ 87).

2. Distsiplinaarkaristused ja pealike distsiplinaarvõimu piirid.

§ 283. Distsiplinaarkaristused kaitseliidus jagunevad üld- ja erikaristusteks.

1. Üldkaristused on: noomitus; kaitseliidu teenistustoimkonda määramine väljaspool järjekorda; ümberpaigutamine alamale ametikohale; ametikohalt eemaldamine; ajutiselt kaitseliidust eemaldamine ja kaitseliidust väljaheitmine.

2. Erikaristused on: ajutiselt kaitseliidu rinnamärgi kandmise keelmine; ajutiselt pidudest või võistlustest osavõtu keelmine ja ajutiselt relva äravõtmine.

§ 284. Noomitus avaldatakse:

1. nelja silma all;
2. kirjalikult — salajase või isikliku kirjaga;

3. vastava kogu ees, s. o.:

— malevlasele — vähemalt 3 kaitseliitlase juuresolekul, ja

— pealikule või pealiku abile — vähemalt kahe temale vastava või kõrgema pealiku või pealiku abi juuresolekul;

4. rivi ees:

5. käskkirjas.

Noomituse avaldamine seisab selles, et karistatavale seletatakse tema süü ja öeldakse (kirjutatakse): avaldan noomituse.

Meeletuletust või tähelepanu juhtimist eksituse ja teenistuskohuste rikkumise peale ei loeta distsiplinaankaristuseks.

§ 285. Teenistustoimkonda määramine sünnib väljaspool harilikku järjekorda.

§ 286. Ümberpaigutamine alamale ametikohale seisab selles, et pealik eemaldatakse oma ametikohalt ja määratakse ühe või rohkem astme võrra madalamale ametikohale.

§ 287. Ametikohalt eemaldamine seisab selles, et pealik tagandatakse oma ametikohalt ja arvatakse malevlaseks.

Ametikohalt eemaldamine ei võta karistatud pealikult jäävalt õigusi tulevikus pealikuks määratud saada.

§ 288. Ajutiselt eemaldamine kaitseliidust seisab selles, et kaitseliitlaselt võetakse ajutiselt ära relvad, liikmekaart, varustus ja et tal pole lubatud selle aja kestusel täita kaitseliitlasele ettenähtud teenistuskohuseid.

Karistuse kandmise ajal on karistatul keeldud kanda kaitseleidu vormi, märke ja kasutada kaitseleidu poolt temale antud soodustusi ning esineda kaitseleitlasena.

Karistusaja möödumisel saab ta kõik kaitseleidlase õigused tagasi.

Ajuliselt eemaldamine kaitseleiidust avaldatakse vastavalt maleva või malevkonna pealiku käskkirjas.

§ 289. Suuremate süütegude eest kaitseleitlane heidetakse kaitseleiidust välja. Väljaheitmise otsuse teeb selle üksuse juhatus, kes otsustab kaitseleitu vastuvõtmise. Üksuse juhatuse otsus esitatakse kinnitamiseks maleva pealikule.

Kaitseleiidust väljaheitmise õigus on ka maleva pealikul.

Väljaheidetute nimed avaldatakse kaitseleidu ülema ja malevate käskkirjades.

§ 290. Erikaristused määratakse peamiselt süütegude eest, mis kaitseleitlased on korda saanud vormi, relva, rinnamärgi jne. kandmisel või ebasüüdsalt tarvitamisel. Pidudest või võistlustest osavõtu keelmine määratakse süütegude eest, mis on aset leidnud kaitseleidu või teiste organisatsioonide pidudel, pidulikel koosviibimistel või võistlustel.

Relva äravõtmine seisab selles, et karistatu karistusaja välteks annab oma hooldamisel oleva relva üle oma vahetule pealikule. Ei too karistatu ise relva ära, on vahetu pealik kohustatud oma algatusel karistatult relva ära võtma, kandes sellest siis ühtlasi ette k-do järjekorras.

§ 291. Pealikuil on õigus malevlasile distsiplinaarkaristusi määrata järgmiselt:

Karistused Pealikud	Noomitus	K u n i					
		Teenistustoimkonda määramine väljaspool järjekorda	Ajutiselt kaitseliidu pidudest ja võistlustest osavõtu keelmine	Ajutiselt kaitseliidu rünnamärgi kandmise keelmine	Ajutiselt relva äravõtmine	Ajutiselt kaitseliidust eemaldamine	Kaitseliidust väljabeitmine
Jaopealikul	Neljasilma all, vastava kogu või rivi ees, suuliselt . .	—	—	—	—	—	—
Rühmapealikul	Neljasilma all, vastava kogu või rivi ees, suuliselt . .	1	—	—	—	—	—
Kompaniipealikul	Neljasilma all, vastava kogu või rivi ees, suuliselt või kirjalikult .	2	2 kuud	2 kuud	2 kuud	—	—
Pataljoni- pealikul	Neljasilma all, vastava kogu või rivi ees, suuliselt, kirjalikult või käskkirjas .	3	2 kuud	2 kuud	2 kuud	—	—
Malevkon- napealikul (resp. üksikpataljoni pealikul)	Neljasilma all, vastava kogu või rivi ees, suuliselt, kirjalikult või käskkirjas .	4	3 kuud	3 kuud	3 kuud	3 kuud	—

Karistused Pealikud	Noomitus	Teenistusloimkonda määramine väljaspool järjekorda	Ajutiselt kaitseliidu pidudest ja võistlustest osavõtu keelmine	Ajutiselt kaitseliidu rinnamärgi kandmise keelmine	Ajutiselt relva äravõtmine	Ajutiselt kaitseliidust eemaldamine	Kaitseliidust väljajaitmine
Maleva- pealikul	Nelja silma all, vastava kogu või rivi ees, suuliselt, kirjalikult või käskkirjas .	4	4 kuud	4 kuud	4 kuud	4 kuud	Ja
Kaitseliidu ülemal	Nelja silma all, vastava kogu või rivi ees, suuliselt, kirjalikult või käskkirjas .	4	6 kuud	6 kuud	6 kuud	6 kuud	—

§ 292. Pealikuil on õigus alluvaile pealikuile distsiplinaarkaristusi määrata:

Karistused Pealikud	Noomitus	Teenistusloimkonda määramine väljaspool järjekorda	Ajutiselt kaitseliidu pidudest ja võistlustest osavõtu keelmine	Ajutiselt kaitseliidu rinnamärgi kandmise keelmine	Ajutiselt relva äravõtmine	Ajutiselt kaitseliidust eemaldamine	Kaitseliidust väljajaitmine
1. Rühmapealikul: jaopealikuile, ta abile ja neile vastavaile pealikuile	Nelja silma all või vastava kogu ees . .	—	—	—	—	—	—

K u n i

Karistused Pealikud	Noomitus	Teenistustoimkonda määramine väljaspool järgkorda	Ajutiselt kaitseliidu pidudest ja võistlustest osavõtu keelmine	Ajutiselt kaitseliidu rinnamärgi kandmise keelmine	Ajutiselt relva äravõtmine	Ajutiselt kaitseliidust eemaldamine	Kaitseliidust väljaheitmine
2. Kompanii- pealikul: a. jaopea- likule, jaopealiku abile ja neile vas- tavaile pealikuile.	Nelja silma all või vastava kogu ees, suu- liselt või kir- jalikult . . .	2	—	—	—	—	—
b. rühmapeali- kule, veltveebli- le ja rühmapealiku abile ning neile vastavaile peali- kuile	Nelja silma all või vastava kogu ees, suu- liselt või kir- jalikult . . .	1	—	—	—	—	—
3. Pataljonipea- likul:	Nelja silma all või vastava kogu ees, suu- liselt, kirjali- kult või käsk- kirjas	3	2 kuud	2 kuud	2 kuud	—	—
a. jaopealikul, jaopealiku abile ja neile vastavaile pealikuile b. rühmapeali- kule, veltveebli- le ja rühmapealiku abile ja neile vasta- vaile pealikuile . c. kompaniipea- likule, kompanii- pealiku abile ja neile vastavaile pealikuile	” ”	2 —	1 — kuu	1 — kuu	1 — kuu	— — —	— — —
4. Malevkonna- pealikul: (resp. üksikpataljoni pealikul):		—	—	—	—	—	—

Karistused Pealikud	Noomitus	Teenistustoimkonda määramine väljaspool järjekorda	Ajutiselt kaitseliidu pidudest ja võistlustest osavõtu keelmine	Ajutiselt kaitseliidu rinnamärgi kandmise keelmine	Ajutiselt relva äravõtmine	Ajutiselt kaitseliidust eemaldamine	Kaitseliidust väljajähtmine

		K u n i					
a. jaopealikule, jaopealiku abile ja neile vastavaile pealikuile . . .	Nelja silma all või vastava kogu ees, suu- liselt, kirjali- kult või käsk- kirjas	4	3 kuud	3 kuud	3 kuud	3 kuud	—
b. rühmapeali- kule, veltveebli- le, rühmapealiku abi- le ja neile vasta- vaile pealikuile .	”	3	2 kuud	2 kuud	2 kuud	2 kuud	—
c. kompaniipea- likule, kompanii- pealiku abile ja neile vastavaile pealikuile	”	—	—	—	—	—	—
d. pataljoni- pealiku abile ja neile vastavaile pealikuile	”	—	—	—	—	—	—
5. Malevapeali- kul:	Nelja silma all või vastava kogu ees, suu- liselt, kirjali- kult või käsk- kirjas.	4	4 kuud	4 kuud	4 kuud	4 kuud	Ja
a. jaopealikule, jaopealiku abile ja neile vastavaile pealikuile	”	4	4 kuud	4 kuud	4 kuud	4 kuud	Ja
b. rühmapeali- kule, veltveebli- le, rühmapealiku abi- le ja neile vasta- vaile pealikuile .	”	4	4 kuud	4 kuud	4 kuud	4 kuud	Ja

Karistused	Noomitus	Teenistustoimkonda määramine väljaspool järjekorda	Ajutiselt kaitseliidu pidudest ja võistlustest osavõtu keelmine	Ajutiselt kaitseliidu rinnamärgi kandmise keelmine	Ajutiselt relva äravõtmine	Ajutiselt kaitseliidust eemaldamine	Kaitseliidust väljabeitmine
c. kompanii-pealikule, kompaniipealiku abile ja neile vastavaile pealikuile; . . .	Nelja silma all või vastava kogu ees, suuliselt, kirjalikult või käskkirjas	—	3 kuud	3 kuud	3 kuud	3 kuud	Ja
d. pataljoni-pealikule, pataljoni-pealiku abile ja neile vastavaile pealikuile; . . .	„	—	3 kuud	3 kuud	3 kuud	3 kuud	—
e. malevkonna-pealikule (resp. üksikpataljoni pealikule), malevkonnapealiku abile ja neile vastavaile pealikuile .	„	—	3 kuud	3 kuud	3 kuud	3 kuud	—
6. Kaitseliidu ülemal:							
a. jaopealikule, jaopealiku abile ja neile vastavaile pealikuile; . .	„	4	6 kuud	6 kuud	6 kuud	6 kuud	—
b. rühmapealikule, veltveeblile rühmapealiku abile ja neile vastavaile pealikuile;	„	4	6 kuud	6 kuud	6 kuud	6 kuud	—
c. kompanii-pealikule, kompanii-pealiku abile ja neile vastavaile pealikuile; . . .	„	—	6 kuud	6 kuud	6 kuud	6 kuud	—

Karistused	Noomitused	Teenistustoimkonda määramine e väljaspool järgkorda	Ajutiselt kaitseleidu pidudest ja võistlustest osavõtu keelmine	Ajutiselt kaitseleidu rinnamärgi kandmise keelmine	Ajutiselt relva äravõtmine	Ajutiselt kaitseleidust eemaldamine	Kaitseleidust väljaheitmine
Pealikud							

d. pataljonipealikule, pataljoni-
pealiku abile ja
neile vastavaile
pealikuile; . . .
e. malevk.-pealikule (resp. üksik-
peal.) , malevkonna-
pealiku abile ja neile
vastavaile pealikuile

Nelja silma all
või vastavako-
gu ees, suuliselt,
kirjalikult
või käskkirjas

K u n i

—	4 kuud	4 kuud	4 kuud	4 kuud	—
—	4 kuud	4 kuud	4 kuud	4 kuud	—

§ 293. Ümberpaigutamine alamale ametikohale ja ametikohalt eemaldamine sünnib kaitseleidu ülema või maleva pealiku otsusel, vastavalt karistatava pealiku ametikohale.

Ümberpaigutamise või ametikohalt eemaldamise algatus võib tulla karistatava vahetult või kõrgemalt pealikut.

§ 294. Kaitseleidlase kustutamist üksuse ja kaitseleidu nimestikest loiu töö ja tegevuse eest kaitseleidus või kaitseleidlase elama asumise puhul väljaspoole oma üksuse piire, mis takistab tal edukalt osa võtta oma üksuse juhtimisest või selle tööst ja tegevusest, ei loeta distsiplinaar-
karistuseks.

Enne nimekirjast kustutamist juhitakse kaitseleidlase tähelepanu ühekordse kirjaliku meeletuletusega ta loiu tööle.

Väljaspoole üksuse piire elama asunud kaitseliitlasele kustutamiseks ei saadeta kirjalikku meeletuletust (§§ 61, 62, 191, 201, 220, 225, 248).

§ 295. Kaitseliidu ülema ja maleva pealiku poolt määratud distsiplinaarkaristused kantakse sisse kaitseliitlase teenistuskirja.

3. Kiitused.

§ 296. Kõigil pealikul oma alluvate kohta on õigus neile eeskujuliku teenistuse eest avaldada kiitust suuliselt, kirjalikult ja — kel on käskkirjad — ka käskkirjas.

Kaitseliidu ülema ja maleva pealiku poolt avaldatud kiitused kantakse sisse kaitseliitlase teenistuskirja.

Eeskujuliku ja agara teenistuse eest võib väärilisi kaitseliitlasi, kes omavad nõutavad juhtimisoskused, viia edasi nende teenistusredelil.

Väärtuslikumate teenete eest võib kaitseliitlasi panna ette Valgeristi või Kotkaristi saamiseks korras, nagu see on ette nähtud Valgeristi ja Kotkaristi kodukorras.

4. Kaebused.

§ 297. Iga kaitseliitlane omab kaebuse teel võimaluse kaitsta oma rikutud õigusi.

§ 298. Kaitseliitlased avaldavad kaebusi alluvuse korras.

§ 299. Kaebused on suulised ja kirjalikud. Suuline kaebus kirjutatakse kaebuse vastuvõtja poolt üles ja kirjutatakse alla selle avaldaja ja vastuvõtja poolt.

Kirjalik kaebus peab olema alla kirjutatud

kaebaja poolt ja peale kaebuse sisus peab olema näidatud:

1. kellele see avaldatakse;
2. kelle poolt see on avaldatud;
3. kaebaja ametikoht.

§ 300. Valekaebuste avaldamine on keeldud. Et hoiduda põhjendamata ja seadusevastasest kaebusest, peab kaebaja enne kaebuse avaldamist otsima õiendusi seadustes, määrustes ja kodukorras või küsima nõu pealikut või õppepiirkonna instruktoreilt.

Kaebused avaldatakse kahe nädala jooksul, arvates kaebuse põhjuse tekkimise või karistuse määramise otsuse teadasaamise päevast.

Kaebus loetakse avaldatuks, kui ta sel tähtajal on postile või pealikule antud.

Kaebuse avaldamine või sisseandmine ei lüka edasi määratud karistuse kandmist kuni kaebuse lahendamiseni.

§ 301. Lubamatu on:

1. avaldada kaebusi kaitseliidu teenistuskohuste täitmise ajal;
2. kaevata distsiplinaarkaristuse valjuse pärast;
3. tõsta kaebusi teiste eest ja ühiselt;
4. koguneda või pidada koosolekuid kaebuste avaldamiseks;
5. üldkaebuste ja üldmürgukirjade koostamine ja allkirjade korjamine;
6. kaitseliidu teenistusega seotud kaebuste või mürgukirjade avaldamine väljaspool kaitseliitu seisvaile isikuile ja ajakirjandusele;
7. anonüümkaebuste avaldamine.

§ 302. Kaebused distsiplinaankaristuste seadusevastase määramise kohta on põhjendatud:

1. kui karistus on määratud eksikombel, süütule, või

2. kui karistaja pealik on astunud üle oma võimupiiride.

§ 303. Kaebus normaalselt avaldatakse oma vahetule pealikule.

Oma vahetu ja kõrgemate otseste pealikute peale kaebused avaldatakse kaebealuse vahetu pealiku nimele kaebaja vahetu pealiku kaudu.

Kaebused vanemate (mitte otseste pealikute) peale avaldab kaebaja oma otsesele pealikule.

Erielistel motiividel võib avaldada kaebusi ka mitte oma vahetu pealiku, vaid temale järgneva kõrgema pealiku kaudu. Säärasel korral peab kaebuses ära tähendama motiivid, mille põhjal kaebaja kaebuse esitab mitte oma vahetule pealikule.

§ 304. Pealikud on kohustatud vastu võtma ja viivituseeta lahendama nende võimupiiridesse kuuluvad kaebused või need komando korras lahendamiseks saatma edasi oma vahetule pealikule.

§ 305. Kaebuse kohta tehtud otsus kuulutatakse viivitamata nii kaebealusele kui ka kaebajale.

Kaebealune, kes oma kaebuse peale ühe kuu jooksul otsust või teadet ei ole saanud, on õigustatud selle kohta teateid küsima vahetu pealiku või pealiku kaudu, kellele kaebus esitati.

§ 306. Edasi kaevata kord otsustatud kaebuse asjus võib seitsme päeva jooksul, arvates

otsuse teadasaamise päevast. Edasikaebus saadetakse kaebuse otsustanud vahetule pealikule, s. o. järgmisele kõrgemale pealikule.

Edasikaebuses peavad olema ära tähendatud motiivid, mille põhjal kaebaja otsusega pole rahule jäänud.

Edasikaebuse õigus kuulub ka sellele kaitseliitlasele, kelle peale kaebus oli tõstetud.

V. TSEREMOONIAD JA TRADITSIOONID.

1. Üldised alused.

§ 307. Kaitseliidu tseremooniate üldiseks eesmärgiks on anda võimalikult rohkem pidulikust või pühaliku talituse ilmet teatavale sündmusele, mille suurt tähtsust on tarvis mõjuvalt rõhutada kaitseliitlasile ja kaaskodanikele.

Tseremooniais avalduvad kaitseliidu kombed ja traditsioonid, mis mõjuvad kasvatuslikult, väljendavad kuuluvust ühisesse peresse, kõvendavad organisatsiooniliselt sisemist sidet ja teenivad lugupidamist kaaskodanike silmis.

Kõigil neil juhtumel peab kaitseliit esinema korralikkuse, mehisuse ja jõu eeskujuna.

§ 308. Kaitseliidu tseremooniad avalduvad paraadides, esinemistes lugupidamise- või auavaldamistes, aktustes, pidulikes jumalateenistustes, jalutuskäikudes ja teistes esinemistes, mis korraldatakse riiklike, rahvuslike ja kaitseliidu enda sündmuste, pidustuste ja mälestuspäevade, samuti ka tähtsamate riigi ja Eesti avalike tegelaste tähtpäevade puhul.

2. Üksused ja toimkonnad tseremooniaiks.

§ 309. Üksused ja toimkonnad tseremooniaiks on: aukompanii, auvahtkond, eskort, spaleerid, käsunduspealik, paraadidel väljapandavad liinurid, matmise toimkonnad ja mitmesugused muud tseremooniaiks määratavad toimkonnad või üksikud toimkondlased.

§ 310. Aukompanii määratakse Riigivanemale ja Kaitsevägede Ülemjuhatajale nende sõitudel kaitseliidu, kaitseliidu üksuste või kohapealsete organisatsioonide kutsel kaitseliidu, riiklikele või rahvuslikele sündmustele ja pidustustele.

Kui Riigivanem või Kaitsevägede Ülemjuhataja sõidab kohtadele — riiklikele või rahvuslikele sündmustele — teiste organisatsioonide kutsel, siis vastuvõtmise ja auavaldamise tseremoonia koostatakse ühiselt kutsuja organisatsiooniga.

Laagreis ja teistel juhtumel, kus kaitseliit asub koondatud olukorras (välja arvatud manöövrid, häired, laskeharjutused, võistlused, kontrollkogunemised), määratakse aukompanii ka Peaministrile, Kaitsevägede Juhatajale, Kaitseministrile ja kaitseliidu ülemale.

Välisriikide riigipeadele ja teistele välisriikide võimukandjaile määratakse aukompanii erikorralduse põhjal.

§ 311. Aukompanii pannakse välja kella 0600—2100 vahel eelmises paragraafis tähendatud isikuile nende saabumisel ja võimaluse korral ka lahkumisel jaamas, sadamas või selleks eraldi määratud kohas.

Kella 2100—0600 vahel pannakse aukompa-

nii välja ainult erilistel juhtumitel maleva pealiku või temast kõrgema pealiku korraldusel.

Vastuvõetavaile isikuile nende alatises asukohas aukompaniid harilikult välja ei panda.

§ 312. Aukompanii juure määratakse orkester, kui see on olemas. Riigivanemale ja välisriikide riigipeadele määratud aukompanii juure tuuakse välja ka maleva või üksuse lipp. Teistel juhtumitel tuuakse lipp välja võimaluse korral.

§ 313. Orkester saadab aukompaniid ta koonduskohast sinna tagasi jõudmiseni, kui seda pole teisiti korraldatud.

Aukompanii lipuga ja orkestriga liigub järgmiselt: kompanii pealik — kompanii ees, kompanii pealikust viie sammu kaugusel — orkester, orkestrist viie sammu kaugusel — lipp (lippur ja temast paremal — esimene assistent ja vasakul — teine assistent), lipust (lippurist) viie sammu kaugusel — aukompanii esimene rühm.

§ 314. Kindlaksmääratud kohal ja ajal aukompanii rivistatakse joonele Jalaväe Eeskirja I osa (jalaväe rivi) nõuete kohaselt rindega (kui see on võimatu, näiteks maantee ääres või raudtee perroonil, siis parema tiivaga) sinna poole, kust vastuvõetav isik tuleb. Parem tiib asub selle koha vastas, kust on ette nähtud vastuvõetava isiku saabumine (laeva või vaguni trepp, auto jne. peatuskoht).

Lipp asetseb esimese rühma pealiku ja kompanii pealiku vahel, ühe sammu kaugusel kompanii ja rühma pealikuist; assistendid — lippuri kõrval, esimene assistent paremal ja teine assis-

tent vasakul. Kompanii pealikust neli sammu paremal — joondudes kompanii teise viiruga — orkestri vasak tiib. Orkestri juht asub orkestri ees, joondudes kompanii esimese viiruga; orkestrist neli sammu paremal, aukompanii esimese viiru joonel koondatud intervallidel — juuresolijaina kohalolevad aukompanii kõrgemad pealikud, alates malevkonnapealikust, vanuse järjekorras, lugedes paremalt tiivalt. Käsnduspealik asub aukompanii vasakul tiival kahe sammu kaugusel, joondudes kompanii esimese viiruga.

§ 315. Määratud kohale paigutatud aukompanii tervitab vastuvõetavat isikut kompanii pealiku käskluse järel: „Tervituseks — valvel! — Paremale (keskele) — vaat!“

Kui enne vastuvõetavat möödub aukompaniist Riigivanem, tervitatakse teda samuti; teisi kõrgemaid pealikuid, alates kaitseliidu ülemast, tervitatakse siis harilikus korras käskluse järel: „Valvel!“

Käsklus „Tervituseks — valvel! — Paremale (keskele) — vaat!“ antakse siis, kui vastuvõetav isik tuleb välja ruumist või liikumisvahendist või ligineb kompaniile 50 sammu kaugusele. Selle käskluse järel orkester algab mängu, lipp võetakse tervitusasendisse (§ 380) ja kõik tervitavad Jalaväe Eeskirjas ettenähtud korras. Kõige vanem kompanii juuresolijaist otseseist pealikuist esineb ettekandega (raportiga):

„Härra Riigivanem (peaminister, minister, kindral), Teie saabumise (lahkumise) puhul on välja pandud aukompanii N malevast (N malevkonnast).“

Pärast ettekannet (raporteerimist) esiteleb ta vastuvõetavale teisi orkestrist paremal pool olevaid pealikuid ja saadab vastuvõetavat isikut kompanii rinde ees, kusjuures orkester kogu aja mängib. Orkestrist paremal asuvad pealikud jäävad kohale ega liigu vastuvõetavaga kaasa.

Kui vastuvõetav jõuab käsunduspealikuni, esineb see, oma kohale jäädes, ettekandega:

„Härra Riigivanem (peaminister, minister, kindral), käsunduspealik N N Esinen Teie käsutusse määramise puhul.“

Vastuvõetava isiku tagasipöörmisel järgneb käsunduspealik temale ning jääb sellest momendist viimase käsutusse.

Vastuvõetav tervitab aukompaniid kas liikudes paremalt tiivalt rinnet mööda aukompanii keskpaiga kohale või tulles tagasi vasakult tiivalt kompanii keskkohale, kui vastuvõetav möödus kogu kompaniist rinnet pidi. Tervitamise momendist orkester lõpetab mängu, jätkates uuesti mängu pärast tervitamist seni, kuni vastuvõetav isik viibib kompanii rinde kohal.

Kui vastuvõetava isiku sõiduvahend peatub otse aukompanii paremal tiival või kui viimane asub vahetult vaguni trepi kohal, siis alustab orkester mängu mitte käskluse järel „Tervituseks — valvel! — Paremale (keskele) — vaat!“, vaid vanema pealiku ettekande (raporti) lõppedes.

Riigivanema ja välisriikide riigipeade vastuvõtmisel orkester mängib vastava riigi hümnid ja selle järel pidulikku marssi, teistele — Kotka- või pidulikku marssi; kaitseliidu ülemale — Kotkamarssi. Eesti riigi hümnid mängitakse ainult üks salm.

Orkester alustab alati hünni mängimist pärast vastuvõetavale isikule raporteerimist. Hünni mängimise ajaks vastuvõetav isik ja ta saatjad seisatavad.

Pärast vastuvõtmist aukompanii möödub paraadmarsi korras vastuvõetavast isikust, kui seda ei ole korraldatud teisiti.

§ 316. § 310 tähendatud isikute ärasõidu puhul nende saatmiseks määratud aukompanii toimib samuti nagu nende isikute vastuvõtmisel, aga selle vahega, et pärast ettekandega esinemist vanem pealik kompanii juures olevaid teisi pealikuid ei esita, käsunduspealik rivis ei seisa, aukompanii paraadmarsi korras ei möödu ja orkester mängib igal juhul Kotka- või pidulikku marssi (hünni ei mängita).

§ 317. § 310 nimetatud isikute saatmiseks pidustuste piirkonnas ja neile austuse väljendamiseks pidustustel, millest võtavad osa ratsaosad, võib määrata e s k o r d i.

Eskort koosneb harilikult ühest ratsarühmast, kuid ta koosseis võib olla ka vähem või suurem.

Eskordi väljasaatmise aja, koha, teenistuse kestuse ja rivistuse liikumisel (külgratsanikega või ilma) määrab kindlaks pidustuste või vastuvõtu korraldaja.

§ 318. Auavalduseks ja vastuvõtuks määratud ajaks eskort rivineb kaheviirulisse koondrивisse rindega või parema tiivaga sinnapoole, kust vastuvõetav isik tuleb.

Vastuvõetava isiku ilmunisel eskort tervitab teda eskordipealiku käskluse järele:

1. „Eskort, mõõgad — välja! piigid kätte!“

2. „Tervituseks — valvel, paremale (keskele) — vaat!“

Pärast teist käsklust eskordi pealik võtab mõõga tervituse eelvõttesse, sõidab vastuvõtavale isikule vastu, peatub viimasest 3—5 sammu kaugusel, laseb mõõga tervituseks alla ja raporteerib:

„Härra Riigivanem (peaminister, minister, kindral), N malevas, N malevkonnas Teie saatmiseks määratud eskort on kohal!“

§ 319. Saadetava isiku sõidukisse asumisel eskordi pealiku käskluse järel „Mõõgad tuppe!“ eskordi pealik, tema abi ja teine eskordi ohvitser ning teise viiru ratsanikud panevad mõõgad tuppe. Eskordi pealiku käskluse järel „Eskort saatmiseks — kohale!“ eskort paikneb traavis sõiduki ümber.

Saadetava isiku peatustel enne viimse sõiduki väljumist eskordi pealiku käskluse järel „Eskort — minu juure — kogu!“ eskort rivi- neb sõiduki kõrvale (taha) (kahte viirgu parema tiivaga esimese sõiduki kohal, rindegas sõidukite poole.

Liikumise jätkamiseks ratsanikud paiknevad sõiduki (sõidukite) ümber saaterivistusse.

§ 320. Eskort liigub kindlaksmääratud marsikava järel harilikult traavi. Kui eskordi ees liigub ratsapolitsei piilkond, siis peab see olema 150 sammu kaugusel eskordist.

Eskordi teenistuse lõpul eskort kiiresti, eskordi pealiku käskluse järel, kuid rahulikult ja

sõidukeid segamata, rivistub sõidukite kõrvale samas korras nagu enne liikumise algust.

Pärast eskorteeritava isiku lahkumist eskort sõidab ära oma pealiku juhatusel.

§ 321. Lugupidamise avaldamiseks ja julgeoleku kaitseks tarvilisel korral võib määrata § 310 nimetatud isikuile nende peatuskohtades a u v a h t k o n n a.

§ 322. Auvahtkonna määrab kohalik kaitseliidu ülemus kokkuleppel sündmuste või pidustuste, mille puhul külaline kohal viibib, üldkorraldajaga. Auvahtkond saadetakse välja ajaarvestusega, et ta jõuaks kohale ja paneks välja tunnimehed vähemalt veerand tundi enne isiku saabumist, kelle juure ta on määratud.

Auvahtkond allub pidustuste üldkorraldajale, tema poolt teda korraldama määratud pealikule ja isikule, kelle juure ta on välja pandud.

Auvahtkonna normaalne koosseis on üks rühmapealik (allohvitser) ja kuus kaitseliitlast, kuid tarbekorral pidustuste üldkorraldaja võib vahtkonda suurendada lisapostide asutamisega, kuhu pannakse välja üksik-tunnimehed.

Auvahtkond harilikult paneb välja paaris-tunnimehed maja sissekäigu või korteri ukse juure.

Teatavaks ajaks (vastuvõetava isiku korterist äraolekul, öösel jne.) pidustuste üldkorraldaja võib paaris-tunnimehi asendada üksik-tunnimeestega või nad koguni võtta maha.

Auvahtkonna asukoha, tunnimeeste kohad ja nende erikohused määrab kindlaks pidustuste üldkorraldaja kokkuleppel kohaliku kaitseliidu ülemusega.

§ 323. Iseäralise auavalduse väljendamise eesmärgiga määratakse teatud isikute vastuvõtmisel ja ärasaatmisel spaleerid.

Kaitseliidu spaleerid on kaitseliidu üksused, kes ettenähtud korras rivistatakse kahelpoolteel (liikumissuunda), kust vastuvõetav (saadetav) isik sõidab või läheb läbi.

Spaleerid rivistatakse harvendatud vahedel, pealikud oma üksuste paremal tiival (samadel vahedel). Spaleeride vahed määrab kindlaks üldkorraldaja. Spaleerid hoiavad püssid riimal, mõõgad tupes.

Vastuvõetava (saadetava) isiku läbisõidul kompaniide pealikud isiku lähenemisel kompaniile 50 sammu kaugusele annavad tervituskäsklused, kusjuures kaitseliitlased spaleeris tervitavad pea pöörmisega vastuvõetava isiku poole; pealikud, alates rühmapealikust (kui nad on püssideta), tõstavad käe tervitamiseks peakatte juure.

Spaleerid rivistatakse ja võetakse maha üldkorraldaja käsul.

Spaleere võib panna välja ka naiskodukaitsest (erilistel kordadel) ja noorte organisatsioonidest, kusjuures eelnimetatud tervitavad oma organisatsiooni tervituskombe kohaselt.

§ 324. § 310 tähendatud isikute, kaitseliidu vanematekogu presiidiumi ja keskjuhatuse liikmete, peastaabi ülema, malevate pealikute, kaitseväge kõrgemate juhtide ja riigi- ning seltskonnategelaste käsutusse nende pidustustel viibimise ajaks tarviduse korral võib määrata käsunduspealikuid, kui nad võtavad osa kaitseliidu või üksuste pidustustest aukülalisena.

Vastavalt saadud korraldusele käsunduspealik ilmub määratud isiku juure, kas teel enne isiku kohale jõudmist, aukompanii juures või selleks määratud ajal ja kohal, esinedes ettekan dega isikule, kelle juure ta on määratud.

Käsunduspealikud jäävad isikute korraldusse, kelle juure nad on määratud, täidavad nendelt saadud ülesandeid ja, vabanenud nende käsutusest, teatavad sellest kohe oma pealikule.

§ 325. Liinurid on kaitseliitlased, kes on määratud paraadi rivistaja käsutusse paraadist osavõtvate malevate või nende üksuste asukohtade (tiibade) ja paraadmarsi joone (paradeerivate üksuste paremate tiibade kaitseliitlaste liikumise suuna ja kauguse) äratähendamiseks; nad kannavad harilikult püssi otsa pandud täägi küljes oma üksuse lipukest.

3. Vastuvõtu- ja saatetseremooniad.

§ 326. Riigivanema pidulikuks vastuvõtmiseks:

1. rivistatakse üles aukompanii;
2. määratakse käsunduspealik;
3. kus on ratsaiüksusi, määratakse võimaluse korral eskort;
4. võimaluse korral rivistatakse üles spaleerid ja
5. võib määrata auvahtkonna.

Kaitseliidu hooned ehitakse riigilippudega ja kaunistustega.

Vastuvõtmise tseremoonia üksikasjad töötatakse välja vastuvõtu üldkorraldaja poolt, rääkides läbi varem Riigivanema vanema käskude-täitja ohvitseriga ja kaitseliidu ülemusega (maleva pealikuga).

§ 327. Riigivanema lahkumisel korraldatakse tema ärasaatmist üldiselt samade reeglite kohaselt, kuid järgmiste eranditega:

1. aukompanii määratakse võimaluse korral ja rivistatakse rindega ärasõidu suuna või liikumisvahendi poole, millega Riigivanem lahku;

2. Riigivanema ärasõidukohale ilmumisel aukompanii juures olev orkester mängib Kotka- või pidulikku marssi;

3. aukompanii juures olevaid pealikuid ei esitelda ja käsunduspealik rivis ei asu;

4. aukompanii paraadmarss jääb ära;

5. pärast aukompanii ülevaatust ja tervitust Riigivanema poolt, juhul, kui ta ärasõitu tuleb oodata, aukompaniile antakse käsklus: „V a b a l t!“;

6. sõiduvahendi, millega Riigivanem lahku, liikumise algusega antakse aukompaniile käsklus „V a l v e l!“ ja orkester mängib hümnit.

§ 328. Kui Riigivanem austab oma osavõetuga kaitseliidu pidustusi kinnistes ruumides, sõidab üks pidustuse korraldajaist temale järele.

Pidahoone sissekäigu juure, ka sisemistes ruumides, pannakse tarbekorral välja tarviline arv autunnimehi, keda kuni Riigivanema lahkumiseni võib ajutiselt maha võtta.

Riigivanema pidumajja saabumisel orkester (fanfaarid) oma harilikul kohal annab vastava signaaliga märku Riigivanema kohalejõudmisest.

§ 329. Pidahoone eesruumis võtab Riigivanema vastu pidustust korraldaja vanem isik, kes jääb tema juure ka kogu pidustuse ajaks.

Riigivanema piduruumi astumisel orkester mängib ühe salmi riigihümni, mille mängimise algusega kõik ruumis olijad katkestavad liikumise ja seisavad püsti.

Piduruumis võib panna välja ka spaleere (võimalikult noorte organisatsioonidest), kes Riigivanema kohaleasununa võetakse maha.

Pidustusi (eeskava) harilikult ei alustata enne Riigivanema kohalejõudmist; kui pidustused on aga mõnesugustel põhjustel alustatud, katkestatakse need ja jätkatakse Riigivanema loal pärast tema asumist määratud kohale.

§ 330. Riigivanema lahkumisel orkester mängib Kotka- või pidulikku marssi ja ettekanded või lõbustused katkestatakse kuni tema ärasõitiseni, kui ei olnud teist korraldust. Ärasõidul eskort harilikult ei saada Riigivanemat.

Lahkumise eel võib uuesti panna välja autunnimehi.

§ 331. Välisriikide riigipeade vastuvõtmine ja ärasaatmine sünnib üldiselt reeglite järele, mis on ette nähtud Riigivanema pidulikuks vastuvõtmiseks ja ärasaatmiseks, aga selle erandiga, et Eesti hümnid asemel mängitakse vastava välisriigi hümnid ja hooned ehitakse peale eesti lippude ka vastava välisriigi lippudega, mis asetatakse eesti lipust vasakule (vaadates majast väljaspoole).

§ 332. § 310 nimetatud teiste isikute vastuvõtmist ja ärasaatmist toimetatakse üldiselt §§ 326 ja 327 ettenähtud korras, aga selle vahel, et eskorti ja auvahtkonda ei määrata ning spaleerid seatakse üles ainult erilistel juhtumi-

tel. Orkester mängib Eesti riigi hümnid asemel Kotka- või pidulikku marssi.

§ 333. Välisriikide omakaitse organisatsioonide esindajate vastuvõtmist ja ärasaatmist toimetatakse üldiselt analoogiliselt vastavate omamaa ametisikute vastuvõtmisega ja ärasaatmisega. Selle täienduseks antakse iga erijuhumi kohta üksikasjalised juhtnöörid kaitseväe peastaabilt.

4. Paraadid.

a. Üldised alused.

§ 334. Paraade peetakse tähtsamate riiklike, kaitseväe või rahvuslike sündmuste, pidustuste ja mälestuspäevade puhul, nagu: Vabariigi aastapäeval, Vabadussõjas langenute mälestuspäeval, kaitseväepäeval, kaitseväe üksustele lipu annetamisel ja aastapäeval, kaitseväelaste piduliku vandetöötuse andmisel, suuremate manöövrite lõpetamisel, mälestussammaste avamisel jne.

§ 335. Üldisi paraade koos kaitseväega ja seltskondlike organisatsioonidega peetakse võimaluste piires üleriiklikult Vabariigi aastapäeval ja Vabadussõjas langenute mälestuspäeval. Nende paraadide pidamise ühtlustamiseks tarbekorral vastav garnisoni ülem või kaitseväe ülem teeb vastavad korraldused.

Teistel juhtumitel peetakse paraade maleva pealiku või kaitseväe ülema korraldusel.

§ 336. Paraadi pidamise üksikasjad avaldatakse vastavas käsikirjas või korraldustes, kus muuseas tähendatakse:

1. paraadi pidamise aeg, koht, osavõtjad üksused ja nende rivistus;

2. paraadi rivistaja, juhataja ja vastuvõtja;

3. kellaajad linurite paraadiplatsile saatmiseks, paraadi rivistamise lõpetamiseks ja paraadi vastuvõtmiseks;

4. üksuste üldkolonnis paraadiplatsile liikumise korral — koondumise koht, aeg ja juht;

5. üksuste (üldkolonnide) paraadiplatsile liikumise ja sealt lahkumise teed.

§ 337. Paraadile tuuakse üksused harilikult välja täies koosseisus, kusjuures suurtükivägi — rakendatult või mehhaanilise veoga, ratsavägi — ratsa ja kõik teised osad — jala rivis või neile ettenähtud masinatega. Paraadile võib tuua ka I järgu voori, aga ainult erikorraldusel; voori rivistamine sünnib erireeglite järel.

§ 338. Paraadi juhatab harilikult pealik, kellele alluvad paraadist osavõtavad üksused. Kui aga see pealik ise paraadi võtab vastu, siis ta määrab paraadi juhataja alluva vanema rivi-pealiku.

§ 339. Üksuste rivistamiseks paraadiplatsil määratakse pealik — p a r a a d i r i v i s t a j a, kellele tarbekorral määratakse abid ja kelle käsutusse saadetakse üksustest tarviline arv liinureid.

§ 340. Paraadi juhataja peab ette nägema abinõud arstliku abi andmiseks.

§ 341. Külмага — 12° C ja rohkem paraadi harilikult ei peeta.

b. Rivistamine paraadiks ja paraadi juhataja ning temast kõrgemate pealikute vastuvõtmine.

§ 342. Paraadist osavõtjad osad rivistatakse järjekorras: paremal tiival kaitseväge —

kui see paraadist osa võtab; temast vasemal kaitseliit ja noored kotkad, edasi — vormiriideid kandvad seltsid (tuletõrjujad jne.) ja muud seltsid ja koolid.

Kui paraadist võtab osa naiskodukaitse, asetatakse ta nii, et tal ei tuleks defileerida.

§ 343. Paraadil väeliigid rivistatakse järjekorras: jalavägi, eriüksused, suurtüki- ja ratsavägi.

Kui suurtüki- või ratsavägi on toodud välja jalgrivis, siis asuvad need jalaväe järele.

§ 344. Rivistamisel vahed harilikult on: malevate vahel — 20, malevkondade, pataljoni ja patareide vahel — 10, kompaniide, eskadronide, suurtükkide, masinate ja vankrite vahel — 5 sammu.

Kui üksused rivistatakse mitmel joonel, siis paraadi juhataja määrab joontevahelised kaugused.

§ 345. Paraadil oma üksusi juhatavate pealike kohad kõikide väeliikide jalgrivis on:

1. nooremad pealikud kuni kompaniipealiku, Jalaväe Eeskirja I osa §§ 181, 182 kohaselt;

2. kompanii- ja kõrgemad pealikud ning nende abid — oma osade paremal tiival esimese viiru joonel järgmiselt: kompaniipealik rühma-pealiku kõrval paremal; kompaniipealiku abi — kompaniipealiku selja taga, kompaniipealikust kaks sammu paremal — malevkonnapealik ja tema selja taga — malevkonnapealiku abi; malevkonnapealikust neli sammu paremal — malevapealik, kelle kõrval, vasakul, abi ja viimase selja taga maleva vanem instruktor (abi

puudumisel asub v. instruktor malevapealiku selja taga).

Pealikud, kes üksuse paraadist on kohustatud osa võtma, kuid kel rivis kohta ei ole ette nähtud, asuvad vanuse järjekorras kahe sammu kaugusel üksuse vasakust tiivast kahes viirus, joondudes üksuse esimese ja teise viiruga.

Kui rivis on üksuse lipp, siis lippur assistentidega asub üksuse paremal tiival oleva kompaniipealiku ja esimese rühmapealiku vahel, kusjuures assistendid asuvad kahel pool lippurit.

Kui üksusel (maleval) on oma orkester, siis see asub üksuse paremal tiival oma vasaku tiivaga malevkonna (kompanii) pealikust 4 sammu paremal, joondudes paremal tiival oleva kompanii teise viiruga. Orkestri juht asub orkestri keskkoha ees, joondudes paraadi esimese viiruga. Sel juhul üksuse pealik (maleva pealik) asub 4 sammu paremal orkestri paremast tiivast.

Pärast paraadi juhataja kohalejõudmist ja üksuste ülevaatamist tema poolt paraadi rivistaja asub temale alatise ameti järele ettenähtud kohale rivis, kui paraadi juhatajalt pole teist korraldust.

§ 346. Enne üksuste paraadiplatsile jõudmist paraadi rivistaja seab üles liinurid üksuste paremate tiibade märkimiseks, näoga piki oma üksuse rinnet, vastavalt paraadi juhatajalt antud näpunäitele.

Nende paigutamine peab olema lõpetatud aegsasti enne üksuste kohalejõudmist.

Paraadi rivistaja määrab ka ära, missuguste üksuste liinurid ja kui suurel arvul tulevad välja paraadmarsijoone äratähendamiseks, ja näitab aegsasti nende asukohad 20 sammu kaugusel

üksusteist nii, et esimene liinur oleks normaalselt paraadi parema tiiva juures. Paraadmarsijoonel väljajoondatud liinurid seisavad näoga mööduvate üksuste poole.

Oma kohtadele asetatud liinurid seisavad valvel-seisangus, püssid rihmal.

§ 347. Paraadiplatsile jõudmisel üksused liiguvad lähimat teed oma asukohtadele, kusjuures nad paiknevad nii, et nende parema tiiva mees asuks oma rinnaga vastu liinuri külge.

Üksuste üldine joondumine sünnib paraadi rivistaja korraldusel.

§ 348. Paraadiplatsile jõudmisel tervitavad üksused üksusteist kodukorra määruste kohaselt. Enne paraadi juhataja platsile ilmumist üksused tervitavad oma pealikuid iseseisvalt üldises korras; pealikule, kellele alluvad kõik paraadist osavõtjad üksused, annab tervituskäskluse paraadi rivistaja.

§ 349. Paraadi juhataja platsile ilmumisel annab paraadi rivistaja käskluse „liinurid rivisse“, mille järele liinurid joostes asuvad oma kohtadele rivis. Pärast seda paraadi rivistaja annab üldise käskluse: „Üksused (malevad, malev, malevkond), valvel, paremale (vasakule) vaat!“ Selle käskluse järele paraadi rivistaja esineb paraadi juhatajale ettekandega üksuste paiknemise üle, mille järele paraadi juhataja rivistaja saatel tervitab üksusi ja vaatab üle nende rivistuse.

Paraadi juhataja lähenemisel malevale viimase pealik esineb ettekandega maleva koosseisu üle, saadab teda oma maleva rinde ees ja pärast seda asub oma kohale.

§ 350. Pärast paraadi juhataja kohaleilmumist ikuni paraadi vastuvõtja saabumiseni tervitab paraad ainult neid kõrgemaid pealikuid, kellele allub paraadi juhataja.

c. Paraadi vastuvõtmine ja paraadmars.

§ 351. Paraadi vastuvõtja ilmunisel paraadiplatsile paraadi juhataja annab käsklused: 1. „Paraad, tervituseks valvel!“, 2. „Paremale (vasakule) vaat!“

Esimese käskluse järele kõik paraadist osavõtjad asuvad valvel-seisangusse, üksuse lipud võetakse tervitusasendisse, on paraadi vastuvõtjaks Riigivanem isiklikult — lipud saluteerivad, paraadi juhataja ja paraadi rivis olevad pealikud (rühmapealik ja temast kõrgemad pealikud), samuti ka paremal tiival asuvad pealikud kui ka vasakul tiival seisvad pealikud tõstavad käe tervituseks peakatte juure. Teise käskluse järele kõik pööravad pea paraadi vastuvõtja poole ja paremal tiival seisev orkester mängib vastuvõtu-marssi.

Paraadi juhataja, tõstes käe tervituseks peakatte juure, läheb paraadi vastuvõtjale vastu, jääb temast 2 sammu kaugusel seisma ja esineb ettekandega: „Vabariigi aastapäeva puhul (või missugusel juhul) NN malev (või need ja need üksused) üles rivistatud paraadiks. Rivis nii- ja niipalju kaitseliitlasi.“ Pärast seda, lastes käe alla, astub sammu vasakule pöördega paremale paraadi vastuvõtja möödalaskmiseks.

§ 352. Pärast ettekande vastuvõtmist ja paigal olles hümnit ärakuulamiseks, kui seda mängitakse, paraadi vastuvõtja asub üksuste

ülevaatusele nende paremalt tiivalt ja tervitab neid. Paraadi juhataja, liikudes paraadi vastuvõtjast paremal, veidi tagapool, nimetab üksusi, kelle juure paraadi vastuvõtja jõuab.

On paraadi vastuvõtja üksustest möödunud, annab paraadi juhataja käskluse: „Käed alla!“ Selle käskluse järele lastakse käed alla, jäädes valvel-seisangusse, lipud võetakse jalale.

§ 353. Kui paraadil esineb ainult üks orkester, siis mängib see kogu üksuste ülevaatuse aja. Esineb aga rohkem kui üks orkester, siis eelmine orkester lõpetab mängu sel ajal, kui paraadi vastuvõtja möödub üksuste grupi, mille juures orkester mängib, vasakust tiivast, samal ajal algab mängu järgmine orkester. Viimane orkester lõpetab mängu paraadi juhataja korraldusel.

§ 354. Üksuste ülevaatusel teeb paraadi vastuvõtja kui ka tema saatjad tervitusvõtte üksuste tervitamise momendil.

Lippudest möödumisel, nende tervitamiseks, paraadi vastuvõtja kui ka ta saatjad peatuvad hetkeks, pöördudes tervitatava lipu poole, ja teevad tervitusvõtte.

§ 355. Pärast üksuse ülevaatust paraadi vastuvõtja harilikult esineb päevakohase lühikese kõnega, kusjuures saatjad ja paraadi juhataja jäävad tema juure.

Kui paraadi vastuvõtja oma kõnes teeb ettepaneku mälestada Vabadussõjas langenuid või laulda riigihümni, siis mängivad kõik orkestrid vanema orkestrijuhi üldjuhatusel või erikorraldusel selleks määratud orkester esimesel juhul leinaviisi „Ligemal, Jumal, Sul“ ja teisel juhul — riigihümni.

Hümni ja leinaviisi mängimisel paraadi vastuvõtja, saatjad ja kõik paraadil esinevad pealikud erilise käskluseta hoiavad käe tervituseks, kuna üksuste lipud võetakse tervitusasendisse.

§ 356. Pärast kõne lõppu paraadi vastuvõtja ühes saatjatega juhataakse paraadmarsi ajaks temale määratud kohale, kuna paraadi juhataja asub korralduste tegemisele paraadmarsiks.

§ 357. Paraadmarsil paraadist osavõtjad üksused liiguvad liinuritega märgitud suunas ja normaalselt samas järjekorras nagu nad olid rivistatud paraadiplatsil. Üksused mööduvad paraadi vastuvõtjast kompaniide või rühmade kolonnis.

§ 358. Kaugused üksuste vahel normeeritakse liinuritega. Normaalsed kaugused on: malevail — kolme, malevkondadel (pataljonidel), eskadronidel ja patareidel — kahe ja kompaniidel (rühmadel) ühe liinuri vahe. Voorid liiguvad viimse üksuse taga kolme liinuri kaugusel.

§ 359. Paraadi vastuvõtja asub harilikult 15 sammu kolmandast liinurist paremal. Kui paraadi vastuvõtja juures asuvad teised paraadi juhatajast kõrgemad pealikud, siis seisavad nad paraadi vastuvõtjast paraadi liikumise suunast lugedes vastaspoolsel käel, vanuse järjekorras.

Paraadmarsil kompaniide kaupa liigub kompaniipealik 10 sammu kaugusel kompanii ees, kuna rivis olevad temast kõrgemad pealikud liiguvad järjekorras tema ees viiesammulistel kaugustel, adjutantid kahe sammu kaugusel oma pealiku taga.

Paraadmarsil rühmade kaupa liigub rühma-
pealik rühma ees viie sammu kaugusel, kuna
kõik teised pealikud liiguvad eelmises lõigus tä-
hendatud korras.

Üksuse lippu kantakse paraadmarsil igal ju-
hul kompaniipealiku taga kahe sammu kaugusel.
Assistendid liiguvad lippuriga ühel joonel, te-
mast kummalgi pool ühe sammu kaugusel.

§ 360. Paraadmarsi ajal orkester asub pa-
raadi vastuvõtja asukoha vastu 15 sammu kau-
gusel mööduvate üksuste vasakust tiivast; kui
paraadil on kaks orkestrit, asub teine esimesest
vasemal, on aga neid kolm või rohkem, asuvad
nad kahekaupa esimese kahe orkestri seljataha.

§ 361. Paraadi juhataja annab paraadmar-
siks käsklused:

1. „P a a d m a r s i l e!“
2. „L i i n u r i d, j o o n e l e!“
3. „K o m p a n i i d e k a u p a (rühmade
kaupa)!“
4. „Ü h e (kahe) l i i n u r i k a u g u s!“
5. „J o o n d u m i n e p a r e m a l e!“
6. „P a r a a d, p a r e m p o o l!“
7. „N ü k s u s e e s i m e n e k o m p a n i i
(rühm) t a k t s a m m u!“

Esimese käskluse järel orkestrid liiguvad
määratud teed oma kohtadele.

Teise käskluse järel paraadmarsi joone mär-
kimiseks määratud liinurid jooksevad paraadi
parema tiiva taga oma kohtadele.

Kolmas ja neljas käsklus määravad paraad-
marsi üksikult liikuvate allüksuste suuruse ja
kaugused nende vahel.

Viies käsklus näitab joondumise ja peapöör-
mise suunda.

Kuuenda käskluse järele paraadi juhataja poolt määratud üksused pööravad paremale. Pärast pööret paraadi juhataja ja kõik need pealikud, kes liiguvad paraadmarsil esimese kompanii (rühma) ees, asuvad oma kohtadele, kuna teiste üksuste pealikud võtavad asukohad vastavalt oma väeliigi määrustike nõudeile.

Seitsmendale käsklusele järgneb määratud kompanii (rühma) pealiku käsklus:

„N ü k s u s e (niisugune) kompanii (rühm), t a k t s a m m u — m a r s s !“, kusjuures täitekäsklus antakse pea pöörmisel orkestri poole. Selle käskluse järele nimetatud kompanii (rühm) ja kõik selle ees olevad pealikud algavad korruga liikumist; samal ajal parema tiiva orkester hakkab mängima marssi.

Ruumi vabanemisel järgmised kompaniid (rühmad), samuti ka kõik teised üksused, liiguvad oma pealikute käskluste järele esimese liinuri juure, tähendades sammu paigal, võtavad vastavad kaugused ja käskluse järele „O t s e — m a r s s !“ järgnevad eelmisele.

Paraadmarsil peavad allüksuste kolonnid pidama täpselt kinni määratud kaugustest ja liinuritega märgitud joonest.

§ 362. Kompanii (rühma) kolonnide ees liikuvad pealikud tervitavad paraadi vastuvõtjat viie sammu kauguselt. Samal ajal, kui kompanii pealik tõstab käe tervituseks, saluteerib või tervitab ka lipp.

Kui kompanii (rühma) ees liigub rohkem kui üks pealik, siis tervitavad nad kõik korruga ühel ajal vanema pealikuga.

Oma kompanii (rühma) pealiku tervitusega ühel ajal pööravad kõik kaitseliitlased pea pa-

raadi vastuvõtja poole ja mööduvad temast taktsammul liigse pingutuseta. Et peapöörmise suunas ei tuleks eksitusi, peavad üksuste pealikud aegsasti oma üksusele selgitama, kus pool asub paraadi vastuvõtja.

Paraadi vastuvõtjast viis sammu möödunud, pealikud lasevad käe alla ja kaitseliitlased ridade kaupa pööravad pea otse.

§ 363. Paraadi juhataja ja teised rivis olevad kõrgemad pealikud kuni malevapealikuni, viimane kaasa arvatud, möödudes paraadi vastuvõtjast 5 sammu, tulevad kätt tervituseks peakatte juures hoides kaarkäigus paraadi vastuvõtja juure, kusjuures paraadi juhataja asub temast paremale ühe sammu kaugusele, teised rivist välja tulnud pealikud aga — paraadi juhatajast paremale ühesammulistel kaugustel. Kohal lasevad nad käe tervitusasendist alla.

Eelmises lõigus tähendatud pealikud, peale paraadi juhataja, lahkuvad oma üksuse möödumisel paraadi vastuvõtja juurest, kui ei ole järgnenud erikorraldusi.

Paraadi juhataja jääb kohale paraadi lõpuni.

§ 364. Kui viimne üksus sellest grupist, millele orkester mängis, möödub paraadi vastuvõtjast, liigub see orkester viimse üksuse järel, kuna orkestri juhi märguandmisel eelmine orkester lõpetab ja järgmine algab mängu järgmise üksuse grupile.

Samuti vahetuvad ka järgmised orkestrid, kusjuures viimne, jätkates mängu, lahkub viimse üksuse järele.

§ 365. Paraadi vastuvõtjast möödumisel üksused liiguvad määratud korras ja teid möö-

da oma asukohtadesse, kui selleks pole järgnenud teisi korraldusi.

§ 366. Kui paraadmarsist võtavad osa voorid, siis nad liiguvad malevate (üksuste) kaupa ühe või mitme rakendi kolonnis.

Kaugused ja vahed rakendite vahel on 3 sammu, mehhaaniliste veoabinõude vahel aganende kohta maksvate erireeglite järele.

Vooriülemad paraadmarsil liiguvad: maleva voorirühm — 10 ja maleva majanduspealik — 15 sammu kaugusel oma voori kolonni ees, kuna kõik teised — voori rivis neile ettenähtud kohtadel.

Kui mitme maleva (üksuse) voorid on koondatud ühise pealiku alla, siis liigub viimane 20 sammu kaugusel üldvoori ees.

§ 367. On viimne üksus paraadi vastuvõtjast möödunud, käsutab paraadi rivistaja liinurid oma väeosadesse.

5. Riigihümn ja riigilipp.

§ 368. Isamaaliste tunnete ja rahvusliku uhkuse avaldusena austab kaitseliit riigihümni ja Eesti sini-must-valget riigilippu.

§ 369. Riigihümni mängimisel (laulmisel) kaitseliitlased laulavad riigihümni kaasa, olles sellega vaimustuse tõstmisel esikujuks.

Riigihümni laulmist ebasündsas kohas (restoranis jne.) kaitseliitlased eitavad. Hümnimõnitamisest annavad kaitseliitlased ettekande korras teada.

§ 370. Kaitseliitlane hoolitseb selle eest, et tema kodus ja naabrite juures rahvus- ja riiklikel pühadel ja tähtsamate sündmuste puhul riigilipp lehviks täies mastis.

§ 371. Riigilipu sini-must-valged laiud on võrdsed. Lipu laiuse ja pikkuse vahekord on 7 : 11.

Riigilipu normaalsuurus on 105×165 sm.

§ 372. Riigilipu tarvitamine hoonete ja muude ehituste väliseks ehtimiseks on lubatud Eesti iseseisvuse päeval (24. veebr.) ja kõigil neil üleriikliku tähtsusega sündmustel ja päevadel, millest Siseministeeriumi (politsei) korraldusega antakse avalikult teada. Kohalike pühade või sündmuste puhul võib riigilippu hoonete ja muude ehituste väliseks ehtimiseks tarvitada ainult neil juhtumel, kui sellest vastava politseiprefekti korraldused on antud avalikult teada.

§ 373. Riigilipp tuleb välja panna väärilistele kohtadele ja paigutada niiviisi, et lipu alumine ots ei ulatuks maapinnale lähemale kui kolm meetrit. Lipud peavad olema täiesti korras ja puhtad.

Hoonete ja muude ehituste väliseks ehtimiseks väljapandud riigilipud tuleb päikese loojenemisel võtta maha.

6. Kaitseliidu lipud.

a. Üldised alused.

§ 374. Kaitseliidu üld-, malevate, malev-kondade ja neile vastavate üksuste lipud on riigikaitse pühaduse, ühendava truuduse ja

kõigi kaitseliitlaste ühisesse peresse kuuluvuse sümboliks.

Kõik kaitseliitlased üksikult (ka vabakodanikuna) kui ka meeskonnad on kohustatud alati tervitama kaitseliidu ja kaitseväge lippe, kui lipp on toodud välja oma alatisest hoiukohast.

§ 375. Lipud hoitakse auväärsetl kaitseliidu staapides või selleks määratud kohtades.

§ 376. Vanemaist teeneterikkamaist ja auväärsemaist rivipealikuist määrab lipuüksuse (üksus, kes omab lipu) pealik üheks aastaks lippuri, kes lipu väljatoomise kordadel seda kannab, ja igaks lipu väljatoomise korraks veel kaks autunnimeest — assistenti. Lippurid ja assistendid on kohustatud oma kohuseid tundma täpsusteni. Nende peamiseks kohuseks on, et lippu väärilikalt hoitaks ja et sellega ei juhtuks midagi ebasobivat või halba.

§ 377. Lipu asukoht rivis on oma üksuse paremal tiival rühma- ja kompaniipealiku vahel esimese viiru joonel. Assistendid asuvad lippuri kõrval, esimene assistent paremal, teine — vasakul.

Liikumistel (rännak, jalutuskäik jne.) kantakse lippu kolonni reasmineva kompanii keskkohta ees viie sammu kaugusel, kusjuures esimene assistent asub lippurist paremal ja teine assistent — lippurist vasakul.

§ 378. Lipp tuuakse rivisse:

1. kõikidel paraadidel, mis peetakse Riigivanema või välisriigi riigipea juuresolekul, Vabariigi aastapäeval, Võidupühal, Vabadussõjas langenute mälestuspäeval, kaitseliidupäeval ja oma üksuse aastapäeval;

2. kõigile üldistele vaatustele, mis toimetatakse kaitseliidu ülema või temast kõrgema ülema poolt;

3. juhul, kui üksuse üleandmisel ühelt pealikult teisele üksus terves koosseisus rivistatakse üles;

4. kaitseliitlaste vandetöötuse andmisel;

5. rongkäikudel, millest üksus terves koosseisus võtab osa;

6. vastava korra kohaselt kaitseliitlaste ja kaitseväge juhtide matuseil;

7. Riigivanemale ja välisriikide riigipeadele määratud aukompanii juure.

Kõigil eelpoolnimetatud juhtumel tuuakse lipp välja lahtiselt, kusjuures Vabadussõjas langenute mälestuspäevadel ja matuseil leinalooriga kaetult.

Pealeselle võib vastava korralduse põhjal lipu võtta kaasa laagrisse ja tuua rivisse paraadmarsil, kui see korraldatakse peastaabi poolt juhitava kaitseliidu suurmanöövri lõpetamisel.

Öösel lippu välja ei tooda.

§ 379. Lipuga saluteeritakse:

1. Riigivanemale;

2. välisriikide riigipeadele;

3. Vabadussõjas langenud kangelaste mälestussammastele;

4. lahingumärkidele;

5. leinarongidele ja

6. langenute ning surnute mälestamisel.

Lipuga tervitatakse:

1. riigihümni laulmisel;

2. kaitseliidu ja kaitseväge lippe;

3. paraadi vastuvõtjat, viimase ilmumisel paraadiplatsile, ja

4. aukompaniis isikut, kellele aukompanii on välja pandud.

§ 380. Võtted lipuga jalgrivis:

1. Lipu hoidmine jalal.

Lipp hoitakse jalal vabalt allalastud paremas käes nii, et kolm keskmist sõrme hoiavad varrast eest, väike sõrm küljelt ja põial — tagant. Varda ots maas — saapaninade joonei. Varras on toetatud vastu lippuri õlga.

2. Lipu võtmine õlale ja hoidmine õlal.

Lippu kantakse paremal õlal, kuhu see tõstetakse vasaku käe abil. Õlal hoitakse lippu piki lipuvarrast väljasirutatud parema käega nii, et käsi oleks varda peal ja põial hoiaks varrast tagant. Varras peab sünnitama maapinnaga umbes 50—60° nurga, kusjuures varda ots hoitagu maast umbes 1/2 meetri kõrgusel. Lipu riie ei tohi puudutada maapinda ja lipuvarda ots — elektri- ja telefonijuhtmeid.

3. Lipu võtmine õlalt jalale.

Õlalt võetakse lipp jalale vasaku käe abil p. 1 kirjeldatud asendisse.

4. Tervitamine lipuga.

Tervituseks tõstetakse lipp jalalt vasaku käe abil vardaotsaga otse allalastud parema käe pihku, kusjuures vasaku käega hoitakse parema õla kõrguselt lipu varrast vastu paremat õlga, nelja sõrmega eest ja pöidlaga tagant ümber varda nii, et lipu varras seisaks püstloodis.

Tervitusasendist võetakse lipp jalale vasaku käe abil p. 1 kirjeldatud asendisse.

5. Saluteerimine lipuga.

Saluteerimiseks paigal seistes kui ka liikumisel lipp langetatakse tervitusasendist otse ettepoole nii, et varras sünnitaks maapinnaga umbes 30—40° nurga; samal ajal vasak käsi libistatakse mööda lipu varrast umbes 30—40 sm ülespoole, kuna parem käsi ühes vardaga lastakse tahapoole sedavõrd, et mõlema käe vahel oleva varda osa keskkohast tuleks vastu paremat puusa.

Pärast saluteerimist lipp võetakse uuesti tervitusasendisse ja sellest asendist otse tarvituse järele kas ülale või jalale.

6. Lipu hoidmine käskluse järele „Mütsid — peast!“.

Käskluse järele „Mütsid — peast!“ lipu varras asetatakse kõverdunud vasaku käe küünarliikme vastu. Parema käega võetakse müts peast ja hoitakse jalaväe määrustiku nõuete kohaselt.

Pärast mütsi pähepanemist lipp võetakse jalale.

§ 381. Lippu tervitatakse: väljaspool rivi olles — vormis — käe mütsi ääre tõstmisega, erariides — peakatte kergitamisega, ravis — sellekohase käskluse järele valvel-seisanguga.

b. Lipu üleandmine.

§ 382. Lipu üleandmist kaitseliidu üksusele toimetatakse pidulikult Riigivanema, tema asemiku või kaitseliidu ülema või tema asemiku poolt.

Lipu vastuvõtmiseks rivistatakse lipusaaja üksus täies koosseisus paraadikorras selleks määratud platsile vormiriideis, rakmetega ja relvadega.

Lippu ei anta välja, kui lipusaajast üksusest on kohal vähem kui 75%.

§ 383. Ühel ajal lipusaaja üksuse rivistumisega ilmuvad ja asuvad neile ettenähtud kohtadele:

1. lipuannetajate delegatsioon kaetud lipuga — asetub üksuse rinde ette asetatud laua juure;

2. kaitseväe, kaitseliidu, naiskodukaitse, noorkotkaste, naaberüksuste ja teiste organisatsioonide esindus-delegatsioonid ning kutsutud aukülalised — selleks määratud kohtadele;

3. lipu õnnistamiseks kutsutud vaimulikud — asuvad laua juure.

§ 384. Määratud kellaajaks, kui § 383 tähendatud isikud on kohal ja kõik on lipu üleandmiseks juba valmis, ilmub paraadiplatsile üksusele lipu üleandja (§ 382). Pärast kohalejõudmist ja üksuse ülevaatust §§ 351, 352 korras lipu üleandja asub ülesseatud laua juure. Lipuannetajate delegatsioon vabastab lipu katkest ja hoides lippu jalal asub laua keskkoha ette.

§ 385. Üksuse pealik annab käskluse: „Lippur, assistendid ja allüksuste esindajad ette — marss!“

Selle käskluse järele lippur, assistendid ja varem määratud pealikud või allüksuste esindajad, tõstes käe tervituseks peakatte juure, tulevad rivist otseimat teed neile ettenähtud kohale, asuvad paigale ja lasevad käed alla. Normaalselt paiknevad nad laua ja üksuse rinde vahele järgmiselt: lauast 7 sammu kaugusel

näoga laua poole lippur ja tema kõrval — paremal ja vasakul 1 sammu kaugusel assistendid; lippuri taga 12 sammu kaugusel rivist välja tulnud esindajad vanuse järjekorras ühes viirus lühendatud vahedel nii, et viiru keskkohal oleks lippuri kohal.

§ 386. Kui kõik on asunud kohale, annab üksuse pealik käskluse: „M ü t s i d — p e a s t!“ Kõik paljastavad pea. Lipu üleandja asub normaalselt lipuannetajate delegatsioonist paremale ja üksuse pealik — lipuannetajate delegatsiooni ja lippuri vahele.

Algab lipu õnnistamine.

§ 387. Vaimuliku teenistuse vältel hoitakse lipp jalal. Õnnistamise momendil võetakse lipp saluteerimisasendisse.

§ 388. Pärast lipu õnnistamist üksuse pealik annab käsklused „M ü t s i d — p ä h e!“ ja „V a l v e l!“ Selle järele lipuannetajate delegatsioon annab lipu üksusele üleandmiseks üleandja kätte, kes selle omakorda annab edasi üksuse pealikule.

Lippu vastu võttes üksuse pealik enese ja üksuse nimel annab töotuse: „N N m a l e v a (m a l e v k o n n a) n i m e l t ä n a n a n n e t a t u d l i p u e e s t. N N m a l e v (m a l e v k o n d) t õ o t a b s e d a l i p p u k o d u k a i t s e s ü m b o l i n a k ö r g e l h o i d a j a s e l l e l i p u a l l E e s t i d e m o k r a a t l i k k u V a b a r i i k i j a t e m a p õ h i s e a d u s l i k k u k o r d a k a i t s t a k u n i v i i m s e m e h e n i.“

Üksuse pealik asub:

— lippu vastu võttes — valvel-seisangus, käsi tervituseks peakatte juures;

— töötuse andmisel — valvel-seisangus, lipp jala juures.

§ 389. Pärast töötuse andmist üksuse pealik paneb lipu lauale, millele järgneb lipukanga kinnitusnaelte ja delegatsioonide poolt toodud mälestusnaelte sisselöömine vardasse. Esimese lipukanga-naela kinnitab ja mälestusnaela lööb üleandja. Rivist väljakutsutud pealikud ja allüksuste esindajad kinnitavad lipukanga-naelu ning delegatsioonide esindajad löövad mälestusnaelu üksuse pealiku poolt selleks varem kindlaksmääratud järjekorras.

Mälestusnaelte löömise juures ei peeta kõnesid, vaid nimetatakse, millise organisatsiooni nimel nael vardasse kinnitatakse.

Pärast lipukanga-naelte kinnitamist kõik rivist väljakutsutud pealikud ja allüksuste esindajad peale lippuri ja kahe assistendi lähevad iseseisvalt oma kohtadele rivisse.

§ 390. Kui mälestusnaelte löömine on lõppenud, annab üksuse pealik lipu lippuri kätte.

Oodates ära eelmise § viimises lõigus nimetatud isikute jõudmise rivisse oma kohtadele astub üksuse pealik lipu ette ja andes käskluse „N N üksus lipu tervituseks valvel, lipp minu järele — valvelsammu — mars!“ viib lipu üksuse vasakule tiivale ja sealt üksuse rinde eest läbi määratud kohale paremal tiival.

Käskluse järele „Marss!“ üksuse pealik võtab käe tervituseks peakatte juure (assistentid ei võta kätt tervituseks), lippur — lipu õlale, orkester alustab mängu.

Lipule määratud kohale jõudnud, lippur lipuga ja assistendid asuvad rivisse, lippur võtab

lipu jalale. Pealiku käsklusel „Käed alla!“ langetavad pealikud käe tervitusasendist ja orkester lõpetab mängu.

§ 391. Pärast lipu kohaleasetamist lipu üleandja peab päevakohase kõne. Lipu üleandja kõnele vastab üksuse pealik, tänades lipu üleandjat, lipu annetajaid, delegatsioone jne.

Kõnede lõppedes üksuse pealik viib üksuse paraadmarsi korras lipu üleandjast mööda.

c. Lipu üksuse juure toomine ja hoiukohta liikumine.

§ 392. Lipu üksuse juure toomiseks ja hoiukohta viimiseks määratakse normaalselt laskurkompanii kompanii pealiku juhtimisel; erilistel kordadel võib selleks määrata ka rühma rühma pealiku juhtimisel.

Ühes kompaniiga (rühmaga) lähevad ka lippur ja assistendid, kes liikumisel asuvad: esimene — 5 sammu kompanii pealiku järele, assistendid — lippurist paremal ja vasakul.

Kui kompanii juure on määratud orkester, siis liigub see 5 sammu kaugusel lippuri ees ja kompanii pealik — 5 sammu kaugusel orkestri ees.

§ 393. Hoone ees, kus lippu hoitakse, kompanii rivistub joonele umbes 15 sammu kaugusele (kui see võimalik) nii, et rinde keskkohatuleks hoone sissekäigu vastu, kusjuures lippur asub kompanii paremal tiival 6 sammu kaugusel esimese rühma pealikust, assistendid — tema kõrval (esimene paremal, teine — vasakul). Kompanii pealik (rühma pealik) asub 5 sammu lippurist paremal. Kui kompanii juures on orkester, siis asub see oma vasaku tiivaga 5 sam-

mu lippurist paremal, kuna kompanii pealik 5 sammu paremal orkestri paremast tiivast.

Pärast kompanii rivinemist kompanii pealik (rühma pealik), nimetades enesele asemiku, läheb ühes lippuriga lipu hoiukohta selle väljatoomiseks, kuna kompanii jääb vabalt-seisangusse (püssid rihmal).

§ 394. Lipu hoiuruumis kompanii pealik (rühma pealik) võtab lipu, annab selle lippurile ning, tõstes käe tervituseks ja liikudes 2 sammu lipu ees, viib selle hoonest välja, asetab kompanii (rühma) paremale tiivale ettenähtud kohale ja asub selle järele oma kohale rivis.

§ 395. Lipu nähtavale ilmumisega kompanii pealiku (rühma pealiku) asetäitja annab käskluse „L i p u t e r v i t u s e k s — v a l v e l !“, kusjuures pealikud, alates rühmapealikust ja kõrgemad, tõstavad käe tervituseks ja kui kompanii juures on orkester — mängib see „Kotka-marssi“.

Pärast lipu kohaleasetamist kompanii pealik (rühma pealik) annab käskluse: „K o m p a n i i, p a r e m p o o l ! T a k t s a m m u m a r s s i !“ Selle käskluse järele pealikud lasevad käe tervitusasendist alla ja kompanii (rühm) algab liikumist.

Lipu saateüksus lipuga liikumisel saluteerib ja tervitab § 379 kohaselt.

§ 396. Kui lipu saateüksus on jõudnud umbes 100 sammu kaugusele ülesrivistatud oma üksusest, annab üksuse pealik käskluse: „L i p u t e r v i t u s e k s — v a l v e l !“ Orkester, kui ta on üksuse juures, mängib „Kotka-marssi“. Samal ajal lipu saateüksuse pealik, andes käsk-

luse „Valvel!“, viib kompanii (rühma) 50 sammu kaugusele üksuse keskkoha ette, kus ta saateüksuse käsutab seisma. Seismajäämisega tõstavad pealikud käe tervituseks.

§ 397. Pärast saateüksuse seismajäämist üksuse pealik läheb lipu ette, tõstab käe tervituseks, annab lippurile käskluse ja viib lipu otseimat teed üksuse paremale tiivale ettenähtud kohale.

Pärast seda üksuse pealik annab orkestrile käsu mängu lõpetamiseks ja üksusele käskluse „V a b a l t“, mille järele saateüksuse pealik oma üksuse viib üldriviisse.

Kui lipu saateüksuse juures oli orkester, lõpetab see mängu saateüksuse seismajäämisega, algab „Kotka-marsi“ mängimist lipu liikumise algamisega üldriviisse ning mängib kuni lipu üldriviisse asetamiseni. Selle järele orkester ühel ajal saatekompaniiga läheb üksuse üldriviisse oma kohale.

§ 398. Lipu üksuse juurest hoiupaika viimiseks liikumisel olev üksus jäetakse seisma ja rivistatakse olukorra kohaselt. Üksuse pealik, määrates lipu saateüksuse, annab käskluse: „L i p u t e r v i t u s e k s — v a l v e l!“ Selle käskluse peale üksus tervitab, orkester mängib „Kotka-marssi“ ja pealik kätt tervitusasendis hoides asub lipu ette ja, andes lippurile käsu liikumiseks, viib lipu määratud saatekompanii rivisse ettenähtud kohale, mille järele ta ise asub oma tavalisele kohale üksuse üldriviis.

Kui lipp on asetatud saateüksuse juure, lõpetab orkester mängimise ja asub orkestrijuhi käskluse järele 5 sammu kaugusele lipu ette. Pärast seda pöörab saateüksuse pealik saateük-

suse vastavale poole ja annab käskluse liikumiseks. Orkester algab marsi mängimist, pealikud langetavad käe tervitusasendist ja kompanii algab liikumist.

§ 399. Kui saateüksus lipuga on jõudnud umbes 100 sammu kaugusele kohalejäänud üksusest, teeb üksuse pealik korralduse üksuse ülejäänud osade kohta.

§ 400. Lipu hoiukoha juure jõudmisel rivistub saateüksus joonele. Pärast seda saateüksuse pealik annab käskluse „Lipu tervituseks — valvel!“, mille järele orkester mängib „Kotka-marssi“ ja üksuse pealik, hoides käe tervituseks, asub 2 sammu kaugusele lippuriette ja liigub ühes viimasega lipu hoiuruumi, määrates enne endale asendaja. On lipp viidud hoiuruumi, käseb saateüksuse pealiku asendaja orkestrit mängu lõpetada, annab käskluse „Vabalt“ ja teeb kompaniile korralduse edasise kohta.

§ 401. Kui hoiuruumis on mitu lippu, siis nende väljatoomine ja tagasiviimine sünnib üldises korras. Lipud tuuakse välja, asetatakse kohale ja viiakse hoiukohta tagasi järjekorras: kaitseliidu üldlipp, malevate ja malevkondade lipud, kusjuures malevate ja malevkondade lippude järjekorra omavahel määrab ära lippude vanus.

7. Kaitseliidupäev, maleva, malevkonna ja teiste kaitseliidu üksuste aastapäevad.

§ 402. Kaitseliidu ja ta eriorganisatsioonide — naiskodukaitse ja noorte — ühtlustunde kasvatamiseks, alati-valmis-oleku tõenduseks,

rahvusliku ja isamaalise vaimu õhutamiseks laiemates rahvahulkades ja oma töötulemuste jõurikasteks demonstratsioonideks korraldab kaitseliit iga aasta või perioodiliselt ülemaalse kaitseliidupäeva.

Kaitseliidupäeval toimuvad omavahelised laske-, sõjalise ja sportliku iseloomuga võistlused, pidulikud etendused, propagandasulised kõnekoosolekud, rongkäigud, paraadid, aktused, näitused ja muud kaitseliidu elu ja sihte käsitlevad avalikud ettevõtted.

§ 403. Kaitseliidupäevaga analoogilistel alustel korraldavad malevad, malevkonnad ja teised üksused, arvestades võimalusi, oma aastapäevade pidulikke märkimisi.

§ 404. Maleva aastapäeva valib maleva juhatus, esitades selle kaitseliidu keskjuhatusale kinnitamiseks. Maleva aastapäeval võimaluste piires korraldatakse aktusi, paraade, võistlusi, pidusid, kõnekoosolekuid jne.

§ 405. Malevkonna, kompanii ja teiste üksuste aastapäevad valivad nende üksuste juhatused, esitades need maleva juhatusale kinnitamiseks.

Malevkond, kompanii jne. pühitseb oma aastapäeva, korraldades sel päeval aktuse, paraadi, pidu või kõnekoosoleku.

8. Esinemised riiklikel ja seltskondlikel pidustustel.

§ 406. Kaitseliit esineb riiklikel ja seltskondlikel mittepoliitilistel pidustustel, nagu paraadidel, rongkäikudel, mälestussammaste ava-

mistel jne., igakord sellekohase väljatöötatud kava järele.

Samuti võtavad kaitseliidu üksused osa oma esindajate kaudu teiste mittepoliitiliste organisatsioonide poolt korraldatud riiklikest ja seltskondlikest pidustustest ja aktustest. Esindajaid saadab vastava üksuse juhatus või määrab üksuse pealik.

9. Kaitseliidu pühaliku töötuse andmine.

§ 407. Kaitseliitu sisseastumisel allakirjutatud pühalikku töötust (sooviavalduslehel) kinnitavad uued liikmed hiljem veel erilise tseremooniaga avalikult tarvilise pidulikkuse ja pühalikkusega. Tavaliselt sünnib see üksuse aastapäeval, laagris või selleks eriti ettenähtud päeval kas kirikus või rivi ees.

Kombeline on, et pühaliku töötuse andmise juures oleksid võimalikult kõik üksuse (kompaniisse, üksikusse rühma, patareisse, eskadroni jne.) kuuluvad liikmed.

§ 408. Kui pühaliku töötuse andmine sünnib kirikus, kogunevad kõik üksuse liikmed mundris veerand tundi enne kirikliku teenistuse algust kirikusse ja asetuvad neile ettenähtud kohtadele. Seekordsesse kiriklikku teenistusse põimib teeniv vaimulik sisse erilise pühaliku töötuse tseremoniaali.

Kohtadele asetamist ja liiklemiskorda kirikus juhib üksuse pealiku poolt määratav korraltoimikond vanemaga eesotsas. Pühaliku töötuse andjad asetatakse esimestele istekohtadele või

grupeeritakse nii, et nende liiklemine võiks sündida kaaskodanikke tülitamata.

Kui üksusel on lipp, tuuakse see aukompanii saatel, võimalikult orkestriga, jumalateenistuse alguks kiriku juure. Kirikus asetatakse lipp auvalve all paljastamata relvadega altari paremale poole. Lipukompanii hakistab relvad, paneb valve juure ja asub kirikusse. Kui orkestril on nähtud ette mäng kirikus, asetub ta koorile.

Algab jumalateenistus. Kui saabub pühaliku töötuse andmise moment, kutsuvad vaimulikud liikmed altari ette või annab väljatulekuks märku. Pühaliku töötuse teksti ettelugemisel vaimuliku poolt töötuseandjad kordavad selge ja kõva häälega etteloetud pühaliku töötuse teksti sõnu. Töötuseandjad ja kõik kirikulised seisavad sel ajal püsti.

Töötuse annud, lahkuvad väljakutsutud vaimuliku märguandel tagasi oma kohtadele ja kiriklik teenistus jätkub.

Pärast jumalateenistust, enne rahva kirikust lahkumist, viiakse üksuse lipp kirikust välja ja siis kompanii saatel oma alatisse asukohta tagasi.

Kui jumalateenistuse eel või järele on nähtud ette mõni eriline toiming (paraad, rongkäik jne.), teeb üksuse pealik selle kohta erikorralduse.

§ 409. Kui pühaliku töötuse andmine toimub rivi ees, rivistub üksus määratud kohal ja ajal paraadikorras, kusjuures uued liikmed rivistatakse erigrupina üksuse vasakul tiival.

Pärast lipu kohaletoomist võetakse üksuse pealikut ja temast kõrgemaid pealikuid vastu

paraadikorras (§§ 351—354). Viimased kohale ilmunud, käsutab üksuse pealik lipu 15 sammu ja uued liikmed 10 sammu rivi keskkoha ette. Lipp asetub rindega üksuse vastu ja uued liikmed — näoga lipu poole.

Kui pühaliku töötuse andmine on ühendatud vaimuliku talitusega, siis ilmuvad vaimulikud üksuse juure enne üksuse pealiku ilmumist ja nad juhitakse selleks määratud saatepealiku poolt nendele ettenähtud kohale.

Kui pühaliku töötuse andmine toimub vaimuliketa, siis üksuse pealik tuletab lühidas pöördumiskõnes meele kaitseliitlaste kõrgeid kohuseid ja pühaliku töötuse tähendust. Selle järele üksuse pealik loeb ette kaitseliidu pühaliku töötuse teksti sõnad, mida töötuseandjad seistes kordavad selge ja kõva häälega. Töötuseandjad ja üksus asuvad valvel-seisangus.

Kui pühaliku töötuse andmine toimub koos vaimuliku talitusega, võtab pühaliku töötuse uutelt liikmetelt vaimulik. Vaimulikuks talituseks paljastatakse pead üksuse pealiku sellekohasel käsklusel.

Pärast töötuseandmist käsutatakse lipp rivi-isse, uued liikmed vasakule tiivale, ja tarbekorral kõrgem kohalviibiv pealik peab sündmusekohase kõne, mille järele lauldakse riigihümni.

Pühaliku töötuse andmise tseremoonia lõpeb üldise paraadmarsiga.

§ 410. Kaitseliidu pühaliku töötuse andmise kohta seatakse kokku vastav akt, milles tuuakse ära järgmised andmed: aeg, koht, pühaliku töötuse sõnade ettelugeja ja pühaliku töötuse andjad (nimestik).

Akt kirjutatakse alla üksuse pealiku ja sekretäri poolt ning saadetakse maleva staapi, kus tehakse pühaliku töötuse avalikult andmise kohta sissekanded vastavatele sooviavalduslehtedele.

10. Esinemised ja visiidid.

§ 411. Esinemine on ametlik ilmumine ametiastmes enesest kõrgemale pealikule.

Visiit on külaskäik ametlikuks kokkusaamiseks, omavaheliseks tutvumiseks või õnnesoovide, kaastunde jne. avaldamiseks.

Kaitseliidus kindlapalgalistel ametikohtadel teenivate tegelikku kaitseväeteenistusse arvatud pealike kohta on sel alal maksvad Garnisoni määrustiku IV §§ 599—608 üldised määrused.

Lähtudes kaitseliidu kui kaitsevälise sisekorraga organisatsiooni sisemise ühtluse seisukohast on tarviline, et esinemiste ja visiitide mõtet ja tarvet respektieriksid ka mittekindlapalgalistel ametikohtadel teenivad pealikud.

§ 412. Riviüksuste pealikud esinevad oma pealikule, kui ülemale, iga kord, kui nad ametiasjus ilmuvad pealiku alatisse asukohta. Samuti ilmuvad nad ametisse määramise puhul. Erialade pealikud ilmuvad eriala vanemale pealikule oma ametisõitudel viimase alatisse asukohta.

§ 413. Kaitsevälises aukraadis ülendamise puhul esinevad pealikud-ohvitserid maleva pealikule ja pealikud-allohvitserid malevkonna pealikule ühe kuu jooksul.

§ 414. Toimunud visiidi korral on kombeline võimalikkuse piirides seda visiiti vastata või kaardi läbi tänada.

§ 415. Hea läbisaamise nimel on tarviline, et pealikud süvendaksid igapidi läbikäimist ja sidet kaitseliidu ja teiste kaitse- ja seltskondlike organisatsioonide vahel.

Tänuolikemaks vahendiks sel alal on sõpruskülaskäigud, nii eraviisilised kui ka tähtpäevalised.

11. Jalutus- ja rongkäigud.

§ 416. Rännakharjutustena või traditsioonilistel tähtpäevadel korraldab kaitseliit oma osadega jalutus- ja rongkäike.

§ 417. Jalutus- või rongkäiguks teeb korralduse üksuse pealik. Ta annab teada käigu aja, määrab kolonnide koosseisud ja ülemad (kui neid on mitu), kogunemiskohad, liikumise alguse kellaajad, marsikava, peatused, vormi ja relvastuse.

§ 418. Kui käik toimub koos kaitseväega, liigub viimane kolonni algul ja üldised korraldused ja juhtnöörid annab garnisoni ülem.

§ 419. Linna piirides toimuvaist käikudest informeerib korraldaja aegsasti politseid.

§ 420. Hämaral ajal või pimedikus toimuvail käikudel võib tarvitada efekti loomiseks ja valgustamiseks tõrvikuid. Tõrvikuid võib tarvitada ka matmiste ja mälestustseremooniate ajal, kui need toimuvad pimedikus.

§ 421. Tõrvikute jagamise, nende kandmise, süütamise ja kustutamise kohta teeb korralduse käiku või tseremooniat juhataav pealik.

Üldiselt oldagu põlevate tõrvikutega ettevaatlik, et nende kaudu ei tekiks tulikahjusid ja muid soovimatusi.

§ 422. Kaitseliit võib pealiku nõusolekul võtta osa jalutus- ja rongkäigu nõuete kohaselt ka seltskondlike organisatsioonide poolt korraldatavatest ühistest rongkäikudest, kui nende korraldajaiks ei ole poliitilised organisatsioonid.

Kaitseliidu koht rongkäigus, marsikava ja muud tingimused määratakse kindlaks kokkuleppel osavõtjate seltskondlike organisatsioonide esindajatega, — põhimõtteliselt liigub kaitseliit alati seltskondlike organisatsioonide ühise kolonni peas.

Kaitseliit võtab osa säärastest rongkäikudest oma kolonnides, mille juhid, koosseisu, vormi, relvastuse ja rongkäiguga ühinemise kohad määrab kindlaks osavõtja üksuse pealik või üksuste kõrgeim pealik.

12. Mälestustseremooniad.

§ 423. Mälestussammaste avamisel, langenute kalmule pärgade asetamisel ja teistel säärastel juhtudel kaitseliidu auavaldused võivad väljenduda kas leinaparaadis või teistes tseremooniates.

Mälestustseremoonial harilikult pannakse välja aukompanii orkestriga ja tarviduse korral spaleerid.

Kui säärastel tseremooniatel on nähtud ette langenute mälestamine, siis toimetatakse seda leinaparaadide või matuste tseremooniate jaoks ettenähtud korras.

§ 424. Kui langenute kalmule pärga asetav kaitseliitlane on vormiriietuses, siis oma kõne ajaks ta pead ei paljasta. Kõne lõpetanud, võtab ta käe tervituseks ning seistes mõne sekundi valvel-olekus lahkub oma endisele kohale.

§ 425. Mälestustseremooniade kohta, mis on tingitud vastava erijuhu iseäraldustest, annab korraldava üksuse pealik iga juhu kohta erijuhtnöörid.

13. Leinaparaadid.

§ 426. Leinaparaade peetakse üldiselt samadel alustel kui harilikke paraade, kuid langedute mälestamiseks peetavatel paraadidel võib kaitseliitlasi käsutada mälestamise ajaks pea paljastama ja suurtükkidest või püssidest lasta aupauke.

14. Kaitseliitlaste matmise kord.

§ 427. Surma läbi lahkunud liikmete matmisest osavõtmine kuulub tähtsaimate kaitseliidu kohuste hulka.

Lahkunule viimse austuse ülesnäitamiseks on kohustatud osavõtma kõik selle üksuse liikmed, kuhu kadunu kuulub.

§ 428. Kui surma läbi lahkunud kaitseliitlane maetakse oma alatises asukohas ja oma üksuse piirides, korraldab matust kaitseliidu osas üksuse (malevkonna või kompanii) pealik. Kui kaitseliitlane sureb või maetakse väljaspool oma üksuse piirkonda, korraldab või abistab viimse austuse ülesnäitamist kadunule selle üksuse pealik, kelle piirkonnas ärasaatmine või matust toimub.

§ 429. Surma läbi lahkunud kaitseliitlase saatmiseks ja viimse au avaldamiseks lahkunule määratakse matmise toimkond võimalikult orkestriga järgmises suuruses:

1. malevlasele, jaopealiku abile, jaopealikule, rühmapealikule, ta abile ja neile vastavaile pealikuile — üks rühm rühmapealiku juhatusel;

2. kompaniipealikule, ta abile ja neile vastavaile pealikuile — kaks rühma ühes malevkonna lipuga kompaniipealiku juhatusel;

3. malevkonnapealikule, ta abile, pataljoni-pealikule, kaitseliidu instruktorile ja neile vastavaile pealikuile — kompanii ühes malevkonna lipuga kompaniipealiku juhatusel;

4. malevapealikule, ta abile, kaitseliidu peastaabi ülemale ja neile vastavaile pealikuile — kaks pataljoni ühes maleva (peastaabi ülemale keskjuhatusel) lipuga malevkonnapealiku juhatusel;

5. kaitseliidu ülemale — 3 pataljoni, patarei ja ratsarühm kaitseliidu üldlipuga ja igast malevast üks rühm maleva lipuga maleva pealiku juhatusel.

Vabadusristi, Kotkaristi, Valgeristi ja Läti Karutapjate Ordu kavaleri matmisest võtavad osa kõik üksuse piirides elavad nimetatud aumärkide kavalerid.

Kui külma on -20°C või rohkem, siis matmise toimkonda surma läbi lahkunud kaitseliitlase saatmiseks ei määrata. Samuti ei määrata orkestrit, kui külma on -12°C või rohkem.

Kindralite ja suurtükiväelaste laip paigutatakse surnuvankri asemel lafetile.

§ 430. Matmise toimkonna kaitseliitlased kannavad rakmeid ja püsse. Toimkonna liikmed ja kaitseliidu üksuste esindajad peavad olema kaitseliidu vormis.

§ 431. Kaitseliitlase matmist korraldav üksuse pealik määrab peale matmise toimkonna veel ühe pealiku *m a t u s e k o r r a l d a j a k s*, kelle kohuseks on üldise korra järele valvamine, surnu aumärkide asetamine patjadele, nende kandmise järjekorra kindlaksmääramine, matusest osavõtjaile üksustele kohtade kättenäitamine, signalisatsiooni korraldamine aupaukude andmiseks puusärgi haudalaskmisel ja teised vastavad toimingud.

§ 432. Surnud kõrgemaile pealikuile, alates kompaniipealikust, pannakse välja korterisse või kirikusse *a u v a h t k o n d*.

Auvahtkond koosneb normaalselt 8 kaitseliitlasest ja 1 pealikust. Auvahtkond asub leinamajas või kusagil mujal leinamaja lähedal olevas ruumis.

Paaris-auvahid paigutatakse laiba pähitsisse ja jalutsisse näoga jalutsi poole.

Auvahid püssidega postil seistes hoiavad püssid raua suudmega allapoole, toetades raua otsaga vastu põrandat saapaninade vahel, viimastega ühel joonel, raua suue kaitstud erilise kaitsega (tupega), püssi rihm paremale, käed ristamisi püssi kabal, parem käsi all, vasak peal, hoides mütsi sirmiga paremale, keha asend pingutamata, pea langetatud pisut ette.

Mõõkadega varustatud auvahid hoiavad paljastatud mõõku püstloodis allalastult tera otsaga vastu põrandat, saapaninade vahel, viimastega ühel joonel, teraga paremale, käed ristamisi mõõga päral, parem käsi all, vasak peal, hoides mütsi sirmiga paremale, keha asend pingutamata, pea langetatud pisut ette.

Vaimuliku talituse ajaks leinamajas ja kirikus võetakse auvahid ära.

Laiba saatmisel auvahid liiguvad mütsid peas mõlemal pool puusärki (surnuvankrit). Püssid hoitakse paremas kaenlas, raua suue suunatud ette ja alla (45°). Mõõku hoitakse paremas käes teraga allalastult, tera enda poole, mõõga ots ette ja alla maapinnalt nii kõrgel, et see ei takistaks liikumist. Vahtkonna ülem liigub paremal pool surnuvankrit esimese autunnimehe kõrval paremalt.

Auvahid võetakse lõplikult ära haua juures enne matmistalituse algust.

§ 433. Matmise toimkond leinamaja või kiriku juures rivistatakse joonele (püssid rihmal) nii, et puusärgi väljatoomisel üksuse rinde eest võiks läbi kanda. Orkester asetub tiivale, mis on lähemal puusärgi väljakandmise kohale.

Puusärgi väljakandmisel annab allüksuse pealik käskluse „V a l v e l!“, mille järele orkester hakkab mängima leinaviisi. On puusärk rinde eest mööda kantud või asetatud surnuvankrile, antakse käsklus: „V a b a l t!“

Enne puusärgi väljakandmist leinamajast kinnitatakse selle kaanele lahkunu müts, kl. käelint ja mõök (kui viimane oli lahkunule ette nähtud relvana).

§ 434. Matuserongi liikumise algamiseks teeb korralduse matuse korraldaja pealik. Liikumise algamiseks annab käskluse matuse toimkonna pealik, mille järele orkester mängib leinamarssi.

§ 435. Liikumise kord matuserongis on:

1. matuse korraldaja pealik;
2. aumärgid patjadel;
3. pärjad;
4. surnuvanker või lafett puusärgiga;
5. vaimulikud, kui nad matmist toimetavad, liiguvad kohtadel vastavalt oma usukombeile;
6. surnu lähimad omaksed;
7. saatjad;
8. orkester;
9. saateüksus.

Suuremate matuste puhul võib paigutada orkestri ja saateüksuse matuse korraldaja pealiku järele aumärkide kandjate ette.

§ 436. Aumärke kantakse järjekorras:

1. Vabadusrist (kõik ühel padjal);
2. Läti Karutapjate Ordu märk (kõik ühel padjal);
3. Kotkarist (kõik ühel padjal);
4. Valgerist (kõik ühel padjal);
5. Vabadussõja mälestusmärk;
6. teised Eesti aumärgid ja medalid (kõik ühel padjal);
7. võõraste riikide aumärgid (iga riigi omad eraldi padjal).

Pärgi kantakse matmise korraldaja pealiku poolt määratud järjekorras.

§ 437. Surnuaiale jõudes peatub matuserong ja orkester lõpetab mängu.

Üksused, kes aupauke ei anna (ka ratsaja suurtükiväe osad jalgrivis), ja orkester viiakse surnuaiale ja rivistatakse vastavalt matusekorraldaja näpunäiteile.

Kui üksused on kohale asetatud, tuuakse puusärgi haia juure, mille vältel orkester mängib leinaviisi ja üksus annab au käskluse järele: „Valvel!“

§ 438. Aumärkide ja pärgade kandjad puusärgi ees lähevad endises järjekorras haia juure ja seisavad seal kindlaksmääratud kohtadel haia kinniajamiseni.

Mõõka, mütsi ja käelinti, mis olid puusärgi kaanel, haia ei lasta.

Pärast matusetalituse lõppu antakse aumärgid, mõök, müts ja käelint üle matuse korraldajale pealikule lahkunu omastele edasiandmiseks. Pärgad pannakse kalmule.

§ 439. Kui puusärgi on asetatud haia juure, algab matusetalitus, mille ajaks võtavad kõik kaitseliidu üksused ja seal olevad kaitseliitlased mütsid maha. Mütsid pannakse pähe enne puusärgi haialaskmist. Puusärgi haialaskmisel antakse au käskluse järele „A u a v a l d u s e k s v a l v e l!“ ja orkester mängib koraali „Ligema! Jumal, Sull“.

§ 440. Aupauke laskja kaitseliidu üksus asub väljaspool surnuaeda, nii et laskmisel ei oleks hädaohtu kodanikele. Puusärgi haialaskmisel laseb toimikond matusekorraldaja käsul kogupauke 15-sek. vaheaegade järele.

Aupauke lastakse kõigile kaitseliitlasile, kelle matusele on määratud saateüksus.

Võtab matusetalitusest osa malevkond, siis laseb kogupauke kompanii. On matmise tsereemoniaali määratud suurtükid, lastakse neist

kolm aupauku vaheldumisi jalaväe kogupaukudega, mille juures jalaväe osa laseb enne.

Aupaukude laskmiseks paigutatakse suurtükid väljaspoole surnuaeda ja võimalikult kaugemale elumajadest.

§ 441. Pärast haura kinniajamist ja pärgade asetamist kalmule surnuaial olevad üksused avaldavad lahkunule enne lahkumist viimset au komando järele „Auavalduseks valvel!“, kusjuures orkester mängib ühe salmi leinaviisi.

Selle järele viiakse matmise toimkond orkestriga surnuaialt ära, mille juures orkester algab mängu siis, kui ta on jõudnud nii kaugemale, et mäng ei kosta surnuaiale.

§ 442. Kui surnu viiakse väljaspoole, kaugemale lahkunu alatisest elukohast, saadab toimkond ja orkester teda raudteejaamani, sadamani või üksuse pealiku poolt kindlaksmääratud kohani, kus laip „Auavalduseks valvel!“ seisva üksuse rinde eest viiakse mööda koraalihelide saatel. Aupauke ei lasta. Peale tähen-datud saatmise võib korraldada matmise tsere-moonia matmiskohas.

§ 443. Laiba viimisel ühest kohast teise enne matmispäeva tema saatmiseks harilikult toimkonda ei määrata.

§ 444. Kaitseliidust oma soovil lahkunud Kotka- ja Valgeristi kavaleride matmisele läkitab ligema üksuse pealik delegatsiooni, kolmeliikmelises koosseisus, kelle juhiks on vastava teenetemärgi kavaler.

VI. KOOSOLEKUD.

1. Üld- ja esindajatekogu koosolekud.

a. Üld- ja esindajatekogu koosolekute ettevalmistamine ja kokkukutsumine.

§ 445. Üld- ja esindajatekogu koosolekud kutsutakse kokku kaitseliidu põhikirjas ja kodukorras ettenähtud juhtumel.

§ 446. Koosolekust ühes päevakorraga teatatakse kõigile, kel on õigus koosolekust osa võtta põhikirjas ja kodukorras ettenähtud korras.

Koosolekute päevakord seatakse kokku ja valmistatakse ette päevakorra punktide kaupa kokkukutsuja poolt. Majanduslikud aruanded peavad enne koosolekule esitamist olema revideeritud revisjonikomisjoni poolt, viimase poolt alla kirjutatud ja varustatud revideerimise tulemusi näitava pealkirjaga või ääremärkusega. Igale päevakorra punktile, mis vajab selgitavat ettekannet, määratakse aruandja.

Päevakord peab koosoleku ruumi välja pandama vähemalt $\frac{1}{2}$ tundi enne koosoleku algust.

§ 447. Koosoleku ruumide eest hoolitseb kokkukutsuja. Ruum peab olema valge, soe ja õhuküllane. Ruumis viibitakse üleriieteta ja peakatteta. Ruumis peab olema istekohti vastavalt kokkutulijate arvule, juhatuselaud, kõnepult või laud, joogivesi, laud ühes kvoorumi-raamatuga või -lehega koosolekust osavõtjate registreerimiseks ja võimalikul korral ka tahvel kriidiga ja käsnaga.

§ 448. Koosolekule ilmudes peab iga liige isikliku allkirja kaudu end registreerima kvoorumi-raamatus või -lehel ja korrapidajale andma ära volituse, kui koosolekust osavõtmiseks on nõutavad kirjalikud volitused (näiteks. esindajatekogu koosolekuil).

b. Korrapidaja toimkond.

§ 449. Koosolekule määratakse koosoleku kokkukutsuja poolt korrapidaja toimkond, s. o. korrapidaja ühes vajalise arvu abidega. Korrapidaja toimkond peab olema kohal vähemalt üks tund enne koosoleku algust. Ta peab olema vormiriides ja kandma toimkonnas oleku tunnusest vasakul varrukal kollast käesidet.

Korrapidaja allub koosoleku kokkukutsujale ja momendist, millal koosolekut asub juhatama koosoleku juhataja, vahetult viimasele.

§ 450. Korrapidaja:

— vaatab järele ja korraldab, et vähemalt $\frac{1}{2}$ tundi enne koosoleku algust oleksid ruumid puhtad ning tuulutatud ja koosolekuks vajaline inventar kohal;

— registreerib kvoorumi-raamatusse või -lehte koosolekule ilmujaid nende isiklike allkirjade kaudu ja võtab ära volitused;

— valvab selle järele, et koosolekule pääseksid ainult need, kel selleks on õigus;

— kui koosoleku alguseks määratud ajal kvoorum on koos, teatab sellest koosoleku kokkukutsujale, kutsub koosolekule ilmunud liikmed koosolekuruumi ja annab ära nende volitused koosoleku kokkukutsujale;

— täidab käsked ja korraldusi, mis temale antakse koosoleku juhataja poolt.

c. Koosoleku avamine ja juhatamine.

§ 451. Koosolekute otsusevõimelisus on määratud kindlaks kaitseliidu põhikirjas ja kodukorras iga koosoleku liigi kohta eraldi. Koosoleku avamiseks nõutav kvoorum määratakse kindlaks koosoleku kokkukutsuja poolt koosolekule ilmunud liikmete allkirjade järel kvoorumi-raamatus või -lehel.

Kvoorumiks nimetatakse vähim liikmete arv, mille juures koosolek põhikirja või kodukorra kohaselt on otsusevõimeline.

§ 452. Kaitseliidu koosolekud on kinnised, s. t. seal võivad viibida ainult need, kel selleks on õigus. Erakorralistel juhtumitel, kui koosolek lubab, võivad sõnaliste seletustega esineda asjaosalised isikud või nende volinikud nendesse puutuvate päevakorra punktide arutamisel.

§ 453. Koosoleku avab koosoleku kokkukutsuja või tema asemik. Koosolekut juhatab ja lõpetab koosoleku kaitseliidu põhikirjas ettenähtud isik. Koosolekuid, mille juhataja isik kaitseliidu põhikirjas pole kindlaks määratud, juhatab koosolekul liht-häälteenamusega valitud juhataja.

Pikema päevakorraga koosolekul, eriti juhul, kui koosoleku juhatajal tuleb mõnes päevakorra punktis esineda ettekandega või pikema seletusega, valitakse temale abiks abijuhataja.

§ 454. Koosolek peetakse laialisaadetud või teatatud päevakorra järel. Koosoleku algul enne päevakorra arutamisele asumist on kokkukutsujal õigus paluda päevakorras järjekorda muuta või üksikuid küsimusi päevakorrast ära

võtta. Sama õigus on ka igal koosolekul viibijal täisõiguslikul liikmel. Sellekohased otsused tehakse liht-häälteenamusega.

Juhul, kui koosolekul soovitakse üles tõsta täiendavaid küsimusi, mis laialisaadetud päevakorras on märkimata, võetakse need arutusele läbirääkimiste punkti all, kusjuures nendes küsimustes samal koosolekul siduvaid otsuseid teha ei saa.

§ 455. Päevakorras olevad küsimused kantakse koosolekule ette selleks määratud ettekandja-aruandja poolt. Ettekandja-aruandja määrab selle üksuse juhatus, kelle üldkoosolekut peetakse. Kui ettekandjat-aruandjat pole määratud, teeb seda koosoleku juhataja või abijuhataja koosoleku juhatusel antud materjali põhjal.

d. Sõnavõtmine ja läbirääkimiste kord.

§ 456. Koosolijad saavad sõna selles järjekorras, kuidas sõnasoovimisest koosoleku juhatajale on teatatud. Juhataja märgib sõnasoovijad sõnaküsinute nimekirja. Aruandjal on oma ettekande kohta sõna väljaspool järjekorda.

Koosolija üksuse juhatusel ja revisjonikomisjoni esimehel või tema asendajal on sõnaõigus väljaspool järjekorda.

Sõnaküsija langeb välja sõnaküsinute nimekirjast, kui ta sõnasaamise ajal ei viibi koosolekुरूumis.

§ 457. Sõnaküsinud võivad oma küsitud sõnast loobuda, seda teistele koosolijaile edasi anda ja oma sõnasaamise järjekorda üksteisega vahetada, teatades sellest koosoleku juhatajale.

Sõna teisele edasiandmine ei tohi sündida kõnelemise kordade arvu suurendamise mõttes.

§ 458. Koosoleku juhatajal on sõna asja sisuliseks arutamiseks harilikus üleskirjutamise järjekorras. Pikema — koosoleku juhatamist takistava — sõnavõtmise korral peab ta koosoleku juhatamise andma abijuhatajale üle.

Koosoleku juhatajal ei ole lubatud juhatamise ajal vaielda.

§ 459. Koosoleku-, päeva- ja asjaajamiskorra kohta antakse sõna väljaspool järjekorda, kuid igale soovijale ainult üks kord ja mitte üle 3 minuti. Neis asjus tehtud ettepaneku kohta antakse sõna kahele poolt ja kahele vastu, igaühele mitte üle 3 minuti.

Koosoleku juhatajal on õigus korra kohta sõna andmisel nõuda, et kõneleja kõigepealt teataks oma ettepaneku sisu.

Sõnavõtmine koosoleku-, päeva- ja asjaarutamiskorra kohta on lühidane tähelepanu juhtimine või ettekanne koosoleku juhataja või koosviibijate eksimustes või tegevuses või käitumises ülalnimetatud kordade suhtes.

Pärast hääletamisele tulevate ettepanekute ja hääletamise järjekorra teatamist juhataja poolt antakse sõna hääletamise korra kohta.

Sõnavõtmine hääletamise korra kohta on lühidane juhataja tähelepanu juhtimine sellele, et ta hääletamise korrast on kaldunud kõrvale, või ettepanek koosolekule ettepanekuid hääletada teises järjekorras kui seda juhataja on ette kannud.

Sõnasooviks on: „Palun sõna korra kohta.“

§ 460. Faktiliseks märkuseks antakse sõna väljaspool järjekorda, kuid igale soovijale ainult üks kord ja mitte üle 3 minuti. Faktiliseks märkuseks ei anta sõna niisuguste päevakorra punktide juures, kus ei peeta läbirääkimisi, samuti pärast päevakorras olnud asja otsustamist.

Faktiline märkus on lühike õiendav seletus isiku poolt, kelle tegevust on koosolekul ette toodud ebaõigelt või ebaviisakalt käsitletud. Samuti — õiendus kõneleja poolt eelkõnelejale väidetest ebatäpselt arusaamise puhul.

Sõnasooviks on: „Palun sõna faktiliseks märkuseks.“

§ 461. Hääletamise motiivide kohta antakse sõna enne tegelikku hääletamist, kuid igale soovijale ainult üks kord ja mitte üle 3 minuti. Kinnisel hääletamisel võib sõna saada ainult teadaandeks, et hääletamisest osa ei võeta.

Hääletamise motiivid on põhjendused, mis pärast hääletaja hääletab nii või teisiti.

Sõnasooviks on: „Palun sõna hääletamismotiivide kohta.“

§ 462. Isiklikes asjus antakse sõna pärast selle päevakorra punkti lõpetamist, mille arutamise ajal avaldati niisugune sõnasoov. Kõnelemiseks antakse sel puhul aega viis minutit ja ainult üks kord.

Isiklikes asjus sõnavõtmine on sõnavõtja isikule etteheidetud süüdistuse tagasitõrjumine, isiklik selgitus või teadaanne oma isiku asjus.

Sõnasooviks on: „Palun sõnaisiklikes asjus.“

§ 463. Erakorraliseks teadaandeks saab iga soovija sõna ainult üks kord, kusjuures koosoleku juhatajal kõne sisu peab olema varem teada.

Sel puhul võib teha ettepanekuid ja avada läbirääkimisi. Kui erakorraline teadaanne puudutab arutusel olevat küsimust, antakse sõna esimesel sõnavõtmise vaheajal, vastasel korral aga arutusel oleva päevakorra punkti lõpul.

Erakorraline teadaanne on — koosolekule ettekantav erakorraline teade, mis on seoses arutusel oleva küsimusega, või koosoleku kestes väljaspoolt teatavaks saanud asjaolud, mida tingimata vaja koosolekule teatavaks teha.

Sõnasooviks on: „Palun sõnakerakorraliseks teadaandeks.“

§ 464. Kui sõnasoovijaid enam ei ole või kõnelejate nimekiri on läbi, teatab juhataja sellest koosolekul.

Enne tegelikule hääletamisele asumist juhataja teatab hääletamisele tulevad ettepanekud ja hääletamise järjekorra. Selle järele võivad soovijad veel sõna saada hääletamise korra ja hääletamise motiivide kohta §§ 459 ja 461 alusel. On see läbi, teatab juhataja, et ta asub tegelikule hääletamisele.

Tegelikule hääletamisele asumist konstateerib juhataja sõnadega: „Asun hääletamisele.“

Pärast tegelikule hääletamisele asumist ei anta kellelegi sõna enne hääletamise lõppu.

§ 465. Koosolek võib panna maksma kõneluste lühendamise asjus järgmisi kitsendusi:

1. lühendada kõneluste aega;

2. sulgeda kõnelejate nimekirja, kusjuures sõnasoovijad end enam üles ei või anda või peavad seda tegema enne nimekirja sulgemist;

3. läbirääkimisi lõpetada, ilma et üleskirjutatud kõnelejaile enam sõna antaks, misjuures sõna võivad veel saada küsimuse ettekandja-aruandja, üksuse juhatusel liikmed ja majanduslikes küsimustes revisjonikomisjoni esindaja.

Neid ettepanekuid teha pole lubatud koosoleku juhatajal.

Loeteldud ettepanekud otsustatakse liht-
häälteenamusega.

e. H ä ä l e t a m i s e k o r d.

§ 466. Hääletamine on lahtine ja kinnine.

Lahtisel hääletamisel antakse oma hääl — kas „poolt“ või „vastu“ — käetõstmisega juhataja poolt teatavaks tehtud kandidaadile või ettepanekule. Erapooletuks jäänuid, s. o. neid, kes ei hääleta poolt ega vastu, ei loeta poolt-hääletanuiks.

§ 467. Hääletamisele asumise eel avaldab koosoleku juhataja kõik esitatud ettepanekud, parandused ja täiendused ning teatab hääletamise korra. Juhatajal on õigus nõuda ettepanekute, paranduste ja täienduste tegijailt nende avalduste kirjalikult esitamist.

§ 468. Parandused ja täiendused hääletatakse enne kui ettepanekud või ettepanekute osad, mille kohta need on tehtud. Puhteitavaid ettepanekuid ei panda iseseisvalt hääletusele.

Kui on vastu võetud parandus, mida vaja paranduse mõttele vastavalt teha ka ettepanekute järgmistes osades, siis ei tule niisugune parandus korduvalt hääletamisele, vaid loetakse kõigis ettepanekute osades juba vastuvõetud redaktsiooniliseks paranduseks.

§ 469. Kui ettepaneku tegija ühineb parandusega või täiendusega, millest ta teatab koosoleku juhatajale, siis ei panda neid eraldi hääletamisele, vaid hääletamisele tuleb kogu ettepanek muudetud kujul.

Nõuab aga mõni koosolijaist lahus hääletamist, siis hääletatakse see § 468 korras.

§ 470. Kui ettepanekuid, parandusi ja täiendusi on mitu, siis hääletatakse kõigepealt need, mille vastuvõtmine teeb tarbetuks teiste hääletamise, ja selle järele need, mis kõige rohkem erinevad ettepanekust. Kui säärast vahet ei ole, siis hääletatakse esitamise järjekorras.

Kinnine hääletamine sünnib igaks hääletamiseks koosoleku juhataja korraldusel igale hääleõiguslikule kätteantava sedeli kaudu. Koosoleku juhataja on kohustatud iga kord enne kinnist hääletamist tegema teatavaks, mida võib sedelile kirjutada. Kõrvalmärkeid teha, sedelit oma allkirjaga märkida ja seda rikkuda on keeldud. Sääraselt rikutud sedelid tühistatakse. Täidetud sedelid antakse juhatusel lauale või korjatakse kokku koosoleku korrapidaja või selleks koosoleku poolt valitud isiku poolt.

Kui koosolek on rohkearvuline või koosoleku juhatus takistatud hääli lugemast, määrab koosolek enda keskelt hääle lugejad.

§ 471. Otsused tehakse liht-häälteenamusega, välja arvatud juhtumid, kus on ette nähtud kvalifitseeritud häälteenamus.

Hääletamine sünnib lahtiselt.

Ühe hääleõigusliku liikme nõudel on hääletamine kinnine.

Liht-häälteenamus — üks hääl üle poole koosolekuruumis viibijaist. Liht-häälteenamust kvoorumist nimetatakse **absoluutseks häälteenamuseks**.

Kvalifitseeritud häälteenamuse — põhikirjas või kodukorras ettenähtud norm kvoorumist. (Näit. $\frac{2}{3}$ või $\frac{3}{4}$ kvoorumist.)

§ 472. On hääletamisel üks ettepanek, siis loetakse hääled „poolt“ ja „vastu“ ja „erapooletud“ ning tunnistatakse ettepanek vastuvõetuks, kui see sai hääli „poolt“ üle poole („vastu“ + „erapooletud“ on alla poole) koosolijate häälest, kui põhikiri või kodukord ei nõua teisiti.

On ühes küsimuses hääletusel mitu ettepanekut, omab iga hääleõiguslik kaasaääletamise õiguse ainult ühele ettepanekule. Selle juures hääletatakse kõik ettepanekud ainult „poolt“ ja tunnistatakse vastuvõetuks see ettepanek, mis sai kõige suurema liht-häälteenamuse, kui põhikiri või kodukord ei nõua teisiti. Ei saanud aga ükski ettepanek tarvilist enamust, siis hääletatakse kõik ettepanekud uuesti, käesoleva paragraafi esimese lõike korras, kuid selles järjekorras, kuidas nad enamuse järele esimesel korral hääli said, ja tunnistatakse vastuvõetuks see liht-enamuse saanud ettepanek, mil oli kõige rohkem hääli poolt, kui põhikiri või kodukord ei nõua teisiti.

Ei saa ka sel kombel ükski ettepanek tarvilist häälteenamust, tunnistatakse küsimuse ot-sustamine edasilükatuks.

§ 473. Avaldab mõni koosolijaist liikmeist kahtlust lkvoorumi kohta, igal tingimusel aga hääletamistel, mis vajavad kvalifitseeritud või absoluutset häälteenamust, laseb juhataja enne hääletamisele asumist koosoleku korrapidajal kõik kõrvalruumides viibijad liikmed kutsuda koosolekuruumi, teeb kindlaks koosolekul viibi-vate liikmete arvu ja kvoorumi puudumise kor-ral lõpetab koosoleku.

§ 474. Hääletatud küsimustes on igal koos-olijal õigus jääda oma eriarvamise juure ja nõu-da selle protokollimist.

Eriarvamine protokollitakse siis, kui selle sisu on koosolekule teatavaks tehtud ja hilje-malt 3 päeva jooksul kirjalikult sisse antud.

§ 475. Kui koosolekul on küsimus juba kord hääletatud, ei saa selle küsimuse kohta uuesti läbirääkimisi alustada ja tehtud otsust samal koosolekul ümber hääletada.

Küsimus võib tulla revideerimisele ja ümber-hääletamisele vaid järgmisel koosolekul.

§ 476. Kui päevakord on läbi, lõpetab ju-hataja koosoleku.

g. K o o s o l e k u p r o t o k o l l i m i n e.

§ 477. Koosoleku kohta kirjutatakse p r o - t o k o l l. Protokollijaks on koosoleku poolt liht-häälteenamusega valitud sekretär, kui põhikiri või kodukord ei nõua teisiti. Vajaduse korral valitakse viimasele ka abi.

§ 478. Protokolli kantakse: koosoleku aeg (kuupäev, aasta ja koht), koosoleku alguse ja

lõpu kellaaeg, koosolekust osavõtnud hääleõiguslike ja sõnaõiguslike liikmete arv või nimed, samuti koosolekule väljaspoolt lubatud või kutsutud isikute nimed, päevakord, arutusel olnud asjade lühike kokkuvõetud sisu, ettepanekud, hääletamise tulemused ja otsused. Protokoll kirjutab alla koosoleku juhataja, sekretär ja kolm koosoleku poolt valitud kinnitajat. Protokollile lisatakse kvoorumi-leht.

§ 479. Koosoleku protokoll peab olema valmis ja alla kirjutatud 7 päeva jooksul. Selle järele astuvad otsused jõusse ja täidetakse. Nende koosolekute otsused, millede kohta on kaitseliidu ülemal või maleva pealikul vetoõigus, astuvad jõusse pärast vetoõigust omava isiku kinnitamist või tema poolt protokollile allakirjutamist.

h. Korrapidamine koosolekul.

§ 480. Korrapidamine koosolekul on koosoleku juhataja hooleks. Tal on õigus kõnelejaid kõneainest kõrvalekaldumisel kutsuda asja juure, juhtida tähelepanu lubatud ajast üleminekule, korrarikkumise puhul neid kui ka teisi koosolijaid kutsuda korrale või neile teha märkusi. Kui juhataja kõnelejat ta kõne ajal on 2 korda asja juure või korrale kutsunud või on märkuse teinud ja teda hoiatanud, võib ta kõnelejalt sõna võtta ära. On kõnelejalt sõna ära võetud, ei saa ta enam sõna samas asjas.

§ 481. Kui koosolekust osavõtja rikub raskesti korda koosolekul, nagu: tarvitab ebakohaseid sõnu või ütlushi, ütleb haavavaid sõnu või

takistab oma käitumisega koosoleku rahulikku käiku, siis on koosoleku juhatajal õigus koosolekule panna ette korrariikkuja koosolekult kõrvaldada. Enne kõrvaldamise otsuse tegemist antakse süüdlasele sõna seletamiseks. Koosolekult kõrvaldamise otsus tehakse $\frac{2}{3}$ ruumis viibivate hääleõiguslike häältega.

Koosolekult kõrvaldatu peab pärast otsuse tegemist otsekohe koosolekuruumist lahkuma. Ei tee ta seda, hoolimata juhataja korraldusest, on juhatajal õigus katkestada koosolekut ja tarbekorral teda lasta viia välja koosolekuruumist.

§ 482. Üldise ärevuse korral on juhatajal õigus kuulutada vaheaeg või lõpetada koosolek ja teha korraldus, et koosolijad lahkuksid koosolekuruumist.

2. Keskkogu koosolekud.

§ 483. Keskkogu on kaitseliidu ülemaaline korraldav organ. Keskkogu moodustavad:

1. kaitseliidu ülem;
2. kaitseliidu peastaabi ülem;
3. malevate juhatuste esindajad, igast malevast järgmiselt: malevad, kel on kuni 2000 liiget — 2 esindajat, kel on 2001 või enam liiget — 3 esindajat. Üks esindajaist peab olema maleva pealik või tema abi. Keskkogu koosolekust võivad hääleõigusega võtta osa ka keskjuhatuse liikmed.

§ 484. Keskkogu ülesanded on:

1. kaitseliidu organisatsiooni ja üldtegevusse puutuvate küsimuste arutamine ja nende kohta seisukoha võtmine;
2. vanematekogu liikmete valimine keskjuhatuse poolt esitatud kandidaatide hulgast;

3. keskjuhatuse ja revisjonikomisjoni liikmete ja neile kandidaatide valimine;

4. majanduslike aruannete ja eelarvete läbi vaatamine ja nende kohta seisukoha võtmine;

5. kinnisvara omandamise, võõrandamise ja pantimise lõplik otsustamine;

6. kodukordade kinnitamine, mis on maksivad kogu kaitseliidu organisatsiooni kohta;

7. ettepanekute tegemine põhikirja muutmiseks.

Pp. 4—7 loendatud küsimused esitatakse keskkogule vanematekogu seisukohaga.

§ 485. Keskkogu koosolekud on korralised ja erakorralised. Korraline koosolek, mille kutsub kokku keskjuhatuse, peetakse üks kord aastas. Kaitseväge juhataja, kaitseliidu ülem ja keskjuhatuse võivad keskkogu ka erakorraliselt kokku kutsuda. Koosolekute kokkukutsumisest teatatakse vähemalt 10 päeva ette.

§ 486. Keskkogu koosolekud on otsusevõimelised, kui on kohal kaitseliidu ülem või peastaabi ülem ja malevaist on esindatud täiel määral vähemalt pooled. Koosoleku avamiseks nõutav kvoorum määratakse kindlaks koosolekule ilmunud keskkogu liikmete allkirjade läbi kvoorumilehel.

§ 487. Keskkogu koosolekud on kinnised. Erakorralistel juhtumitel, kui koosolek seda lubab, võivad sõnaliste seletustega esineda asjaosalised isikud või nende volinikud nendesse puutuvate päevakorra punktide arutamisel. Kaitseliidu pealikud ja ametisikud esinevad koosolekul seletustega arutusel olevate nende ametkon-

da käivate küsimuste kohta. Koosolekul on õigus kutsuda seletusi andma asjatundjaid ka väljaspoolt kaitseliidu ametkonda.

§ 488. Keskkogu koosoleku avab kaitseliidu ülem. Koosolekut juhatab koosolekul lihthäälteenamusega valitud juhataja, protokollib koosolekul valitud sekretär. Koosoleku lõpetab koosoleku juhataja.

§ 489. Keskkogu korralise koosoleku päevakorra valmistab ette ja määrab kindlaks keskjuhatus, erakorralise koosoleku päevakorra määrab kindlaks ja valmistab ette koosoleku kokkukutsuja (Kaitseminister, kaitseliidu ülem või kaitseliidu keskjuhatus).

Päevakorras olevad küsimused kantakse koosolekul ette ettekandja-aruandja poolt. Korralise koosoleku päevakorras olevate küsimuste aruandjad määrab keskjuhatus, erakorraliste koosolekute arutuse all olevate küsimuste aruandjad määrab koosoleku kokkukutsuja.

§ 490. Keskkogu koosolekuil sõnavõtmise, läbirääkimise ja hääletamise korra kohta on maksev kaitseliidu üldkoosolekute kodukord (§§ 456—476).

§ 491. Keskkogu otsuste kohta on kaitseliidu ülemal vetoõigus, mille tarvitamisel küsimus tuleb uuesti arutusele keskkogu järgmisel koosolekul, mille otsus on lõplik, kui on täiel määral esindatud vähemalt kaks kolmandikku malevaist.

§ 492. Keskkogu koosoleku kohta kirjutatakse koosolekul valitud sekretäri poolt protokoll, kuhu kantakse: koosoleku aeg, koht, koosoleku alguse ja lõpu kellaaeg, koosolekust osa-

võtnute ja seal viibinute nimed, päevakord, arutusel olnud asjade lühidalt kokku võetud sisu, ettepanekud, hääletamise tulemused ja otsused.

Eriarvamisele jäänud keskkogu liikmel on õigus nõuda oma eriarvamise protokollimist, kui ta selle sisu koosolekule on teinud teatavaks ja hiljemalt kolme päeva jooksul kirjalikult esitanud.

§ 493. Protokoll seatakse kokku hiljemalt 7 päeva jooksul. Alla kirjutavad koosoleku juhataja, sekretär ja kolm koosolekul valitud protokollikirjutajat. Pealeselle võetakse otsused, välja arvatud vetoga takistatud, täitmisele ja nad omandavad seadusliku jõu.

§ 494. Koosoleku protokollid hoitakse alal kaitseliidu peastaabis.

3. Vanematekogu koosolekud.

§ 495. Vanematekogu on kaitseliidu ülemaaline korraldav organ. Ta koosneb vähemalt 15 riigi- ja seltskonnategelasest-kaitseliitlasest, kes keskkogu poolt valitakse kolmeks aastaks. Vanematekogu kandidaadid keskkogule esitab keskjuhatuse.

Igal aastal lahkub vanuse järjekorras $\frac{1}{3}$ vanematekogu liikmeist, kelle asemele valitakse uued. Esimesel kahel aastal lahkuvad liikmed loosi järele. Endisi liikmeid võib valida tagasi.

Vanematekogu valib oma liikmete hulgast esimehe ja kaks abiesimeest. Esimees ja abiesimehed moodustavad vanematekogu presiidiumi.

Vanematekogu koosolekust võivad sõnaõigusega võtta osa keskjuhatuse liikmed.

§ 496. Vanematekogu:

1. määrab kaitseliidu tegevuse üldsihtjooned;
2. hoolitseb kaitseliidu sissetulekute eest;
3. võtab seisukoha kaitseliidu tegevusaasta majanduslike aruannete ja eelarvete kohta;
4. võtab seisukoha kinnisvara omandamise, võõrandamise ja pantimise, kaitseliidu põhikirja muutmise ja kodukorra kavade kohta;
5. otsustab küsimusi, mis ei kuulu keskkogu kompetentsi.

§ 497. Vanematekogu koosolekud on kinnised ja neid peetakse tarviduse järgi vanematekogu esimehe või tema äraolekul abiesimehe kokkukutsel ja juhatusel.

Koosoleku kokkukutsumisest teatatakse 7 päeva ette. Koosolek on otsusevõimeline, kui on kohal vähemalt $\frac{1}{3}$ vanematekogu liikmeist, nende seas vanematekogu esimees või üks abiesimeestest.

§ 498. Vanematekogu koosoleku päevakorra määrab kindlaks koosoleku kokkukutsuja (vanematekogu esimees, tema äraolekul üks abiesimeestest).

§ 499. Vanematekogu koosolekul sõnavõtmise, läbirääkimiste ja hääletamise korra kohta on maksev kaitseliidu üldkoosolekute kodukord (§§ 456—476).

§ 500. Vanematekogu koosoleku asjaajamise kohta kirjutatakse protokoll, kuhu kantakse: koosoleku aeg, (kuupäev, aasta), koht, alguse ja lõpu kellaaeg, koosolekust osavõtjate ja seal viibijate nimed, päevakord, arutusel olnud asjade lühidalt kokku võetud sisu, ettepanekud, hääletamise tulemused ja otsused.

Protokollid koosoleku poolt valitud protokollija või kaitseliidu peastaabi poolt selleks määratud ametnik.

Protokolli kirjutab alla koosoleku juhataja, protokollija ja koosoleku poolt valitud kolm protokollide kinnitajat. Eriarvamisele jäänud liikmeil on õigus nõuda oma eriarvamise protokolimist, kui nad hiljemalt kolme päeva jooksul selle kirjalikult esitavad ja selle sisu koosolekule on teinud teatavaks.

§ 501. Koosoleku protokollid hoitakse alal kaitseliidu peastaabis.

Koosoleku otsused astuvad jõusse ja täidetakse pärast koosoleku protokollide allakirjutamist, mis peab toimuma hiljemalt 7 päeva jooksul pärast koosolekut.

4. Keskjuhatuse koosolekud.

§ 502. Keskjuhatus on kaitseliidu ülemaaline juhtiv organ. Keskjuhatuse moodustavad:

1. kaitseliidu ülem;
2. kaitseliidu peastaabi ülem;
3. keskkogu poolt kolmeks aastaks valitud kolm liiget.

Igal aastal lahkub vanuse järjekorras üks valitud liige, kelle asemele valitakse uus. Esimesel kahel aastal lahkuvad liikmed loosi järele. Endisi liikmeid võib valida tagasi.

Keskjuhatuse koosolekuist võib sõnaõigusega võtta osa kaitseväge staabi esindaja.

Samuti võtavad sõnaõigusega koosolekust osa keskjuhatuse kutsel kaitseliidu ametnikud.

§ 503. Keskjuhatuse koosolekud on kinnised ja peetakse tarviduse järele kaitseliidu ülema kutsel. Keskjuhatuse koosolekuid juhatab kaitseliidu või peastaabi ülem, protokollib selleks määratud kaitseliidu ametnik.

Koosolek on otsusevõimeline, kui on kohal kaitseliidu ülem või peastaabi ülem ja kaks valitud liiget. Otsuste kohta on kaitseliidu ülemal veto-õigus, mille tarvitamisel küsimuse otsustab lõplikult keskkogu.

§ 504. Keskjuhatuse koosoleku päevakorra määrab kindlaks kaitseliidu ülem. Keskjuhatatus võib koosoleku alul, enne päevakorra punktide arutamisele asumist, päevakorda muuta ja täiendada.

§ 505. Sõnavõtmise, läbirääkimise ja hääletamise korra kohta keskjuhatuse koosolekul on maksev kaitseliidu üldkoosolekute kodukord (§§ 456—476).

§ 506. Keskjuhatuse koosoleku kohta kirjutatakse protokoll, kuhu kantakse: koosoleku aeg (kuupäev, aasta), koht, koosoleku alguse ja lõpu kellaaeg, koosolekust osavõtnute ja sealviibinute nimed, päevakord, arutusel olnud asjade lühidalt kokku võetud sisu, ettepanekud, hääletamise tulemused ja otsused.

Koosoleku protokollile kirjutavad alla, hiljemalt kolme päeva jooksul pärast koosolekut, koosoleku juhataja ja protokollija, mille järele koosoleku otsused, välja arvatud vetoga takistatud, astuvad jõusse ja täidetakse.

Koosoleku protokollid hoitakse alal kaitseliidu peastaabis.

5. Koosolekud kaitseliidu üksustes.

§ 507. Kõikide kaitseliidus peetavate üld- ja erikoosolekute ettevalmistamise, kokkukutsumise, korrapidamise, avamise, juhata mise, sõnavõtmise, läbirääkimiste, hääletamise, protokollimise, protokollide kinnitamise ja otsuste täideviimise kohta on analoogiliselt maksev selle kodukorra §§ 445—482 ettenähtud kord. Selle juures tuleb täiendavalt arvestada igale koosoleku liigile kaitseliidu põhikirjas ettenähtud nõudeid ja põhialuseid.

SOOVIIVALDUS

kaitseliidu malevasse malevkonda
 kompaniisse rühma astumiseks liikmeks.

Juhatuse otsus:

Maleva pealiku otsus:

- 1) Sooviavaldaja ees-, isa- ja perekonnanimi:
- 2) Sündimise aeg (aasta ja kuupäev uue kal. järgi)
- 3) Haridus:
- 4) Perekonnaseis:
- 5) Elukutse ja praegune amet:
- 6) Varanduslik seis:
- 7) Elukoht ja aadress: (lähim postiasutus ja tel. nr.)
- 8) Kaitseväes omatud auaste ja kaitseväeline eriala:
- 9) Missuguses kaitseringkonnas kv.-teenistusse võetud, missuguses väeosas ja misugustel ametikohtadel teeninud ja misugusest väeosast reservi arvatud:
10. Tagavaraväe liigi ja kv.-teenistuse tunnistuse nr. nr., kust välja antud ja kus seisab reservi arvel:
- 11) Endine teenistus kaitseliidus:
- 12) Kodakondsus ja rahvus:
- 13) Kas on kohtu poolt karistatud, seisab eeluurimise all:
- 14) Isikutunnistuse nr. ja kust välja antud:
- 15) Muud teated:

Vastutajate kaitseliitlaste allkirjad ja aadressid:

(Sooviavaldaja allkiri)

Vanemate või eestkostjate nõusolek alaealisile:

KAITSELIITLASE PÜHALIK TÖÖTUS.

Mina tunnistan Eesti demokraatliku Vabariigi täielikku iseseisvust ja tema põhiseaduslikku valitsust.

Luban ja töotan tegelikult kaitsta põhiseadusega maksmapandud riigikorda, töötades ausasti kaitseliidu põhimõtete järele.

Kõik ülemate seaduslikud käsud, samuti ka juhatuse määrused ja korraldused täidan tõrkumata.

" 19..... a.

Kohustus.

Kohustun käesoleva sooviavalduslehe kinnitamise kuupäevast arvates endale muretsema allpool loeteldud kaitseliidu vormiriietust omal kulul järgmiselt:

- 1) käesideme ja mütsi — kolme kuu jooksul ja
- 2) kuue või pluusi ja püksid — ühe aasta jooksul.

TEENISTUSE KÄIK MALEVAS.

	Aasta	Kuu	Päev		Aasta	Kuu	Päev
Vastu võetud ja määratud							
.....malevkonda							
.....komp.							
.....rühma, arvates							
.....							
.....käskk. nr.							
§							

Kaitseliitlasele on antud väl- ja liikmekaart nr.

Kaitseliitlaselt on saadud tagasi: liikmekaart nr.

Kaitseliidust lahkunud (aeg ja põhjus):

A k t.

„.....“ 19..... aastal
(sündmus või koht)
..... võttis vastu kaitseliitlase püha-
(töotuse võtja amet ja nimi)
liku töotuse alljärgnevalt malevkonna uutelt
liikmeilt.

Jrk. nr.	Perekonna- ja eesnimi	Sooviaval- duslehe nr.	Millal vastu võetud (ük- suse juh. prot. nr. ja kuupäev ja aasta)
1.	Jüriste, Peeter	425 kompanii juh prot. nr. 4 19..... a.

Töotuse võtja

Malevkonna pealik

Sekretär

Aktist teisend saadetud maleva pealikule.

„.....“ 19..... a.

Sekretär

Vorm nr. 3.

Lisa nr. 3.

Kaitseliidu koosolekuid käsitlevate kodukorra osade juure.

..... maleva malevkonna ¹korralise ²erakorralise
juhatuse
üld- koosoleku
esindajatekogu

protokoll nr.

„.....“ 19..... a. kell ruumides.

Koos on: (koosolijate nimed; kui see liig pikk või tülikas protokollile kanda — olijate arv, kusjuures nimestik tuleb lisada protokollile).

Koosolekul viibivad: (siia kanda nende isikute nimed, kel on õigus koosolekust osa võtta või kes koosoleku poolt on välja kutsutud).

Juhatab:

Protokollib:

Päevakorras:

1)

2)

3)

jne.

1.

.....
.....
jne. jne.

Koosoleku juhataja

Protokollija

Protokollile kinnitajad: (juhul, kui need on ette nähtud)

Kaitseliidu pealike ametikohtade vastavuse tabel.

Ameti- kohad	Riviüksuste peali- kute ametikohad	Eripealike ja ametimeeste ametikohad ja nende vastavus riviüksuste pealike ameti- kohtadele
I	Maleva pealik	Peastaabi osakondade pea- likud
II	Maleva pealiku abi	Peastaabi õppe-, laske-, eriüksuste-, spordi-, me- reüksuste-, operatiiv- mobilisatsiooni- ja kul- tuur-intormatsiooni- jaoskonna pealikud Kaitseliidu sanitaarpealik, juriskonsult ja gaasi- kaitsepealik
III	Maleva vanem ins- truktor	Peastaabi raha-arve- ja kraami- varustuse-jaos- konna pealikud Peastaabi sekretär ja va- nem relvurohvitser
IV	Malevkonna pealik Suurtükiväe divisjo- ni pealik Üksiku pataljoni pea- lik Maleva instruktor	Maleva sekretär Maleva majanduspealik Maleva sanitaarpealik Maleva propagandapealik Maleva mereüksuste pea- lik Maleva juriskonsult
V	Malevkonna pealiku abi Suurtükiväe divis- joni pealiku abi Üksiku pataljoni pea- liku abi Maleva noorem ins- truktor	Maleva sidepealik Maleva spordipealik Maleva gaasikaitsepealik Maleva käskudetäitja-plk.

Ameti- kohad	Riviüksuste peali- kute ametikohad	Eripealikute ja ametimeeste ametikohad ja nende vastavus riviüksuste pealikute ameti- kohtadele
VI	Pataljoni pealik Üksiku kompanii pealik Üksiku patarei pealik Üksiku eskadroni pealik	
VII	Kompanii pealik Patarei pealik Eskadroni pealik Pataljoni pealiku abi	Maleva orkestri pealik Maleva majandusplk. abi Maleva sanitaarplk. abi Malevkonna, üksiku patal- joni ja suurtükiväe di- visjoni õppepealik Malevkonna, üksiku patal- joni ja suurtükiväe di- visjoni majanduspealik Malevkonna, üksiku patal- joni ja suurtükiväe di- visjoni relvurpealik Malevkonna, üksiku patal- joni ja suurtükiväe di- visjoni propagandaplk. Malevkonna, üksiku patal- joni ja suurtükiväe di- visjoni sanitaarpealik Malevkonna, üksiku patal- joni ja suurtükiväe di- visjoni juriskonsult Suurtükiväe divisjoni suurtüki tehnik Suurtükiväe divisjoni veterinäärpealik Peastaabi raamatupidaja ja relvtehnik
VIII	Üksiku rühma plk. Kompanii pealiku abi Patarei pealiku abi Eskadroni pealiku abi	Malevkonna, üksiku patal- joni ja suurtükiväe divisjoni sekretär Suurtükiväe divisjoni adjutant

Ameti- kohad	Riviüksuste peali- kute ametikohad	Eripealikute ja ametimeeste ametikohad ja nende vastavus riviüksuste pealikute ameti- kohtadele
VIII		<p>Malevkonna, üksiku patal- joni ja suurtükiväe di- visjoni spordipealik</p> <p>Malevkonna, üksiku patal- joni ja suurtükiväe di- visjoni sidepealik</p> <p>Malevkonna, üksiku patal- joni ja suurtükiväe di- visjoni gaasikaitseplk.</p> <p>Malevkonna, üksiku patal- joni ja suurtükiväe di- visjoni orkestri pealik</p> <p>Maleva orkestri pealiku abi</p> <p>Malevkonna, üksiku patal- joni ja suurtükiväe di- visjoni varahoidja</p> <p>Suurtükiväe divisjoni lii- kumisvahendite korral- daja</p> <p>Peastaabi noorem raama- tupidaja, asjaajaja-arhi- vaar ja varahoidja</p>
IX	<p>Rühma pealik</p> <p>Rühma pealik eri- üksustes</p> <p>Komando pealik</p> <p>Soomusauto pealik</p> <p>Üksiku rühma pea- liku abi</p>	<p>Kompanii, eskadroni, pa- tarei õppepealik</p> <p>Kompanii, patarei ja es- kadroni majanduspealik</p> <p>Kompanii, patarei, eskad- roni ja üksiku rühma relvurpealik</p> <p>Kompanii, patarei ja es- kadroni spordipealik</p> <p>Kompanii, patarei, eskad- roni ja üksiku rühma sanitaarpealik</p> <p>Malevkonna ja suurtüki- väe divisjoni orkestri pealiku abi.</p>

Ameti- kohad	Riviüksuste peali- kute ametikohad	Eripealikute ja ametimeeste ametikohad ja nende vastavus riviüksuste pealikute ameti- kohadele
IX		Maleva orkestri, malev- konna ja suurtükiväe divisjoni orkestri õppe- pealik Autogaraaži ülem Motorist Asjaajaja ja vanem arve- ametnik
X	Veltveebel	
XI	Rühma pealiku abi Komando pealiku abi Soomusauto pealiku abi Patarei I suurtüki pealik Patarei telefonistide komando pealik Patarei luurajate komando pealik	Kompanii, patarei, eskad- roni ja üksiku rühma varahoidja Patarei ja eskadroni vete- rinäärpealik Kompanii, patarei, eskad- roni, orkestrite ja üksi- ku rühma sekretär Patarei suurtüki meister Hobuserautaja eskadronis ja patareis Staapides teenivad regis- traatorid, joonestajad, nooremad arveametni- kud ja I järgu kirjutajad
XII	Jao pealik Jao plk. eriüksustes Patarei II suurtüki pealik Patarei telefonistide komando plk. abi Patarei luurajate komando plk. abi	Rühma laskejuhataja, kui ta ei ole pealiku kohal Autojuht Traktorijuht II järgu kirjutaja
XIII	Jao pealiku abi Jao pealiku abi eri- üksustes Sidetõkkonna pealik Patarei luurkonna pealik	Suurtüki sihtur Suurtüki juurepaari sõitja Jao laskejuhataja

Kaitseliitlastele tarviliste raamatute nimestik.

Kaitseliidu kodukorra
§ 34 juure.

Nr.	Väljaande nimetus	Autor	Hind	Kust saada või kelle väljaanne
Kõigile kaitseliitlastele:				
1.	Kaitseliidu põhikiri	—		Kaitseliitlaste tarvete ladu.
2.	Kaitseliidu kodukord	—		—do—
Kõigile pealikele:				
3.	Pealik lahingus	Kol.-ltm. A. Balder	Kr. 1.—	Kl. tarvete ladu
4.	Jalaväe eeskiri I osa	—	Kr. 1.—	—do—
5.	Laskuri käsiraamat	Major A. Parts	Kr. 1.50	—do—
6.	Jalaväe eeskiri II osa	—	Kr. 1.—	„Sõduri“ toimetus
7.	Garnisoni määrustik I—III	—	Kr. 0.75	—do—
8.	9 mm püstol-brovning	—	Kr. 0.40	—do—
Laskureile:				
9.	Laskuri algkool	Major A. Parts	Kr. 0.50	—do—
Sportlastele:				
10.	Kl. spordimäärused	—	Kr. 0.40	—do—
11.	Pesapalli käsiraamat	Ltn. E. Lepp	Kr. 0.65	—do—
12.	Suuskade korrashoiu õpetus	— do —	Kr. 0.25	—do—
13.	Kehalise kasvatus eeskiri I (kohustuslik spordijuhitidele)	—	Kr. 1.10	„Sõduri“ toimetus
14.	Korv- ja võrkpalli õpetus	H. Niiler	Kr. 1.50	—do—

15.	Ratsaüksuste pealikeile: Ratsariviteenistus kaitseliidus . . . — Kr. 0.75 Kl. tarvete ladu
16.	Srtkv. üksuste pealikeile: Suurtükiväe eeskiri I osa — Kr. 0.75 „Sõduri“ toimetus.
17.	Suurtükiväe eeskiri V osa — Kr. 1.25 —do—
18.	Lühike kahur- ja tõkkesõidu õpetamise juhend — Kr. 0.30 —do—
19.	Püstol-klp. üksuste pealikeile: 9 mm püstol-kuulipilduja (P.K.) . . . — Kr. 0.50 „Sõduri“ toimetus
20.	Side üksuste pealikeile: Side eeskiri I osa — Kr. 0.75 —do—
21.	Side eeskiri II osa — Kr. 0.85 —do—
22.	Gaasiüksuste pealikeile: Sõjagaas — Kr. 3.50 —do—
23.	Juhendid gaasikaitse torbikute käsitlemiseks — Kr. 0.40 —do—
24.	Propagandapealikeile: Ülevaade Eesti Vabadussõjast . . . Kol. J. Maide Kr. 3 — Kl. tarvete ladu
25.	Noortejuhtidele: NK käsiraamat I osa — Kr. 1.25 Kl. tarvete ladu
26.	NK käsiraamat II osa — Kr. 1.50 —do—
27.	NK käsiraamat III osa — Kr. 1.50 —do—
28.	NK käsiraamat V osa — Kr. 0.85 —do—
29.	Salga süsteem J. Tedersoo tõlge Kr. 0.25 —do—
	Sanitaarpersonaalele:

A22690

M Ä R K U S I:

29 (10.12.15)

A22.690

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

1 0100 00036439 4